

Vic als segles XII i XIII:

Creixement urbà, activitats econòmiques i espais religiosos

Paulina Pladelasala Ferrer

NIUB: 16476051

Tutoritzat per Rosa Lluch Bramon

Bloc d'Història Medieval

Resum

L'objectiu d'aquestes pàgines és el d'analitzar el desenvolupament urbanístic de la ciutat de Vic als segles XII i XIII, així doncs s'ha estudiat el creixement de la ciutat i les seves fases de desenvolupament, la situació de les activitats econòmiques i el funcionament dels espais religiosos, tot veient les relacions que s'estableixen entre uns i altres i com es condicionen.

Per tal d'abordar aquest objectiu s'ha realitzat una recerca bibliogràfica que engloba publicacions diverses i memòries d'intervencions arqueològiques. Per altra banda s'ha realitzat un buidatge de les intervencions arqueològiques que tractessin els segles XII i XIII. S'ha utilitzat el QGIS com a eina interpretativa i per l'elaboració de les fonts gràfiques.

Paraules clau: Vic, segles XII i XIII, arqueologia urbana, desenvolupament urbanístic

Abstract

The objective of this work is to analyse the Vic's urbanistic development during 12th and 13th centuries, so I have studied the city's growth and its progress phase, the economics activities situation and the religious spaces operation. As well, I have analysed the relations of them.

Because of this objective, I have carried out a bibliographic research, which includes publications, archaeological memories and documental source. On the other hand, I have made an archeologic intervention research that treat the 12th and 13th centuries. I have used QGIS for the interpretation and I have used to it to make de graphic sources.

Key Words: Vic, 12th and 13th centuries, urban archaeology, urbanistic development

Índex

1. Objectius i metodologia.....	4
2. “En una bella plana s’atrobaren”	6
2.1. Context geogràfic.....	6
2.2. Context històric.....	8
2.2.1. Del neolític mig als visigots.....	8
2.2.2. Entre bisbes i senyors: procés d’estructuració.....	10
3. Vic als segles XII i XIII.....	14
3.1. Economia: comerciants, artesans i pagesos.....	14
3.2. La vida religiosa.....	18
4. Fonts arqueològiques: breu exposició.....	21
5. Anàlisi del desenvolupament de la ciutat de Vic.....	26
5.1. Creixement urbà.....	26
5.2. Activitats econòmiques i espais.....	35
5.3. Els espais religiosos.....	43
6. Conclusió.....	51
7. Bibliografia.....	54
Annex 1: Presentació dels elements arqueològics.....	59

1. Objectius i metodologia

L'objectiu d'aquest treball és el d'analitzar l'evolució urbanística de la ciutat de Vic durant els segles XII i XIII, tant a través de les fonts escrites, de les quals hi ha diverses publicacions, com posant especial atenció a les fonts arqueològiques, ja que tot i que disposem d'un nombre considerable de memòries i d'informes no s'ha realitzat cap estudi d'interpretació general que posi en relació les diferents intervencions. És per això que s'ha cregut necessari dedicar aquest treball de final de grau a aquesta temàtica.

Així doncs, el primer objectiu és el d'analitzar l'evolució urbanística i per tal d'assolir-lo es planteja posar en relació els resultats de les excavacions d'època medieval. També es vol analitzar el context geogràfic, econòmic, social i cultural, entendre el funcionament urbanístic del Vic medieval i realitzar una comparació entre el context polític, econòmic i social amb el desenvolupament urbanístic.

En quant a la metodologia, s'ha realitzat una recerca bibliogràfica de les publicacions que tracten la ciutat de Vic en època medieval, tant de les intervencions arqueològiques com d'obres sobre la història d'aquesta ciutat. Alhora que també s'ha utilitzat documentació de l'època publicada.

Per altra banda, per poder interpretar les fonts, primerament s'ha realitzat un registre de totes les excavacions que s'han dut a terme a Vic en cronologia dels segles XII i XIII. Aquest s'ha desenvolupat a partir del catàleg de patrimoni del POUM (Pla d'Ordenació Urbanística Municipal) publicat el 2018 i dirigit per Pere Solà i Busquets, que es pot consultar a la pàgina web de l'Ajuntament de Vic. La seva publicació va coincidir en plena elaboració del treball. Fins aquell moment s'havia estat treballant amb el POUM del 2010 i en sortir el del 2018 es va haver d'actualitzar tota la feina feta. Així doncs, la publicació del POUM 2018 ha permès la realització d'un registre actualitzat i més acurat. Cal remarcar, a més, que en casos específics d'algunes intervencions ens hem remès a les memòries o informes disponibles al Servei d'Arqueologia de la Catalunya Central.

Una eina que ha resultat molt útil per la interpretació, és el programa informàtic QGIS, del qual hem utilitzat la versió 2.8.1. Aquest ens ha permès elaborar fonts gràfiques amb la situació dels elements o sobre una característica determinada d'aquests i entendre sobre un mapa com era el desenvolupament de la ciutat. Així doncs, és un programa molt interessant que permet obrir noves vies de recerca i que és la base per les interpretacions aquí presentades.

2. “En una bella plana s’atrobaren”

Ramon Llull, El Llibre de les Bèsties, p.23

2.1. Context geogràfic

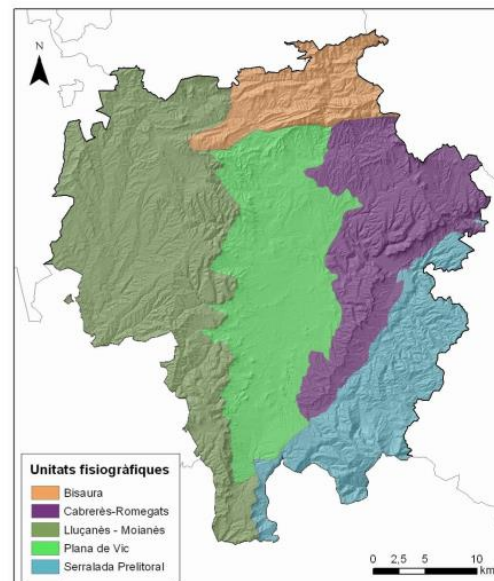
El context geogràfic és important per situar Vic en el seu medi natural ja que aquest influeix en el desenvolupament de les activitats humanes que s’hi duen a terme i les condiona.

La comarca d’Osona, està situada a les Comarques Centrals de Catalunya, a la part nord-oriental de la Depressió Central Catalana, entre el Pre-pirineu i la Serralada Prelitoral. Dins d’Osona hi ha les subcomarques o zones amb peculiaritats fisiogràfiques; l’altiplà del Lluçanès, la Plana de Vic, l’àrea muntanyosa del Bisaura, els altiplans i espadats del Cabrerès i Romegats i els vessants de la Serralada Prelitoral (Montseny Occidental) (Baltíerrez Moras, 2012, p.3).

Imatge 1: Osona dins Catalunya d'Osona

Font: Baltíerrez Moras, 2012, p.2

Imatge 2: Unitats fisiogràfiques

Font: Baltíerrez Moras, 2012, p.15

Així doncs, podem dir que la Plana de Vic és un punt bastant cèntric de Catalunya, és un lloc de pas entre el mar Mediterrani i les muntanyes dels Pirineus i envoltada pels contraforts del Pirineu i del Montseny, a més, les zones de les Guilleries i el Cabrerès són zones abruptes que poden oferir refugi en moments de conflicte.

La Plana de Vic és una conca d'erosió situada a l'àrea central de la comarca d'Osona, té una xarxa hidrogràfica de forma palmada, provinent dels extrems de la conca cap al centre, amb desguàs a l'est, a la zona de Vilanova de Sau, l'acció erosiva l'han dut a terme els rius Ter i Congost. A més, les comunicacions amb les comarques veïnes es fan seguint els cursos fluvials que obren congostos naturals; tan des de l'extrem nord cap el Ripollès, com per la part meridional cap al Vallès Oriental. Així doncs, hi ha un clar eix nord- sud i també una xarxa de camins locals que enllaçaven els pobles i Vic, al ser al centre de la Plana es situaria al mig de la configuració radial dels camins (Baltíerrez, 2012, 17).

Un element característic de la Plana són els seus afloraments de margues blaves que constitueixen el substrat geològic d'aquesta (lutites carbòniques) formades durant l'eocè. Aquestes formen el singular relleu de turons testimoni, que és una particularitat paisatgística des del punt de vista geològic. Altres materials serien gresos i calcàries, i en menys proporció, guixos, conglomerats vermells i grisos i lutites vermelles. Pel que fa a la mineralització només cal destacar les cristallitzacions de la calcita i petits afloraments de celestina i guix. L'altitud és d'entre 400 i 600 m amb pendents baixes i ocupa una superfície d'aproximadament 30.200 ha (Baltíerrez, 2012, 18).

Si parlem sobre el règim de temperatura veurem que segons el sistema de classificació de *Soil Taxonomy* s'ha considerat Mèsic i que el règim d'humitat s'ha considerat Ústic a l'àrea del Lluçanès- Moianès i a la Plana de Vic s'ha definit com un règim d'humitat limitat, però amb condicions favorables per al creixement de les plantes. Això significa que la comarca d'Osona, tot i tenir un clima mediterrani rep bastantes precipitacions a l'estiu, aquest fet la diferencia de la major part d'àrees interiors i costaneres de Catalunya. Això afecta sobretot als cultius ja que bàsicament hi ha cereals d'hivern i farratges, no hi ha els típics cultius adaptats a condicions mediterrànies com la vinya, l'olivera o l'ametller (Baltíerrez, 2012, 20).

El clima d'Osona actualment, segons el Servei Meteorològic de Catalunya (SMC) és Mediterrani Continental Humit, tot i que als relleus del nord (àrea Prepirinenca) i a l'est (Montseny, Guillerics i Collsacabra) la precipitació és abundant i la temperatura és més baixa. Les precipitacions es distribueixen al llarg de l'any, però l'hivern és l'estació

més seca, pel que fa a la temperatura, a més, l'estiu és calorós a la Plana de Vic i més fresc a la resta de comarca. L'hivern és fred, amb inversió tèrmica i boires que afecten sovint a la plana. L'amplitud tèrmica és alta al centre i oest de la comarca i només a l'estiu queda lliure de la possibilitat de glaçades. Les temperatures mitjanes anuals a la Plana de Vic oscil·len entre els 11 i 13°C, en quan a les precipitacions hi ha un gradient d'oest a est de la comarca que van de 650-700mm a l'àrea sud del Lluçanès fins a més de 1100 mm a l'àrea del Cabrerès (Baltíerrez, 2012, 4).

2.2. Context històric

2.2.1. Del neolític mig als visigots

Vic és una ciutat poblada des de temps molt remots, la primera evidència a la ciutat és un sepulcre del Neolític Mig situat a l'Escorial (Solà, 2018, vol. I, pàg., 13), alhora que s'ha documentat un assentament amb cronologia de finals de neolític fins a l'edat del Bronze a diversos punts com Sant Llorenç de Boada (el Graell) i l'Argemí, al voltant del Pont del Gurri, la Plaça Gaudí i la Creu del Tossell. Cal remarcar, a més, que totes aquestes evidències ens mostren unes comunitats de pagesos assentats en els rius Gurri i Méder (Albareda, Figuerola, Molist, Ollich, 1984, p.35).

Sobre el Bronze final i el procés d'iberització hi ha molt poques dades a la ciutat de Vic, tot i que a la resta de comarca són més abundants. Tot i així, a l'actual Plaça Gaudí i al convent de Santa Clara s'hi han documentat materials d'època ibèrica, però no s'ha pogut localitzar un jaciment ibèric a la ciutat, tot i que se n'ha documentat altres a la zona ausetana com el de l'Esquerda (Amblàs, Goula, Ocaña, Ollich, Rocafiguera, 2006, p.20), Casol de Puigcastellet (Mestres, Molas, Rocafiguera, 1992, p.8), el Pla del Castell o el Turó del Montgròs (Mullor, 2012, p.86), a més a Sant Sebastià o el turó de l'Ausoneta segurament també hi ha jaciments ibèrics, però actualment no s'hi ha intervingut.

Per altra banda, hi ha nombrosa informació sobre la romanització i el seu desenvolupament en estratigrafies del segle I aC (Solà, 2018, vol. I, pàg., 13). Així

doncs, cal destacar, la construcció del temple al segle II dC (Domingo, Garrido, Mar, 2008, p.581) i la troballa de restes arquitectòniques associades a possibles instal·lacions dins la zona urbana (La Taula, Arumí, Bojons, Masferrer i Plaça Don Miquel de Clariana, etc) (Solà, 2018, vol. I, pàg., 13). És important també destacar la documentació de viles de tipus suburbà com l'Escorial o Ca l'Adam i d'altres més perifèriques com la pista d'Atletisme Josep Maria Pallàs o el Molí d'en Llobet (Solà, 2018, vol. I, pàg., 13), així com el Puig d'en Planes, el Cap del Pont del Gurri o la Creu d'en Tossell (Albareda, Figuerola, Molist, Ollich, 1984, p.62). Així doncs, hi ha una clara mostra de la implantació del poder romà des de la seva arribada a la península ibèrica al 218 aC.

A més, les instal·lacions associades a un nucli urbà com els camins d'accés i les necròpolis també han estat ben documentades per exemple a Can Colomer Munmany, a la Plaça de la Catedral i al Carrer Santa Maria o Carrer Santa Joaquina Vedruna (Solà, 2018, vol. I, pàg., 13). Les vies més importants serien la via de Collsuspina, que es el precedent del tram inferior de la *strata Francisca* medieval, de la qual s'han documentat mil·lenaris (casa del Vilar, can Vilageliu), amb cronologies del 120 a.C. i la via del Congost, amb un conjunt de 7 mil·lenaris que daten del segle III d.C (Albareda, Figuerola, Molist, Ollich, 1984, p.64-65).

En parlar del baix imperi veiem com apareixen materials i estratigrafies a l'entorn del Temple Romà i de la Catedral, aquests dos espais, a més, s'acabaran estructurant com a seu del poder, des d'una doble estructura organitzativa des d'inicis de l'edat mitjana i que durarà fins el segle XIV (Solà, 2018, vol. I, pàg., 13).

Deixant ja enrere l'etapa romana, cal dir que la presència visigoda a la ciutat està poc estudiada, si que s'han documentat alguns elements, com per exemple a la capella de Santa Eulàlia. Tot i així sí que vull destacar l'etapa visigoda del jaciment de l'Esquerda que ens mostra la presència d'aquests a Osona (Ollich, Rocafiguera, Pratdesaba, Pujol, 2015, p.262).

Generalment els historiadors coincideixen en la destrucció total de la seu i la ciutat d'Ausona durant el s. XIII. Es parla de la fugida del bisbe i de la desorganització i de la dispersió de la població, malgrat això no disposem de masses fonts, ni escrites ni

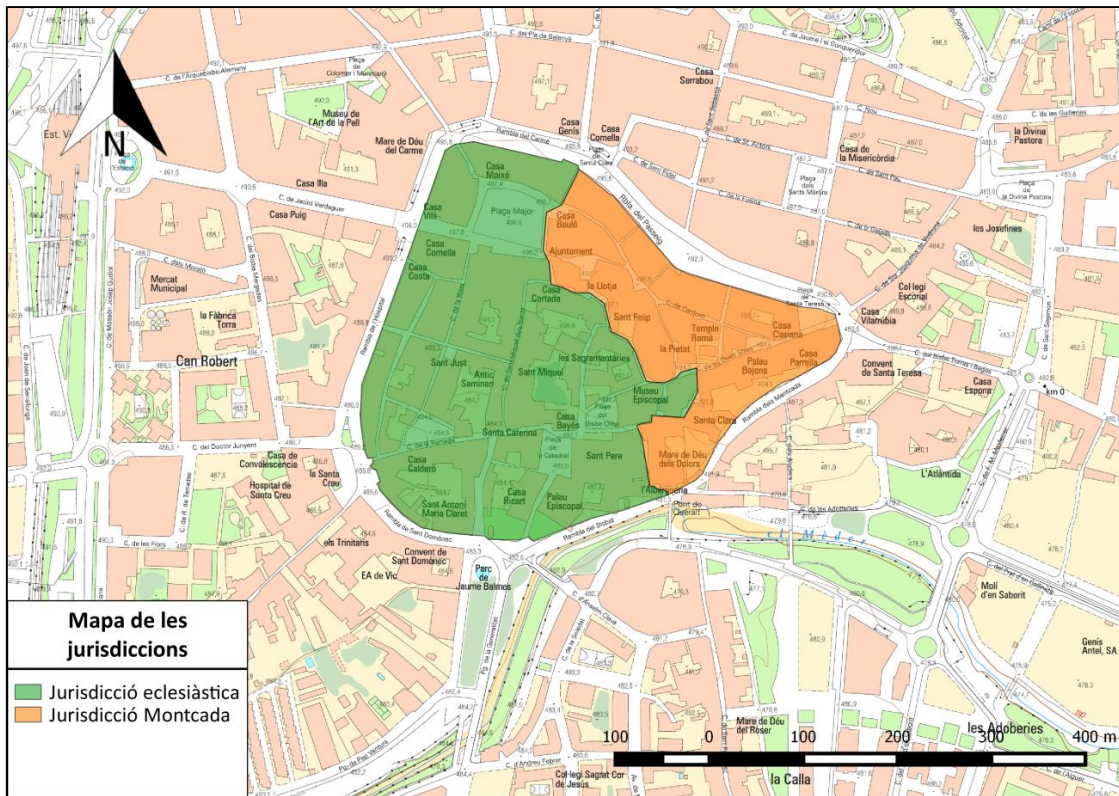
arqueològiques. Tot i així sí que s'ha de dir que a Osona no hi ha un establiment permanent musulmà (Albareda, Figuerola, Molist, Ollich, 1984, p.75).

2.2.2. Entre bisbes i senyors: procés d'estructuració

Entrant ja en època feudal, veiem com durant el segle IX la Seu Episcopal de Vic es restitueix i el bisbe Gotmar realitza la construcció de tres temples necessaris pel seu restabliment; un dedicat a Sant Pere, un segon a Santa Maria i el tercer a Sant Miquel (Ordeig,1981, p.29-30) , la situació de l'últim però, és encara desconeguda, tot i així caldria situar-lo a la zona baixa de la ciutat, prop de les altres dues esglésies. El bisbe Oliba impulsa la reconstrucció d'aquests edificis segons els canons establerts pel nou art i el 1038 finalment són consagrats (Junyent, 1976, p.49).

La part alta de la ciutat estava sota jurisdicció civil i aprofitant l'estructura del temple romà es construí la fortalesa que quedà sota el poder del comte de Barcelona i que s'associà des dels inicis a la família dels Montcada. Aquesta dualitat de jurisdiccions va ser motiu de diversos enfrontaments entre bisbes i senyors pels drets de les corresponents jurisdiccions (imatge 3, pàg. 11). L'emmurallament de la ciutat del segle XII evidencia la divisió de la ciutat en dues jurisdiccions fins i tot fora muralles (Solà, 2018, vol. 1, p.17).

Des de la segona meitat del segle XII les ciutats tornen a prendre rellevància, en el cas de Vic es pot veure un progressiu creixement de la seva activitat econòmica i comercial. Els mercats, ja documentats des del segle X i XI i en alguns casos anteriors, són llocs importants i també s'hi duen a terme les disputes entre el bisbat i el poder nobiliari (Junyent, 1976, p.74). La noblesa vol treure profit de l'activitat comercial i s'apodera de les rendes del Mercadal arrabassant-les al bisbe, a més, també hi ha el mercat de Quintana situat al costat del castell (Caballé, 1985, p.2).

Imatge 3: Mapa de les jurisdiccions

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

Amb el creixement constant de la ciutat es comencen a formar els primers nuclis habitats fora de la muralla, els ravals. Alguns exemples serien el del carrer Doctor Junyent, el del carrer Sant Francesc i el del carrer Sant Pere i el de Santa Joaquina Vedruna, també el de Gurb i el de Manlleu (Solà, 2018, vol. I, pàg., 14). Aquestes zones generalment estarien habitades per sectors artesanals i/o industrials i pels sectors més pobres. Gran part d'aquest raval es van veure afectats per la construcció de la muralla del segle XIV (Ginebra, 1990, p.10; Pladevall; Benet, 1976, p.797).

Pere III el Cerimoniós, el 1368, ordenà al veguer de la ciutat de condicionar les muralles ja que aquestes es estaven força deteriorades, això comportà l'enderroc de les cases construïdes a tocar de la muralla i una nova línia de defensa amb dues torres a la part exterior del portal de Malloles, del pont de Queralt, de Santa Eulàlia i de Manlleu (Solà, 2018, vol. I, pàg., 14). El 1372 l'obra encara durava i el 1390 només s'havia construït el mur de la Riera i les dues torres del Portal del Pont de Queralt (Junyent, 1976, p.115).

Entrant amb més profunditat als segles que ens ocupen (XII i XIII), veiem com a inicis del segle XII la majoria d'historiadors situen la construcció de la muralla de la ciutat ja que segurament la població en aquesta època estava mal protegida ja que el castell en reformar-se i convertir-se en palau segurament havia perdut la seva facultat defensiva o, com a mínim, no era suficient. Així doncs, si aquesta transformació es situa a finals del segle XI i a principis del XII és lògic que paral·lelament es preparassin unes millors defenses (Solà, 2018, vol. I, pàg., 18).

Des de l'establiment fet per Guifré el Pelós el segle IX no s'havia produït cap canvi important en quant a la morfologia urbana. La construcció de la muralla representa un element clau per la ciutat ja que va fer possible l'evolució dels tipus d'assentaments urbans, va potenciar el creixement de zones que abans no eren d'interès perquè quedaven fora del traçat i els barris de Santa Eulàlia i de les Clotes quedaren definits definitivament com a ravals. Abans de la construcció de la muralla hi havia 5 nuclis de població: al voltant de la catedral, al voltant del castell dels Montcada, el del Mercadal, el raval de Santa Eulàlia al voltant de la capella i el de les Clotes vora el Mèder que era un assentament artesanal (Solà, 2018, vol. I, pàg., 18). Els habitatges d'aquests nuclis eren illes compactes, amb carrerons estrets que eren els mateixos camins que havien estructurat el creixement. Les cases eren de planta baixa, amb obradors i d'un sol pis per viure-hi, moltes d'aquestes cases tindrien el seu hort o patis annexos. Les illes eren compactes per augmentar les possibilitats de defensa. La construcció de la muralla deixà grans buits que s'ompliren amb una trama urbana més ordenada i homogènia. La muralla estava guarnida amb torres i disposava de pocs portals que de nit eren tancats pels portalers encarregats de la vigilància (Junyent, 1976, p.119).

Els portals eren el de Queralt al cap del pont homònim, el de Montcada que comunicava amb les Clotes, el portal de Santa Eulàlia, el portal de Manlleu, el portal de Gurb i el portal de Malloles, més tard s'obrirà el portal d'en Teixidor. Ràpidament es formaren nous ravals referents a la nova muralla a les portes de la ciutat i es consolidà i es desenvolupà el recinte del Mercadal (Solà, 2018, vol. I, pàg., 19). El 1175 hi ha les primeres referències a la construcció de porxos al Mercadal i es marca l'alçada que han de tenir, que és la necessària perquè hi pugui passar una persona a cavall (Junyent, 1976, p. 367).

Durant el segle XIII es consolida un quart estament social format per mercaders i artesans, aquest és un segle amb una bona expansió econòmica, demogràfica i de creixement de la ciutat. A més també es desenvolupa l'economia urbana amb el comerç i es reactiva la circulació monetària. Així doncs veiem que ja a finals del s. XII i tot el XIII s'augmenta demogràficament un 1,3% anual que duplicà la població en 100 anys (Ollich, 1988, p. 26), també hi ha un augment de la producció agrícola i apareixen artesans, mercaders i comerciants que no tenen el vincle feudal. Alhora cal destacar l'aparició de la burgesia ciutadana que recolza la política expansionista reial, a més, la riquesa es lliga als diners.

3. Vic als segles XII i XIII

3.1. Economia: comerciants, artesans i pagesos

Al segle XIII Vic era el centre econòmic i comercial de la Plana, amb una xarxa de camins que enllaçava el nucli urbà amb els pobles veïns. L'àrea d'influència de Vic, tant en el segle XII com en el XIII era d'uns 20 km entorn de la ciutat (Ollich, 1988, p.23).

A mitjans del segle XIII es produeix una expansió urbanística que és conseqüència directa del creixement demogràfic de la ciutat, i es pot relacionar amb l'alt nivell de creixement natural de la població, d'un 1,3% anual. També s'ha de tenir en compte la migració de l'àmbit rural que comença a treballar en els oficis artesanals i mercantils de la ciutat (Ollich, 1988, p.26).

Els habitants de la ciutat encara vivien de l'agricultura, en alguns casos de forma complementària. Malgrat això, es poden distingir tres branques d'ocupacions; per una banda la industrial amb l'artesanat, la mercantil amb el comerç i l'administrativa (que és on hi hauria les notaries, l'administració i la banca). Durant el segle XIII, aquestes professions passen de ser complementàries a estar totalment especialitzades. La documentació escrita ens mostra que en aquell moment, la producció superava els límits dels tallers senyorials, propis d'una economia tancada i feudalitzant, i que entrava en una economia de mercat, és a dir que els artesans produïen per a qui pogués pagar, i no exclusivament pel senyor.

Així doncs, hi havia una gran varietat de professions. En el ram de la pell, hi havia els pergaminers, els sabaters, els corretgers, els bainers¹², els bossers i els sellers³ (Genís, 1958). En el ram del ferro es documenten les fargues vora el riu, i entre els ferrers cal destacar els coltellers, els llancers i els freners.

¹ Les paraules que s'han definit són les que poden ser més difícils d'entendre. S'han utilitzat dos diccionaris ja que alguns termes no apareixien en un dels dos.

² Constructor, confeccionador de baines d'espasa [COLÓN, Germà. *Vocabulari de la llengua catalana medieval de Lluís Faraudo de Saint-Germain*. Institut d'Estudis Catalans: <https://www.iec.cat/faraudo/> (Consulta: 14 de maig del 2018)].

³ Obrer que fa selles i guarniments de cavall o de mula (COLÓN, Germà. *op.cit.*)

També hi ha oficis relacionats amb el treball de la pedra i la fusta per la construcció, com els lambarts⁴, els fusters i els picapedrers. A banda d'aquests, la indústria de la fusta també dóna lloc als boters i als cullerers. Amb el treball de la llana i el lli, sorgeixen els paraires, els teixidors, els cotoners, els drapers, els sastres i els capellers⁵. Alhora es documenten ja molts oficis especialitzats en l'alimentació com els moliners, els forners i flequers, i els maellers⁶.

Totes aquestes serien les indústries fonamentals de la ciutat. Hi hem d'afegir també l'orfebreria, sobretot amb l'argent, que era una indústria de luxe i sovint relacionada amb els jueus. Alhora hi ha els pintors, que com els argenters tenen un carrer amb el nom del seu ofici, i per últim els terrissaires, fabricants de plats, olles i cassoles d'ús quotidià ja que les peces de luxe solien ser importades de l'àrea musulmana (Ollich, 1988, p.41).

Per poder fer un d'aquests oficis, s'havia de fer un aprenentatge que durava de 2 a 5 anys depenent de la professió. En els documents dels Manuals Anònims de Vic hi ha moltes referències a aquests contractes. Generalment, l'aprenent es comprometia a viure durant un temps determinat amb el mestre perquè aquest li ensenyés l'ofici, el *magisterium*. L'aprenent treballava pel mestre i aquest el vestia i el mantenia, de vegades el mestre li pagava un petit sou en acabar l'ensenyament, però en altres casos era l'aprenent qui pagava al mestre.

En aquests segles, les agrupacions artesanals tot just es estaven en una fase inicial, així que encara que ja tenien els seus propis carrers, encara no eren col·lectius tan tancats com en els segles posteriors. En aquest moment, els artesans encara acceptaven molta gent, sobretot de pagès. La feina dels artesans es desenvolupava a l'obrador (*operatorium*), que alhora era el lloc que servia d'habitatge (Ollich, 1988, p.41).

Les dones també eren presents en aquests oficis artesanals. És per això que amb freqüència apareixen en els contractes, sobretot en l'ofici de fer bosses de cuir o en el

⁴ Mestre de Cases (Institut d'Estudis Catalans. *Diccionari català-valencià- balear Alcover Moll*, 2000).

⁵ Qui fabrica o ven capells (Institut d'Estudis Catalans. *Diccionari català-valencià- balear Alcover Moll*, 2000).

⁶ Carnissers (COLÓN, Germà. *op.cit.*)

de teixidores, com veiem en algunes fonts escrites (ACF,M.A.I (1230-1233)⁷, fol. 14-3, desembre 1230).

Alguns autors sostenen que van ser les activitats de tipus comercials les que van ajudar a sostenir l'augment de població del camp (Duby, 1991, p.221). El comerç durant el segle XII es va anar desenvolupant i durant el segle XIII es va consolidar amb el creixement demogràfic i l'expansió agrícola. Així doncs, l'organització senyorial basada en l'autoconsum dels productes al mateix lloc on es produïen va derivar a una organització de mercat i d'intercanvi de béns. Vic, i més concretament el Mercadal, fou el lloc on es canalitzaven les mercaderies agrícoles produïdes pels pobles del voltant, i on la ciutat oferia productes artesans locals i importats. És per això que el mercat contribuïa en l'equilibri econòmic entre camp i ciutat, creant una zona d'oferta i de demanda (Ollich,1988, p.42).

El mercat local girava al voltant del Mercadal, tal com ja s'ha comentat. En aquest s'hi produïen intercanvis des de molt antic i amb el creixement de la ciutat es va consolidar. Al mercat hi havia taules de draperia, de merceria, de bruneteria⁸, de sarzils⁹, de sabateria, de cuireteria, de coltelleria, de carreteria¹⁰, de bocateria¹¹, de vacateria¹² i de carnisseria, tal com ens mostren els documents (Carreras, 1911, p.366-371).

L'altre mercat, de dimensions més reduïdes, era el mercat de la Quintana, davant del Palau de Montcada. Hi ha moltes referències d'una carnisseria en aquest i de diferents taules (Caballé, 1985).

Des del segle XIII hi ha documents que parlen sobre viatges d'habitants de Vic a la terra dels sarraïns i a l'Europa cristiana per tal d'obtenir nous productes que representarien el comerç d'importació. Les terres de domini musulmà més freqüentades eren cap al sud de la Península Ibèrica, i cap al nord d'Àfrica. Des de Tunis s'importava l'*allum*,

⁷ Arxiu de la Cúria Fumada (ACF), Manuals Anònims i Llibres de Notaris particulars (M.A.I) (1230-1233), fol.14-3, desembre 1230. Extret d'OLLICH, 1988.

⁸ Fabricació o venda de brunetes (COLÓN, Germà. *op.cit.*).

⁹ Sardil. Teixit de llana de pèl gruixut i dolent (COLÓN, Germà. *op.cit.*).

¹⁰ Conjunt de carros (COLÓN, Germà. *op.cit.*).

¹¹ No s'ha trobat el significat exacte.

¹² No s'ha trobat el significat exacte.

l'escorça de Bugia i les *bugels*, *basanes* o *badanes* amb les quals s'elaboraven els cordovans, i des d'Alexandria s'importaven teles fines i espècies procedents de l'Orient Llunyà.

De l'Europa cristiana, els llocs més destacables eren les fires de Xampanya i de la zona de Flandes, especialment de Bruges, on es compraven teles de luxe. Els productes exportats eren coltells, draps i teixits de baixa qualitat i articles de pell que eren considerats de luxe (García, 1967, p.45).

Per l'expansió comercial és necessària una bona circulació monetària que durant el segle XIII va anar en augment. Cal destacar l'abundància relativa de moneda d'or procedent dels territoris musulmans. A més, també foren necessàries noves tècniques comercials, és al segle XIII que als documents apareix el concepte de "comanda". Aquesta, si més no en un principi, és qualsevol cosa que es posa en mans de qualsevol altre amb l'obligació de tornar-ho, és a dir que és una manera de fer negoci ja que el primer té el producte i el segon el comercia i el benefici el reparteixen entre ambdós. A Vic, hi havia tres tipus de comanda; de persones, de coses i de drets (García, 1959, p.284-293), i hem de diferenciar la comanda-dipòsit, que és quan una persona lliura diners o béns a una altra amb l'obligació de restituir-los a terme fix, de la comanda comercial, que és quan es lliuren diners, béns o bestiar perquè s'hi comerciï, i hi ha l'obligació de compartir els guanys, segons la proporció convinguda en un inici.

Una altra tècnica comercial que cal esmentar és la societat mercantil que està formada per dues o més persones que posen comunitàriament diners o mercaderies per poder-hi comerciar dins d'un terme fix. Al segle XIII, un cop s'ha fet el negoci, la societat es desfà, així que varien les persones que constitueixen les societats (ACF, M.A.I (1230-1233)¹³, fol:4 v-5, octubre 1230). La societat mercantil neix com a conseqüència dels elevats costos dels viatges, i per això era necessari que les despeses es repartissin entre diverses persones. Generalment alguns membres actuaven com a socis capitalistes, aportant les mercaderies i l'efectiu inicial i per altra banda hi havia el soci que s'encarregava del viatge i del comerç. Aquestes societats són el que van permetre,

¹³ Arxiu de la Cúria Fumada (ACF), Manuals Anònims i Llibres de Notaris particulars (M.A.I) (1230-1233), fol:4 v-5, octubre 1230. Extret d'OLLICH, 1988.

en gran mesura, l'expansió mercantil a grans distàncies del lloc d'origen (García, 1963, p.321-329).

Dins d'aquesta dinàmica, és de suposar que part de la societat tingués problemes per tal d'obtenir moneda. Així doncs, hi ha pagesos que havien de vendre o empenyorar les seves terres, i a l'altra banda hi ha nobles que, tot i tenir suficients rendes per viure, no eren prou com per poder pagar els productes de luxe que s'oferien en aquests nous mercats. Així doncs, veiem com apareix el comerç del diner; el crèdit i la usura.

Podem dir que demanar diners a terme fix es convertí en quelcom normal en l'economia de Vic del segle XIII, per això hi ha gent especialitzada com els canvistes. Els canvistes també mercadejaven amb diners de diverses procedències, és a dir que compraven moneda encunyada a altres llocs i els venien per diners de circulació normal a Vic, guardant un benefici entre compra i venda. Segurament aquests canvistes es situaven en taules al mercadal per fer les transaccions, i aquesta activitat generalment queia en mans de la comunitat jueva.

Un altre monopoli jueu, per les prohibicions eclesiàstiques, era el préstec. Aquest es feia a terme prefixat i amb uns interessos anuals que no podien sobrepassar el 20% anual (García, 1962, p.247-255) i a més, el qui demanava el préstec havia de garantir amb quelcom de la seva propietat que es retornaria. S'ha de destacar que generalment els préstecs vencien en temps de sega o de verema, ja que era quan, tant pagesos com senyors, podien pagar. Així doncs, veiem com eren d'importants les activitats agrícoles pel desenvolupament econòmic (Ollich, 1985, p.118).

3.2. La vida religiosa

La vida religiosa de la ciutat girava entorn la catedral, és a dir entre l'església de Sant Pere i la de Santa Maria de la Rodona. A la segona s'hi efectuava el culte parroquial que alternava l'administració dels sagraments amb les sepultures dels fidels. D'aquest culte se n'encarregaven els domers¹⁴. Per altra banda, hi havia el culte que es desenvolupava a l'església de Sant Pere, amb la presència de bisbes i canonges que

¹⁴ Clergue que exerceix un càrrec eclesiàstic per setmanes (Institut d'Estudis Catalans. *Diccionari català-valencià- balear* Alcover Moll, 2000)

juntament amb sacerdots, levites¹⁵ i escolars, constituïen una comunitat cada vegada més centrada en els elements sacerdotals, tant, que a principis del segle XIII els levites desaparegueren amb les constitucions del llegat pontifici. A Vic es fixà el nombre de 30 canonges, nombre que finalment es reduí a 20 vers el 1250 (Junyent, 1976, p.84). Dins les muralles de la ciutat, a banda de la catedral, només hi havia la primitiva església de Sant Sadurní, al peu del castell de Montcada.

Per altra banda, durant els segles XII i XIII arribaren diferents ordes religiosos a la ciutat. L'orde hospitalari dels cavallers del Sant Sepulcre de Jerusalem s'hi va establir abans del 1181, però només construïren un oratori particular al carrer Cardona, tot i tenir l'autorització papal des del 1221 per construir una església. Finalment, la seva residència va ser abandonada el 1258 (Junyent, 1976, p.87).

El 1225 els framenors s'establiren a prop del raval de Santa Eulàlia. Fins el 1270 tingueren una capella al cap d'un camí que donava davant de la torre de muralla. En aquest moment construïren un convent al carrer de Sant Francesc, i finalment hi edificaren l'església (Webster, 1987, p.203-208).

L'orde mercedari va ser establert a la ciutat pel rei Jaume I el Conqueridor el 1235, la fundació però, no va ser efectiva fins el 1254 quan s'establí un oratori en una casa del carrer de Sant Pere. Cal dir però, que el segle següent es mudaren de lloc (Junyent, 1976, p.87).

A més, a les afores de la ciutat s'hi van edificar noves esglésies relacionades amb establiments de beneficència. Un exemple és l'església de Sant Bartomeu, fundada el 1206 i dedicada el 1240, situada al cap del Pont de Queralt. Aquest era l'edifici on es recollien els leprosos, edifici que finalment es convertí en annex de l'hospital d'en Cloquer, fundat per Arnau de Cloquer el 1217 i dotat per llegats fets en el seu testament l'any 1240 (Ollich, 1979, p. 90-101). En aquesta església s'hi establiren els gremis de pellaires i també tenia cementiri per la sepultura. El 1275 Ramon de Malla va fer construir un hospital i una capella dedicada a la Trinitat per recollir-hi els pobres i els necessitats. Anterior a aquestes, és destacable l'església de Sant Jaume, prop del

¹⁵ Diaca. Clergue que ha rebut la segona de les ordes majors (Institut d'Estudis Catalans. *Diccionari català-valencià- balear Alcover Moll*, 2000).

torrent homònim, que s'utilitzava per subvenir els malalts empestats i leprosos. Aquests eren atesos en un hospital annex (Anglada, 1986, p.796-797; Pladevall, 1983, p.22). Paral·lelament es construí la capella de Sant Francesc que finalment es convertí en "sant Francesc s'hi moria".

La institució destinada a subvenir els pobres era d'abans del segle XII i va ser fundada per alguns ciutadans. Després agafà més presència en passar a ser d'Almoina General (Junyent, 1976, p. 88).

Per altra banda, cal destacar, que l'any 1277 els jueus van fundar una escola-sinagoga, aquesta estava situada a la plaça de Montrodon, la zona més judaïtzada de la ciutat (Llop, 2003, p. 144).

Hem de tenir en compte que durant el segle XIII hi hagué una renovació de l'església a la ciutat, enfront dels grans dominis monacals del camp. En aquest context, sorgiren dos ordes: el dels franciscans i el dels predicadors. Conceptualment eren l'antítesi dels monjos benedictins i cistercencs, ja que aquests últims els estan als monestirs, aïllats, acumulant possessions. En canvi, predicadors i franciscans es dirigeixen a les concentracions de població i prenen de base la pobresa.

Així doncs, a Vic construïren l'hospital de Sant Jaume dels malalts i predicaren a la catedral i a les places. És per això que podem dir que l'església s'adaptà a la nova societat d'aquests segles i també l'influencià. Un exemple seria que a mitjans del segle XIII hi hagué una tendència a posar noms com Francesc o Domènec als infants, noms popularitzats per aquests ordes (Ollich, 1988,p. 51-52).

4. Fonts arqueològiques

Del buidatge del catàleg de patrimoni del POUM 2018 (Solà, 2018, vol. III, vol. IV, vol. V, vol. VI) se n'han extret 71 elements arqueològics amb cronologia dels segles XII i XIII, presentats a la taula següent. D'aquests alguns s'han treballat exhaustivament, els 37 presentats a l'annex 1, i la resta són s'han apuntats a la taula 1.

Nom	X	Y	Tipus	Espai POUM	Creixement
Plaça Major	438182	4642323	Espai mercantil i d'hàbitat	A	Focus d'atracció
Cases del carrer de l'Albergueria	438306	4642032	Carrer amb espai d'hàbitat	A	Creixement agrupat
Carrer dels Argenters	438282	4642304	Carrer, activitat comercial	A	Creixement lineal dins muralles
Carrer dels Arcs, 1	438060	4642116	Creixement en eixample dins muralles. Activitats econòmiques	A	Creixement en Eixample dins muralles
Edifici d'habitatges de Baixada de l'Eraime 5	438347	4642118	edifici	A	Creixement agrupat
Carrer de les Basses, 3,5	438107	4642115	àrea d'artesans i zona de residència	A	Creixement en eixample dins muralles
Varis Museu episcopal	438318	4642125	Traçat urbanístic	A	Creixement agrupat
Portals Adovellats	438066	4642166	Element singular	A	Creixement lineal dins muralles
Carrer Cardona	438387	4642215	Carrer, amb activitat religiosa	A	Creixement lineal dins muralles
Façana de Pedra	438287	4642281	element singular	A	Creixement lineal dins muralles
Plaça de la Catedral	438220	4642972	Edifici religiós. Trama urbana	A	Creixement agrupat
Casal Vilademany	438201	4642042	Enterrament i estructures i paviments d'habitatge	A	Creixement agrupat
Plaça de la Catedral, 4	438201	4642083	Elements s. XIII	A	Creixement per ocupació d'espais residuals
Casa Bayés	438223	4642111	Element s. XII	A	Creixement agrupat
Ampliació de la catedral del Bisbe Oliba	438270	4642067	Edifici religiós	A	Creixement agrupat
La Catedral actual	438270	4642067	Edifici religiós	A	Creixement agrupat
El claustre antic de la Catedral	438270	4642067	Edifici religiós	A	Creixement agrupat
Casa de la ciutat	438237	4642263	Govern municipal	A	Creixement agrupat
Carrer del Cloquer	438315	4642104	Necròpolis	A	Creixement agrupat

Casa del Veguer Sala i Saçala	438320	4642178	Element puntual	A	Creixement agrupat
Carrer dels Corretgers, 5	438328	4642158	Urbanització. Artesans	A	Creixement agrupat
Església i convent de les Sagramentaries	438300	4642160	Element religiós	A	Creixement agrupat
Església dels Dolors	438334	4642071	Activitat comercial	A	Creixement agrupat
Casa del carrer dels Dolors, 7	438330	4642047	Antiga casa	A	Creixement agrupat
Plaça Don Miquel de Clariana	438442	4642190	Illa de cases	A	Creixement lineal dins muralles
Casa Bojons	438450	4642170	Elements arquitectònics	A	Creixement agrupat
Jardí i subsòl: Plaça Don Miquel de Clariana, 4	438432	4642167	Urbanisme	A	Creixement agrupat
Casa Masferrer	438415	4642190	Element singular	A	Creixement agrupat
Casa Tortadès	438422	4642158	Entramat urbà	A	Creixement Lineal dins muralles
Casa Parrella	438512	4642192	Muralla	A	Creixement lineal dins muralles
Torre de la Muralla de Pere III	438347	4642265	Muralla	A	Creixement per ocupació d'espais residuals
Plaça de Montrodon	438375	4642133	Jueus, Urbanisme	A	Creixement agrupat
Castell dels Montcada	438386	4642181	Focus atracció	A	Creixement agrupat
Casal Arumí	438404	4642153	Element singular	A	Creixement agrupat
Casa Bell-Lloch	438360	4642141	Element singular	A	Creixement agrupat
Casa Calderó	438076	4642066	Activitat econòmica	A	Creixement Lineal dins muralles
Carrer de la Ramada, 23	438143	4642100	Activitat econòmica	A	Creixement Lineal dins muralles
Carrer de la Ramada, 31	438193	4642110	Activitat econòmica	A	Creixement Lineal dins muralles
Carrer de la Riera	438097	4642200	Activitat econòmica	A	Creixement en Eixample dins muralles
Carrer de la Riera, 21-23	438111	4642162	Urbanització	A	Creixement en Eixample dins muralles
Casa Bassols	438104	4642143	Element singular	A	Creixement en Eixample dins muralles
Edifici del Carrer de la Riera, 26	438081	4642146	Mur	A	
Subsòl Carrer Sant Antoni Maria Claret	438137	4642060	Emmagatzematge	A	Creixement per ocupació residual
Plaça de Sant Felip	438276	4642233	Urbanisme. Societat	A	Creixement agrupat

Església de Sant Just	438141	4642170	Urbanisme	A	Creixement en Eixample dins muralles
Casa Andreu Febrer (Carrer Sant Miquel dels Sants)	438200	4642242	Carrer desaparegut	A	Creixement agrupat
Paviment del carrer Sant Sadurní	438346	4642196	Urbanisme	A	Creixement agrupat
Església de la Pietat	438350	4642205	Edifici religiós	A	Creixement agrupat
Carrer de Santa Maria	438205	4642019	Necròpolis	A	Creixement agrupat
Palau Episcopal	438229	4642033	Urbanisme. "La Presó"	A	Creixement agrupat
Santa Maria, 4	438200	4642029	Habitatge	A	Creixement agrupat
Plaça de la Pietat	438368	4642163	Espai d'enterrament i comercial	A	Creixement agrupat
Plaça Paradís	438332	4642236	Espai d'enterrament	A	Creixement Lineal dins muralles
Plaça del Pes	438258	4642272	Espai econòmic	A	Creixement agrupat
Carrer de l'Escola	438254	4642174	Urbanisme	A	Creixement agrupat
Carrer de Dues Soles	438487	4642185	Urbanisme	A	Creixement Lineal dins muralles
Carrer de la Ciutat	438237	4642263	Urbanisme	A	Creixement agrupat
Conjunt de les muralles de Pere III	Varis	Varis	Defenses	B	Creixement lineal o itinerant
Pont de Queralt	438346	4642000	Estructura	B	Creixement Lineal o itinerant
Carrer de Sant Pere	437983	4642023	Urbanisme, espai religiós	B	Creixement Lineal o itinerant
Carretera de Gurb			Urbanisme	C	Creixement lineal o itinerant
Raval del Carrer Montserrat	438836	4642100	Activitats econòmiques	C	Creixement per formació de Ravals
Pont del Remei	437798	4641579	Construcció	C	Creixement lineal o itinerant
Raval del carrer de Sant Francesc	438377	4641902	Varis, espais religiosos	C	Creixement lineal o itinerant
Antigues adoberies del carrer Sant Francesc 2/4	438370	4641937	Espai econòmic	C	Creixement lineal o itinerant
Raval de Santa Eulàlia	438595	4642286	Urbanisme	D	Creixement en Eixample
Adoberies	438417	4642027	Activitat econòmica	E	Creixement per formació de Ravals
Carrer Doctor Junyent	437963	4642064	Estructures relacionades amb el portal de Malloles	F	

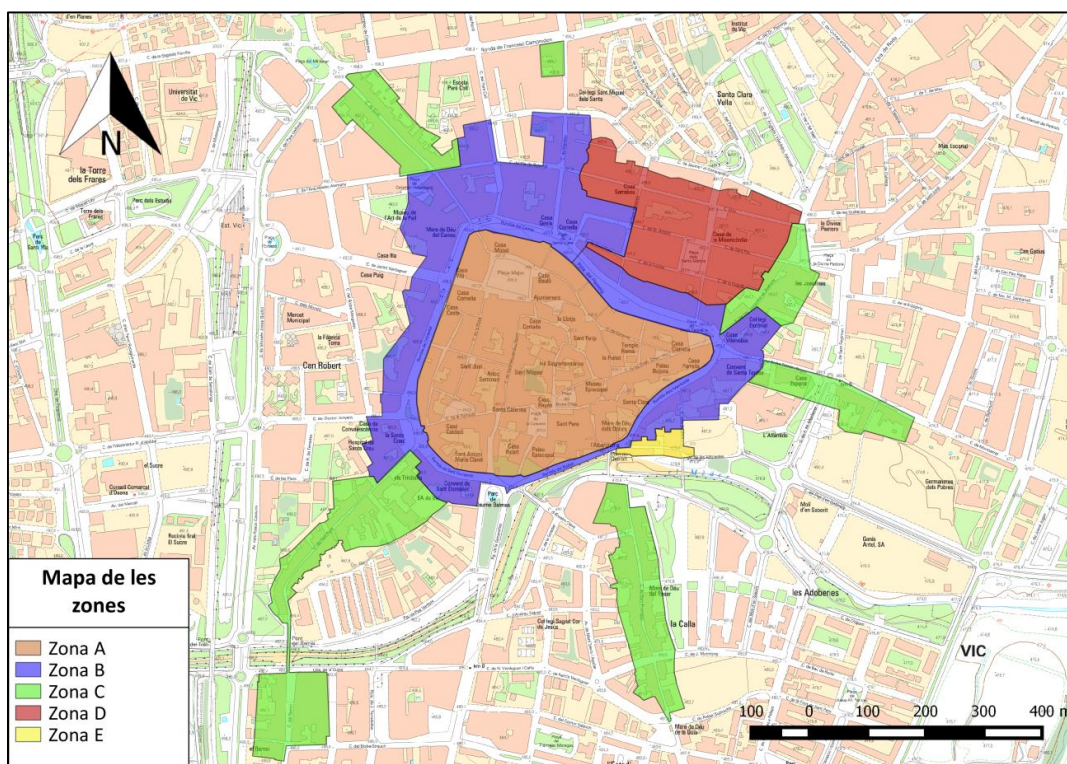
Entorn Pont del Gurri	Varis	Varis	Àmbit rural	F	Elements i edificacions puntuals
Capella de Sant Jaume dels Malalts	438535	4641333	Espai religiós	F	Elements i edificacions puntuals

Taula 1: Elements arqueològics de Vic del segles XII i XIII

Elaboració: pròpia

Font: Solà, 2018, vol. III, vol. IV, vol. V, vol. VI

Per altra banda, cal dir que el catàleg divideix el terme municipal de Vic en 8 espais diferents. En aquest treball s'utilitzarà aquesta divisió ja que es considera útil per tal d'entendre com s'ha desenvolupat la ciutat. Dels 8 espais ens centrarem en 5 ja que són els que són pertinents per l'estudi aquí desenvolupat. Aquests són: el centre històric (zona A), on hi ha la major part d'elements del nostre interès; les rambles i muralla (zona B); els creixements lineals històrics (zona C); l'Eixample Morató (zona D); i la zona de les adoberies (zona E).

Imatge 4: Mapa de les zones

Elaboració: pròpia

Fonts cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

És important conèixer la divisió dels espais per tal de situar les fonts gràfiques, ja que cada element pertany a alguna zona i per situar l'element es pren de referència la zona on està ubicat.

Ja per finalitzar aquest apartat, dir que a l'annex 1 es presenta cada un dels elements, es realitza una descripció de la informació que aporten, s'explica quines intervencions s'hi ha dut a terme i qui les ha dirigit i en mostra la seva ubicació a través de fonts gràfiques. Així doncs, és de vital importància tenir en compte la informació que hi apareix ja que és a partir d'aquest que es desenvolupa la interpretació del treball (apartat 5: anàlisi del desenvolupament de la ciutat de Vic) i és el resultat del buidatge que s'ha realitzat per fonamentar la recerca.

5. Anàlisi del desenvolupament de la ciutat de Vic

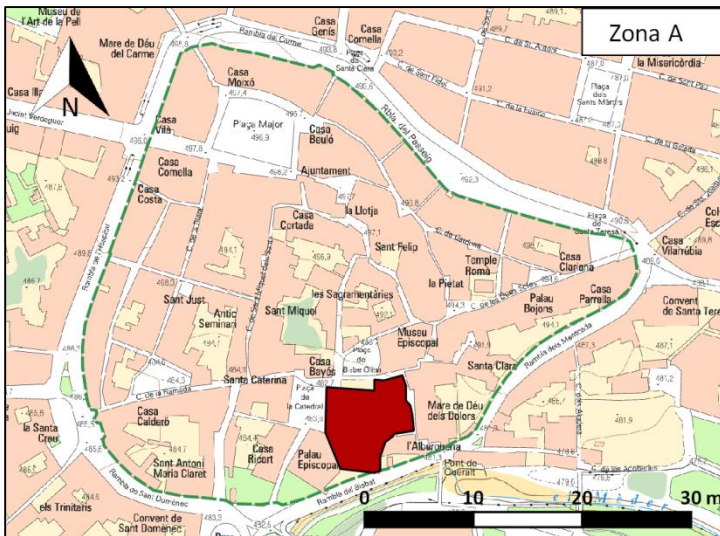
5.1. Creixement urbà

En realitzar la taula dels diferents elements arqueològics de Vic del segle XII- XIII s'ha pogut observar que hi ha diferents tipus de creixement, és a dir que l'aparició dels elements és deguda a diferents causes que condicionen el moment d'urbanització. És per això que s'ha realitzat un mapa (veure a la pàgina 28) on apareixen els fenòmens de creixement per analitzar de forma gràfica com afecten aquests en el desenvolupament urbanístic de la ciutat.

Així doncs hi ha

els focus d'atracció (vermell), els elements de creixement agrupat (taronja), els de creixement lineal dins muralla (lila), els de creixement en eixample dins muralla (verd clar), els de creixement lineal o itinerant (blau fosc) i els de creixement per formació de ravals (groc).

Els focus d'atracció són molt importants ja que són els eixos que structuren la ciutat de Vic i que en marquen el desenvolupament, aquests són la Catedral (annex 1, element 10, p. 65), al sud, el Castell (annex 1, element 19, p. 72), a l'est, i el Mercadal (annex 1, element 1, p. 59), a l'oest, és a dir que són el poder religiós, el poder polític i el poder econòmic, poders que estableixen els tres centres més importants de la ciutat i que marquen la seva configuració ja que des d'aquests n'han de sortir carrers que els enllacin (creixement lineal dins muralla) i són centres d'atracció ja que generen espais d'hàbitat i d'activitats econòmiques al seu voltant (creixement agrupat). Així doncs, ja des dels seus orígens veiem com són els centres generadors de la ciutat i amb aquesta el seu urbanisme, tot i així s'ha de remarcar que en els inicis de la ciutat el Mercadal no era un d'aquests focus i en canvi sí que l'era la capella de Santa Eulàlia, malgrat això, la capella va perdent importància i ja el segle XI queda a fora del traçat de la muralla, juntament amb el barri que l'envoltava; el barri de Santa Eulàlia (annex 1, element 36, p. 83) i ja des d'aquest moment passa a formar part d'un dels ravals de la ciutat.

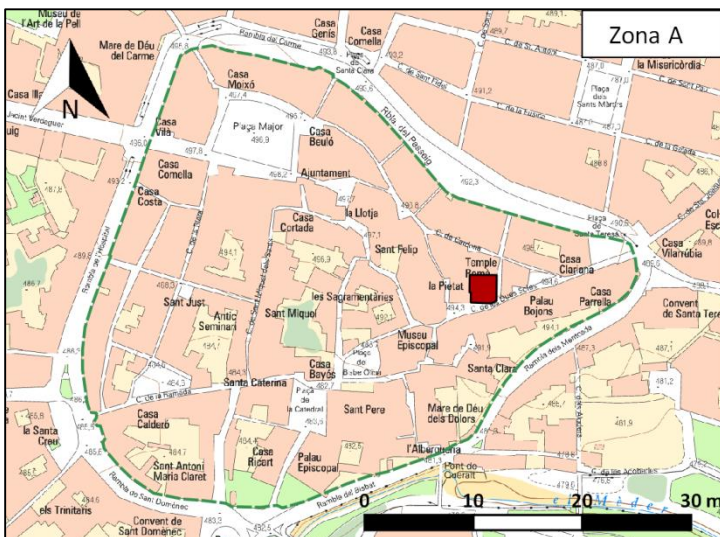

Imatge 5: Situació del la Catedral

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

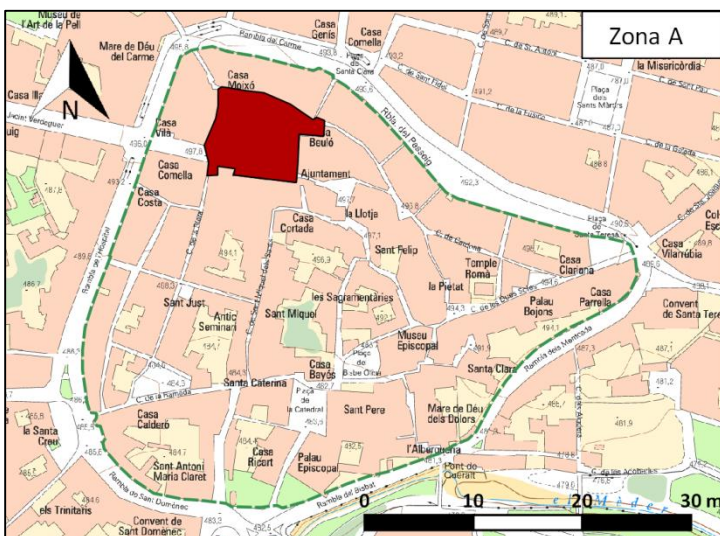
Imatge 6: Situació del castell dels Montcada

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la*

imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).

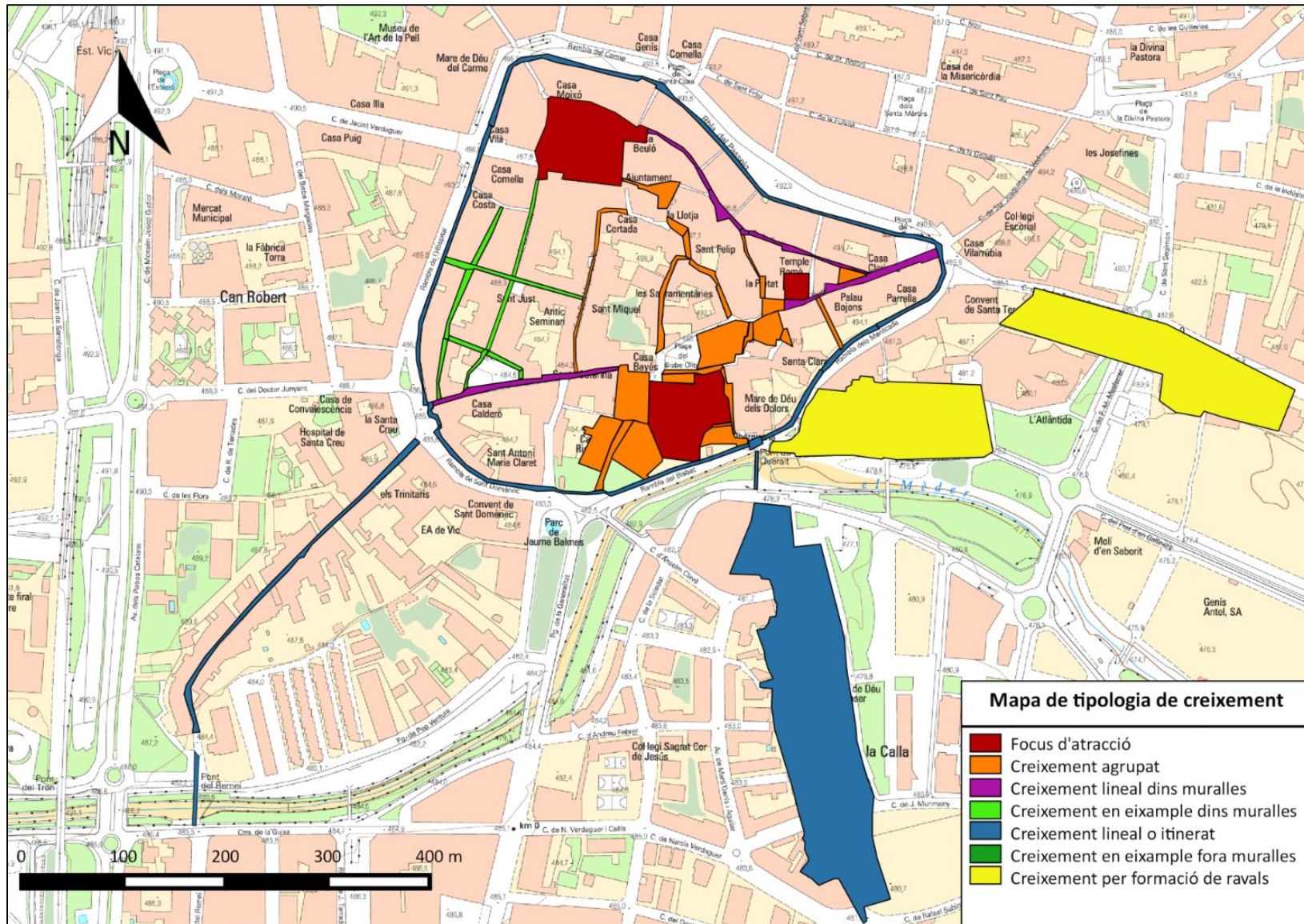

Imatge 7: Situació del Mercadal

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

Imatge 8: Mapa de creixement

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

El creixement agrupat (taronja) es produeix com a conseqüència directe dels focus d'atracció ja que és l'urbanisme que es desenvolupa al voltant d'aquest, a més, cal destacar que com que sorgeixen amb lentitud s'adapten a la topografia del territori i als condicionants socioeconòmics.

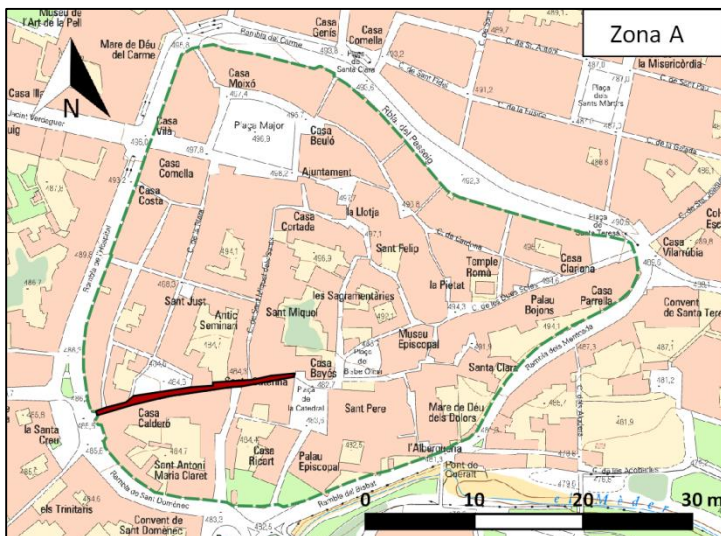
Mirant la imatge 8 veiem com hi ha documentats molts elements que són producte del creixement agrupat al voltant de la Catedral, alguns al voltant del Castell i menys a l'entorn del Mercadal, això es degut a que la Catedral té un fort poder d'atracció per la protecció que ofereix des dels inicis de la configuració de la ciutat. Aquest aspecte, a més, no és producte d'una dinàmica aïllada sinó que en la pràctica totalitat de pobles, ciutat i viles, l'església és el focus d'atracció principal des del qual s'estructura l'urbanisme.

Tot i així, cal destacar que el Castell també és un fort focus d'atracció des d'un principi ja que hi ha nombrosos elements que l'envolten i és un dels elements vitals per la repoblació. Cal remarcar, a més, que aquesta zona està molt condicionada per les obres que s'hi realitzaren durant el s. XIX i XX, obres que de ben segur destruïren restes arqueològiques.

Per altra banda és molt interessant observar com els elements del creixement agrupat uneixen els tres focus d'atracció, els elements són carrers i espais d'habitat que tal com és característic d'aquest tipus de creixement s'adapten al terreny, és a dir que no són regulars i perpendiculars entre sí, sinó que segueixen el traç natural del territori. Per últim, s'ha de destacar que els elements del creixement agrupat són els que marquen les dues jurisdiccions, és a dir que són la línia que separa la jurisdicció episcopal de la dels Montcada (imatge 3, p. 11).

Els elements de creixement lineal dins muralla (lila) són fruit de l'expansió que es duia a terme a la vora dels camins que unien les portes d'entrada de la muralla cap als focus d'atracció, eren construccions entre mitgeres i es deixaven patis o horts al darrere de les cases. Aquests element generalment són carrers sense una amplada fixa ni un traçat completament rectilini ja que s'adapten a l'orografia del terreny però el seu objectiu principal és el d'unir els focus així que el seu traçat intenta ser bastant recte.

En observar els elements es pot observar que hi ha tres itineraris derivats del creixement lineal dins muralles; el primer enllaça el Castell dels Montcada amb la Catedral i desemboca al portal de Malloles, durant el segle XII i XIII no s'ha documentat que hi hagués el portal de Santa Eulàlia, ja que aquest data del XIV. Així doncs, a partir del segle XIV aquest itinerari travessaria la ciutat de nord-est a sud-oest, pel portal de Santa Eulàlia i pel portal de Malloles. A més, cal destacar que el carrer de la Ramada (annex 1, element 22, p. 74), que forma part d'aquest itinerari, té uns orígens com a camí molt antic ja que formava part d'un dels camins ramaders més importants, és per això, que l'origen d'aquest itinerari és en èpoques remotes, vull destacar també que la part occidental de l'itinerari (carrer de la Ramada) fa de frontera entre el creixement agrupat i el creixement en eixample dins muralla.

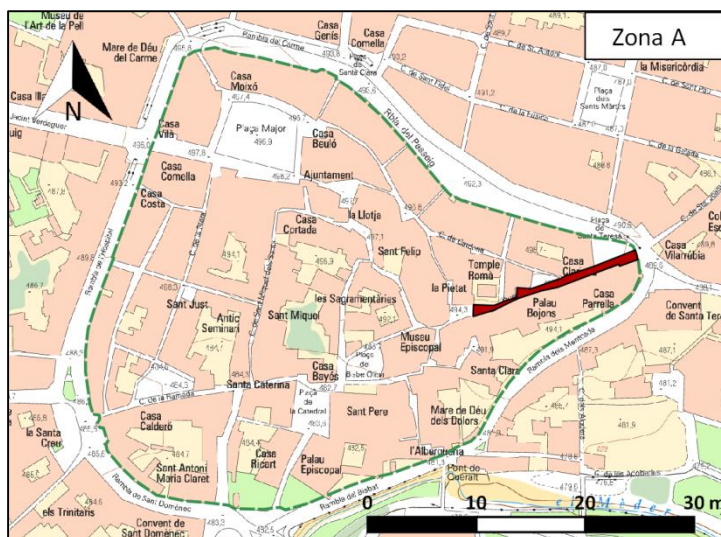

Imatge 9: Situació del carrer de la Ramada

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

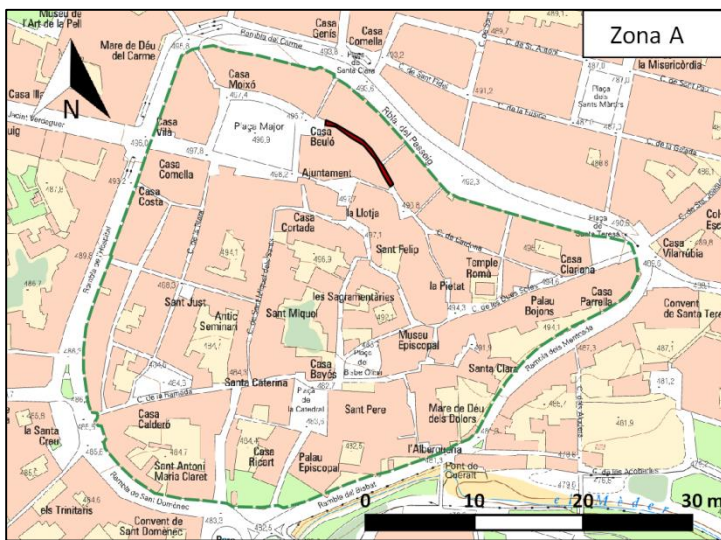
Imatge 10: Situació del carrer de Dues Soles

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

El segon itinerari és el que enllaça el Castell amb el Mercadal i al s. XIV ja segur que també amb el portal de Santa Eulàlia, aquest va perpendicular amb el traçat de la muralla i tot hi que hi ha espais com la plaça Paradís que tenen restes des dels orígens medievals de la ciutat, l'itinerari com a tal pren importància a inicis del segle XIII, que és quan ja té la protecció de la muralla i el Mercadal ja té molta importància, així doncs, és en aquest moment que hi apareix la urbanització, es tractarien del carrer dels Argenters (annex 1, element 3, p. 60) i el carrer Cardona (annex1, element 7, p.63).

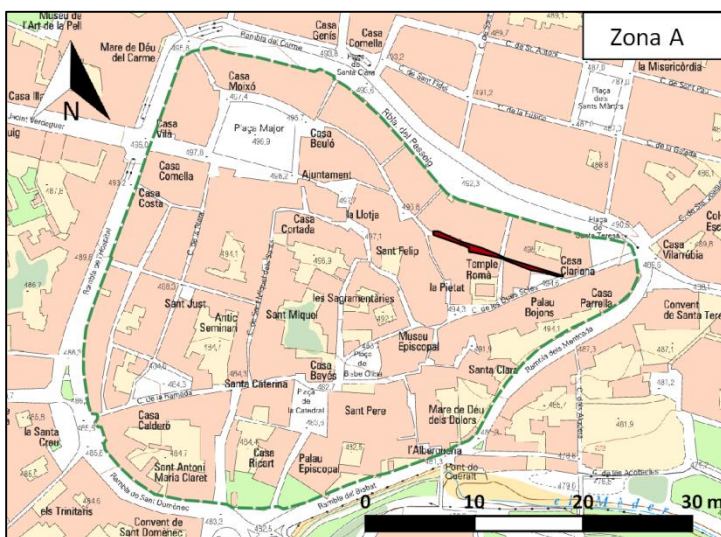

Imatge 11: Situació del carrer dels Argenters

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

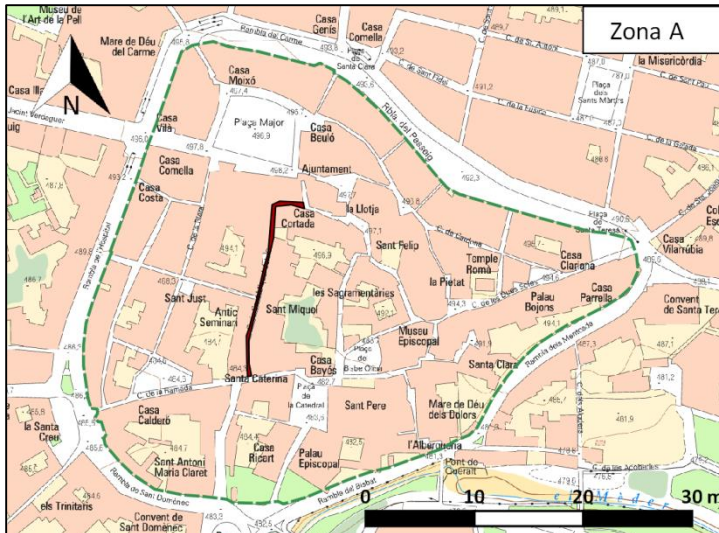
Imatge 12: Situació del carrer Cardona

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

Finalment, el tercer itinerari és el que va de la Catedral al Mercadal, aquest està format únicament pel carrer Sant Miquel dels Sants (annex 1, element 28, p. 78), que fa frontera entre el creixement agrupat i el creixement en eixample i estaria format al segle XII.

Imatge 13: Carrer Sant Miquel dels Sants

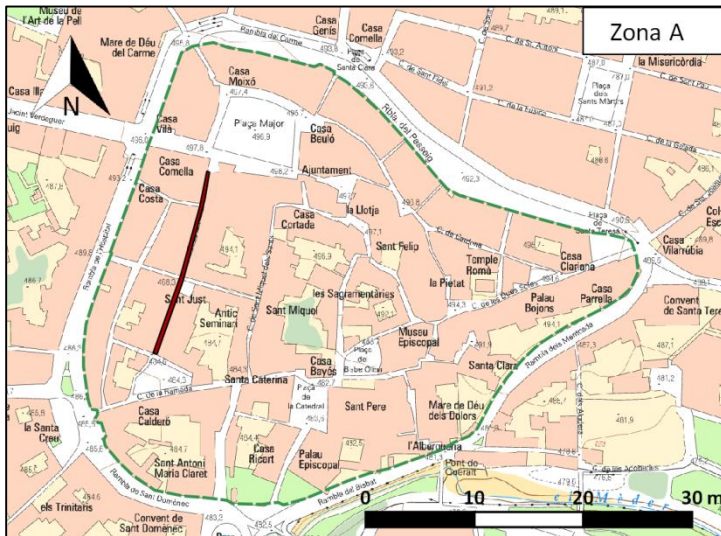
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

Per altra banda, s'ha documentat el creixement en eixample dins muralla (verd), aquest és degut als grans espais buits que es deixen a l'interior de les muralles amb la seva construcció, són espais que gaudien de la protecció de les muralles així que es van urbanitzar ràpidament en forma de malla, més o menys, regular. Aquest creixement va permetre assimilar el creixement demogràfic del segle XIII.

Els elements producte d'aquest creixement estan situats a la part occidental de la ciutat, així doncs, és molt important destacar el fet de que enllacen el Mercadal amb el portal de Malloles, això converteix els carrers productes d'aquest creixement en els espais per on hi passen més mercaderies de la ciutat ja que són la principal entrada i sortida del Mercadal i també la principal entrada i sortida de la ciutat pel portal de Malloles. Cronològicament ho hem de situar a la segona meitat del segle XII, un cop les muralles ja s'han construït ja que aquest entramat sorgeix a partir de la protecció d'aquestes, a més també és clau la presa d'importància de les activitats econòmiques i del Mercadal, així com per ordre de Jaume I el Conqueridor, el portal de Malloles es converteix en la sortida per anar cap a Barcelona el 1274.

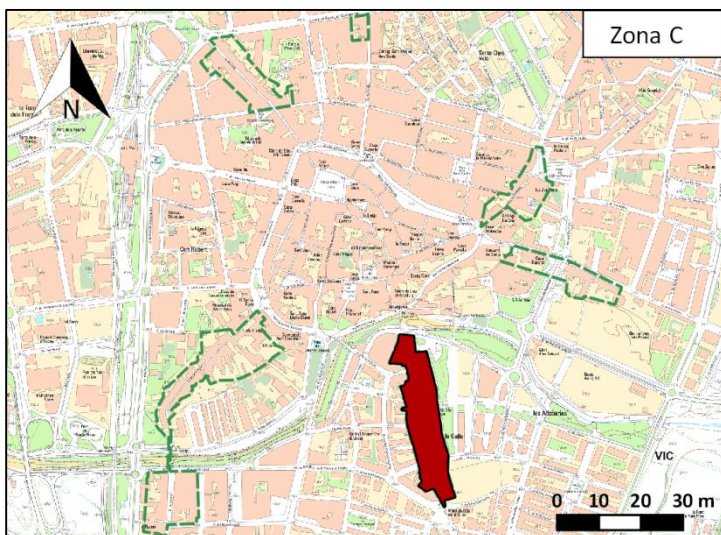
Imatge 14: Situació del carrer de la Riera, exemple de creixement en eixample dins muralla

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge4).*

També hi ha els elements de creixement lineal o itinerant (blau), aquests són els que estan situats a la vora dels camins i que urbanitzen, per exemple, les sortides de la ciutat com és el cas del carrer de Sant Pere o del raval de Sant Francesc (annex 1, element 3, p. 60), així doncs, són elements fora muralles. És interessant veure que les vies de comunicació més importants de la ciutat són a la part sud d'aquesta i que els dos elements que hi ha són els camins que van cap a Barcelona, així doncs, podem dir que Vic, amb la seva pròpia xarxa radial de camins a nivell comarcal, està clarament dins l'àrea d'influència de Barcelona, així com ho estan les zones de la Plana amb Vic.

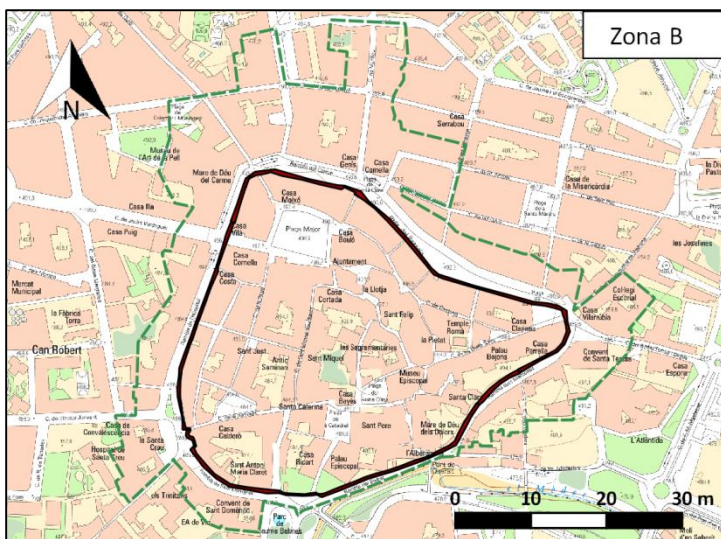
Imatge 15: Situació del raval del carrer de Sant Francesc

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona C (veure imatge 4).*

Un element del creixement lineal o itinerant que cal destacar és el conjunt de les muralles (annex 1, element 32, p. 81). Al catàleg de patrimoni del POUM 2018 es van classificar dins d'aquest tipus de creixement, això és degut a que el traçat de les muralles, després de la seva desafectació, es van convertir en rambles que unien els principals carrers itinerants. Així doncs les pròpies muralles no les podríem considerar part del creixement lineal, tot i així en el mapa de creixement (imatge 8) s'han posat en aquest bloc ja que s'han seguit els criteris del POUM 2018.

Imatge 16: Situació del conjunt de muralles

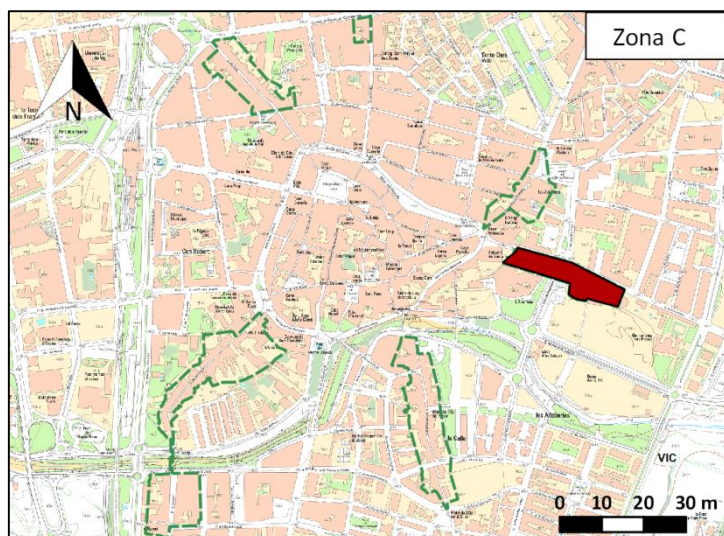
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona B (veure imatge 4).*

I finalment el creixement de formació de raval (groc), aquests són elements que estan situats al costat dels nuclis agrupats principals com els dels focus de la Catedral o del Castell, però els documentem fora muralla i es creen a partir d'un focus d'atracció propi o perquè hi ha la necessitat de nous espais o que tinguin algunes condicions concretes com la necessitat d'un riu en el cas de les Adoberies. A través de camins es comuniquen amb la resta de focus d'atracció, a l'interior de les muralles de la ciutat.

En el cas de la ciutat de Vic dels segles XII i XIII hi ha dos elements formats per aquest tipus de creixement; les Adoberies (annex 1, element 37, p. 84) i el raval del carrer Montserrat (annex 1, element 33, p. 82). El raval del carrer Montserrat, tal com s'exposa a la presentació de l'element, es produeix durant els segles XII i XIII i està relacionat amb estructures d'activitats econòmiques i les Adoberies estan documentades a partir de mitjans del segle XII i estan estretament lligades amb les activitats dels pellaires.

Imatge 17: Situació del raval del carrer Montserrat

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

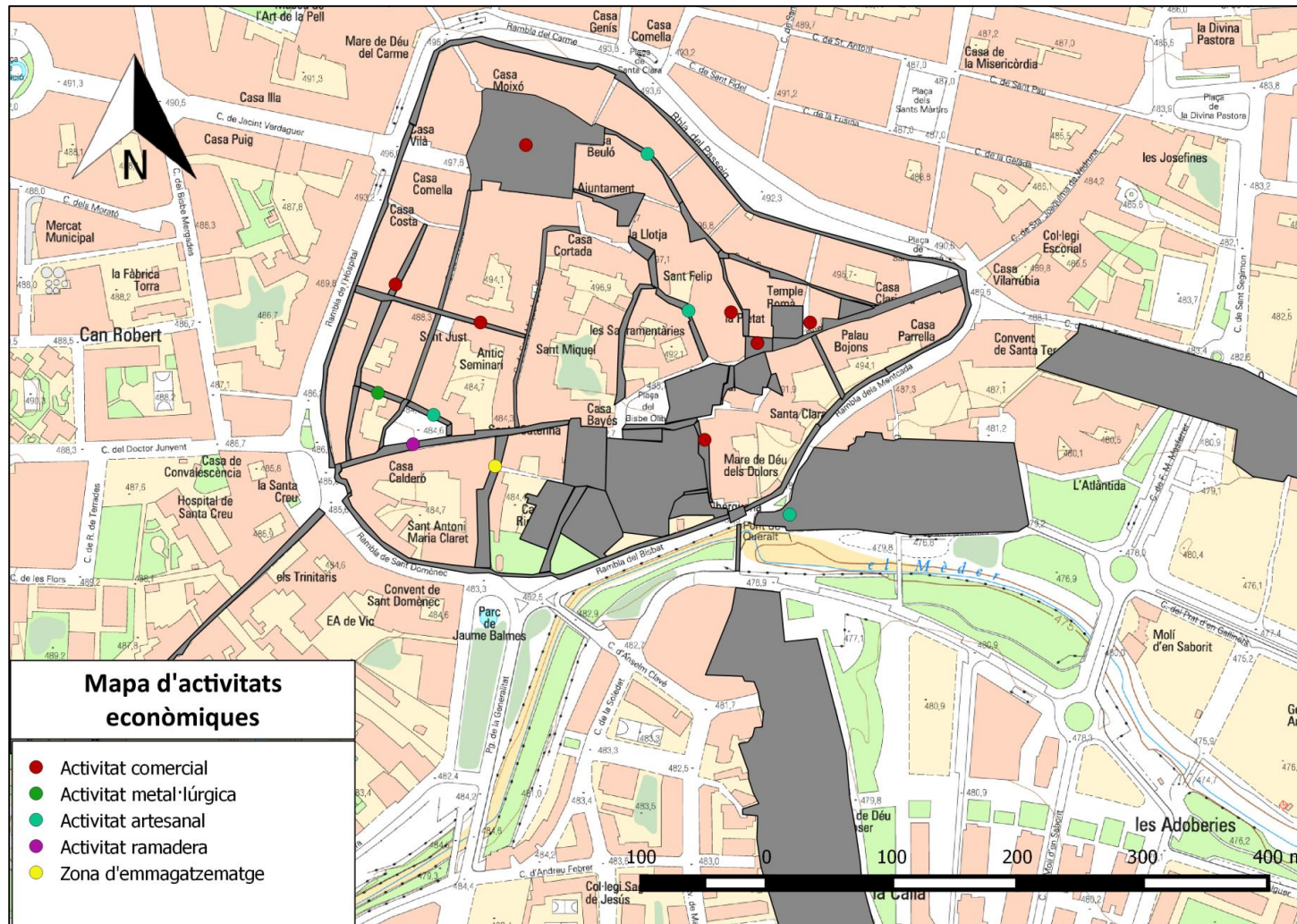
**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona C (veure imatge 4).*

Així doncs, per tal d'extreure algunes conclusions, d'aquest apartat podem dir que hi ha dos grans moments d'estructuració de la ciutat medieval de Vic; el primer correspondria a la fase originària, quan apareixen els focus d'atracció i amb ells el creixement agrupat i part del creixement lineal, cronològicament parlariem dels segles IX i X i la segona fase l'hauríem de situar ja els segles XII i XIII, que és quan la ciutat s'expandeix i es formen els eixamples, els ravals i s'urbanitzen els camins.

És per això, doncs, que podem dir que analitzant el creixement es pot entendre el com i el perquè Vic es desenvolupà tal com ho va fer. Cal remarcar, a més, que l'urbanisme que es traçà en aquest moment en bona mesura ha perdurat fins avui en dia.

5.2. Activitats econòmiques i espais

Un altre aspecte que s'ha analitzat són les activitats econòmiques que es desenvolupen a la ciutat. En el punt 3.1 d'aquest treball ja es tractava aquest tema però des d'un punt de vista bibliogràfic i amb la documentació escrita com a font principal. Aquí, en canvi, s'introdueixen les dades arqueològiques, tot contrastant-les amb la informació de la documentació escrita, per tal de fer-ne un anàlisi més acurat.

Imatge 18: Mapa d'activitats econòmiques

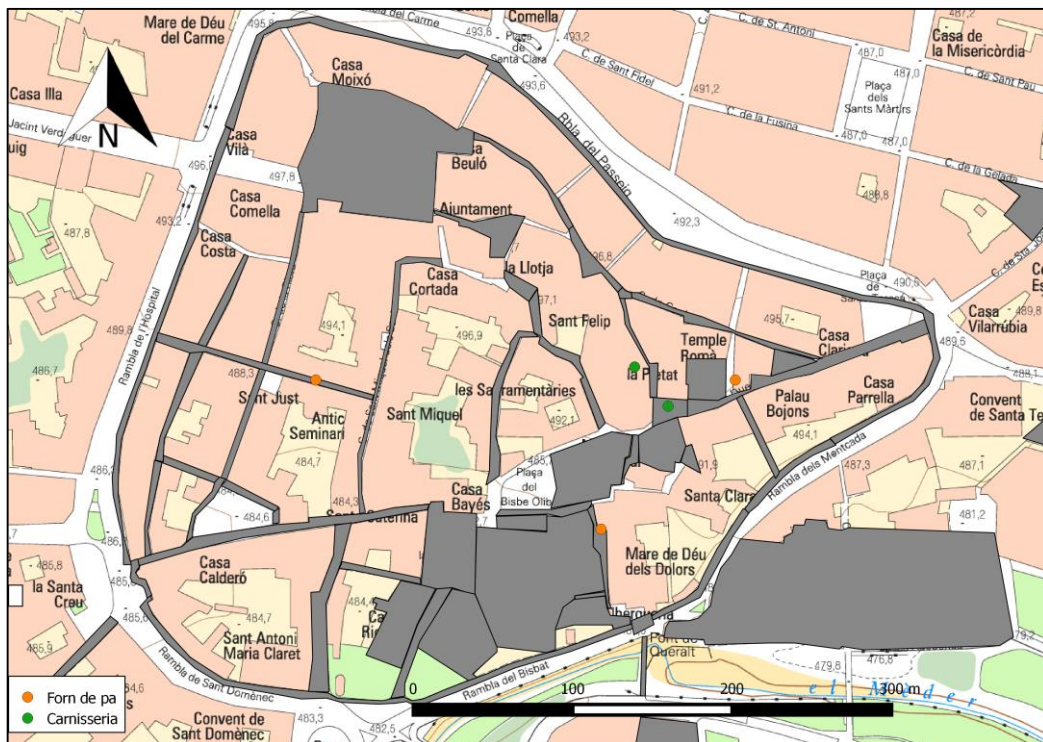
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

En mirar a la imatge 18 veiem com s'han distingit 5 activitats econòmiques diferents, la primera és la que anomenem activitat comercial (punts vermells), centrant el focus d'atenció als mercats, tan el mercadal com el de la Quintana (annex 1, element 20, p. 72), com a punts principals de les activitats comercials. Vull destacar la importància del mercat local i comarcal on prenen importància els productes de vida quotidiana i també del mercat a nivell extralocal, on agafen més presència els articles de luxe i la circulació monetària té molt pes, tal com ja s'ha exposat.

Per altra banda, dins les activitats comercials, és important evidenciar que a Vic en aquest període tenien gran importància els forns de pa i les carnisseries, així doncs hi havia tres forns de pa i dues carnisseries.

De les carnisseries s'han documentat restes arqueològiques, per exemple, durant l'excavació de la plaça de la Pietat, s'identificaren nombroses restes de fauna (Caballé, 1985, p.15; Díaz-Carbajal, Codina, 2012, p. 223), en canvi, la presència dels forns de pa apareix més en la documentació (annex 1, element 13, p. 68)(Junyent, 1976, p. 402).

Imatge: 19

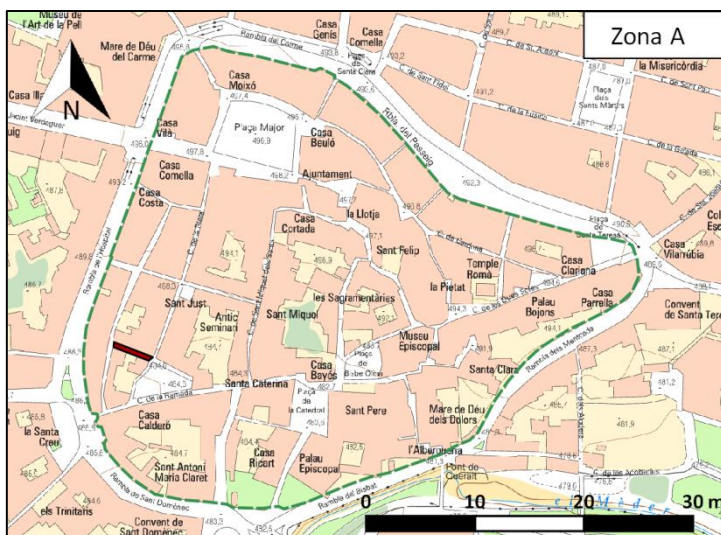
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

L'especialització de la venda d'aquests dos productes alimentaris ens fa pensar en la seva importància i en que tenen algunes característiques especials, la primera podria ser la seva quotidianitat en el cas del pa, és a dir que és un producte de consum regular, malgrat això hi ha molts altres productes que podrien tenir aquestes característiques. També podem tenir en compte que la majoria de cases tenien hort d'on les famílies es proveïen dels productes més bàsics per la seva alimentació, en canvi, el pa i la carn, tot i ser productes quotidians, tal com ja s'ha dit, necessiten més infraestructura per la seva producció i, igual que els mercats, estaven subjectes als dominis de la senyoria, és a dir que o el senyor Montcada o el bisbe tenia els drets sobre aquests espais, per això segons com es desenvolupessin les seves disputes les rendes les tenia un o l'altre (Solà, 2018, vol.I, p.13-14).

En segon lloc, hi ha les activitats metal·lúrgiques (punts verd) de les quals només se n'ha identificat un lloc, aquesta s'hauria pogut agrupar amb les activitats artesanals (punts blaus) però com que és l'únic taller metal·lúrgic que s'ha documentat a la ciutat d'aquesta cronologia s'ha volgut destacar donant-li un espai propi. Al carrer dels Arcs, número 1 (annex 1, element 4, p. 61) es documentà un carrer porxat amb cubetes de fosa i forja.

Respecte a que és l'únic que s'ha documentat no vol dir que fos l'únic que hi hagués a la ciutat de Vic en aquesta cronologia ja que en tractar-se d'arqueologia urbana les intervencions estan regides per les obres, és a dir que no s'ha pogut excavar la ciutat de forma extensiva. Això fa que potser hi ha altres tallers que no s'han documentat o que s'han destruït, tot i així és destacable que només se n'hagi documentat un.

Imatge 20: Situació del carrer dels Arcs

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

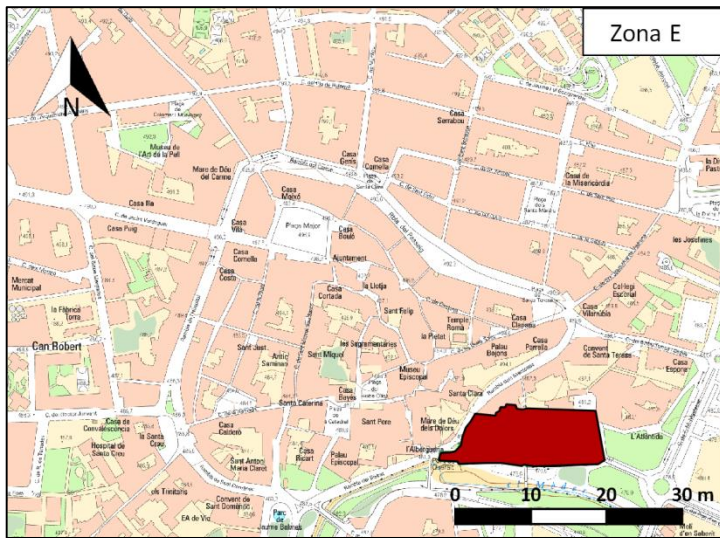
Per altra banda cal dir que a la documentació es parla de les fargues vora el riu i d'oficis del rang del ferro com els coltellers, els llancers i els freners (Ollich, 1988, p. 40), així doncs, tot i que a través de l'arqueologia no s'ha documentat aquestes fargues sí que hi haurien altres tallers metal·lúrgics. Tot i així sí que és destacable que la producció del ferro estava concentrada en uns pocs llocs i els oficis estaven especialitzats. Els objectes que es feien havien de ser de metall perquè fossin útils, així doncs podem dir que el ferro era un producte prou car que s'usava quan era imprescindible.

Per útil s'ha d'esmentar la situació del taller documentat, aquest està al creixement en eixample dins muralla, és a dir que és un clar exemple de l'aprofitament de l'espai que es deixà amb la construcció de la muralla, un espai protegit i que ràpidament s'urbanitzà, on molts artesans s'hi instal·laren, com és aquest cas. Així doncs, el taller ocupava bona part del carrer i estava molt proper a l'eix comercial més important de la ciutat ja que pel carrer de la Riera (annex 1, element 23, p. 74)(carrer perpendicular al carrer dels Arcs) la via que enllaçava el portal de Malloles amb el Mercadal i a més els topònims dels carrers que l'envolten (Basses, Riera...) fan referència a punts d'aigua que hi havia a la ciutat i que podrien haver estat útils pel desenvolupament de l'activitat metal·lúrgica del taller.

Seguidament ja entrem en les activitats artesanals, activitats que són molt abundants i que estan repartides per bona part de la ciutat, fins fora muralles com és el cas de les adoberies, cal destacar però que estan situades a llocs una mica allunyats dels focus d'atracció, és a dir que estan a espais més marginals. Això és degut a que els elements que estan més propers als focus d'atracció són aquells que el segle IX i X ja estaven ben consolidats, com que les activitats artesanals prenen més importància durant el segle XII és conseqüent que estiguin situades als espais que es desenvoluparen en aquesta cronologia, és a dir els espais buits que quedaren protegits per la muralla.

Les activitats artesanals majoritàriament estaven centrades a la producció d'objectes de pell, així doncs, hi ha cinters, basters i corretgers, malgrat això en alguns espais no s'han pogut documentar quines activitats s'hi duïen a terme, és per això que segurament es duïen a terme activitats d'altres rams, tal com veiem a l'anàlisi

econòmica (3.1), tot i així si que s’han documentat evidències del treball de la pell a les adoberies i al carrer dels Corretgers (annex 1, element 12, p. 67).

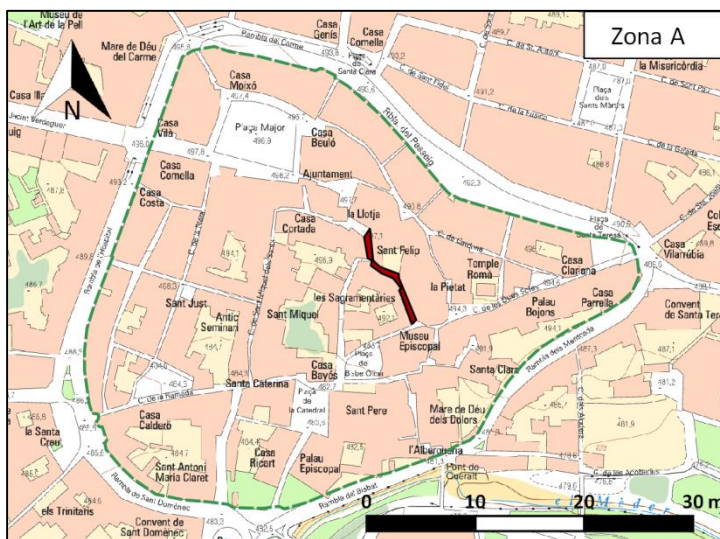

Imatge 21: Situació de les Adoberies

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona E (veure imatge 4)*

Imatge 22: Situació del carrer Corretgers

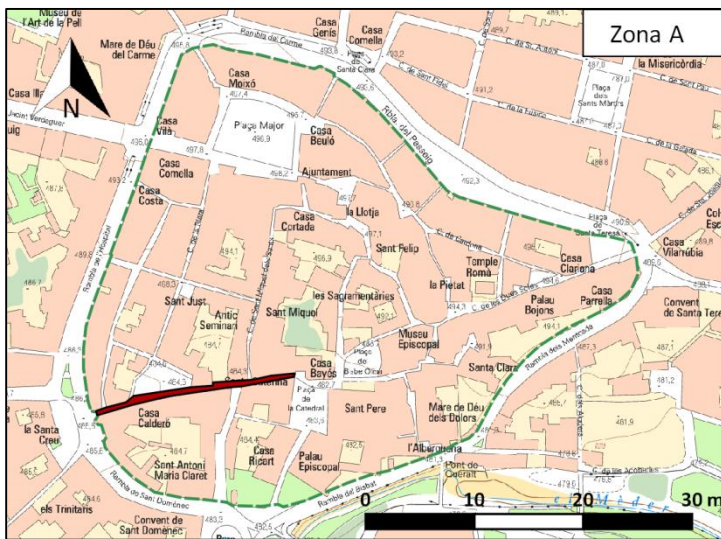
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

D’espais relacionats amb activitats ramaderes se n’han localitzat dos, el primer és el carrer de la Ramada, que tal com diu el seu nom, és un espai per on passaven els ramats fins i tot abans de la urbanització de la ciutat, és a dir que és un lloc de pas d’animals. Aquest fet és el que provoca que aquest carrer sigui una de les vèrtebres d’entrada i de sortida del Vic medieval ja que ja des d’un principi s’ha concebut i s’ha desenvolupat com un espai de trànsit. Per altra banda, cal fer referència al call Moltó, carrer on hi haurien estables per guardar el bestiar (Junyent, 1976, p.370), la seva

localització, a la sortida de la ciutat i tocant el carrer de la Ramada, ja evidencia que a aquesta part de la ciutat és a on hi ha una activitat ramadera més present.

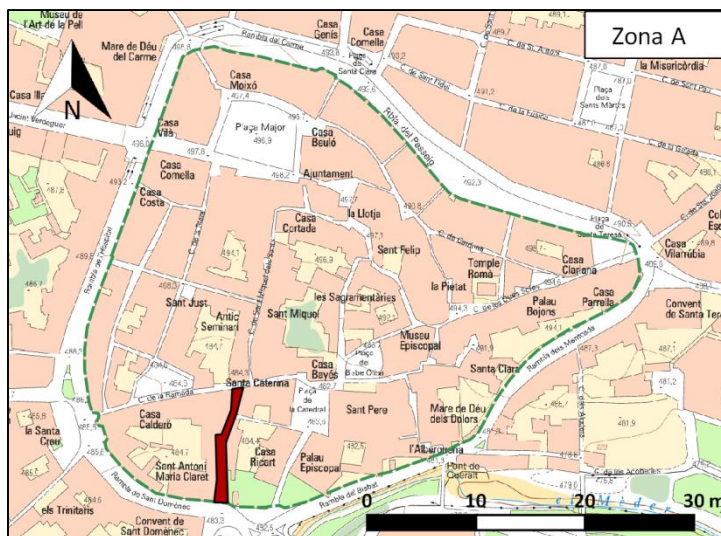
Imatge 23: Situació del carrer de la Ramada

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

I finalment hi ha la zona d'emmagatzematge (punts grocs), de la qual només se n'ha documentat una d'aquesta cronologia, tot i que en alguns casos hi ha sitges esporàdiques d'altres cronologies. La zona d'emmagatzematge és a l'actual carrer de Sant Antoni Maria Claret (annex 1, element 25, p. 76) i està formada per un conjunt de tres sitges d'entre el segle XII i XIII (Masó, 2007, 18), així doncs, cal destacar que s'han documentat poques sitges d'aquesta cronologia.

Imatge 24: Situació del carrer de Sant Antoni Maria Claret

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

És important veure com les activitats agrícoles i ramaderes han perdut importància dins de la ciutat i s'han traslladat al camp, és per això que hi ha tan poques evidències d'aquest tipus d'activitat a Vic i, en canvi, veiem una intensa activitat en el camp com en el Pujolar, l'Om, la Carrera, la Talleda, el Bosch o el Galí (Solà, 2018, vol. VI).

Per últim remarcar el fet de que generalment les cases d'aquesta cronologia tenien hort o pati, així doncs, part de l'economia de la ciutat es desenvolupava en aquests. Als horts i patis s'hi cultivaven productes majoritàriament d'autoconsum o si tenia una mica de bestiar per l'ús quotidià.

Així doncs veiem la gran importància que tenia el comerç a la ciutat i amb ell la fabricació dels productes subjectes a aquest comerç, és per això que el mercadal és un dels focus d'atracció en la urbanització de la ciutat i que el comerç és un element més dels que la muralla ha de protegir, elements que condicionen la morfologia i el desenvolupament de la ciutat, ja que és un dels elements centrals de l'economia que, tal com hem vist, traspassava els límits locals.

És per això que podem dir que ja en aquesta cronologia Vic ja estava dividida entre el pol polític, el pol econòmic i el pol religiós i aquest pol econòmic ocupa els espais que en els primers segles de la ciutat no s'havien ocupat però que quedaren protegits per la muralla com per exemple la zona de creixement en eixample dins muralla a la banda oest de la ciutat. Tot i aquesta importància de les activitats artesanals i comercials però, també queden mostres de l'activitat ramadera i agrícola, tot i que ja no eren les úniques tal com hem vist a l'apartat econòmic (3.1).

Per tal de finalitzar, dir que les conclusions que es poden extreure de les fonts arqueològiques són similars a les que s'exposen a l'apartat de l'anàlisi econòmica a través de les publicacions i fonts escrites, així que les dues es complementen i permeten un creixement més profund de les activitats econòmiques de la ciutat de Vic dels segles XII i XIII.

5.3. Els espais religiosos

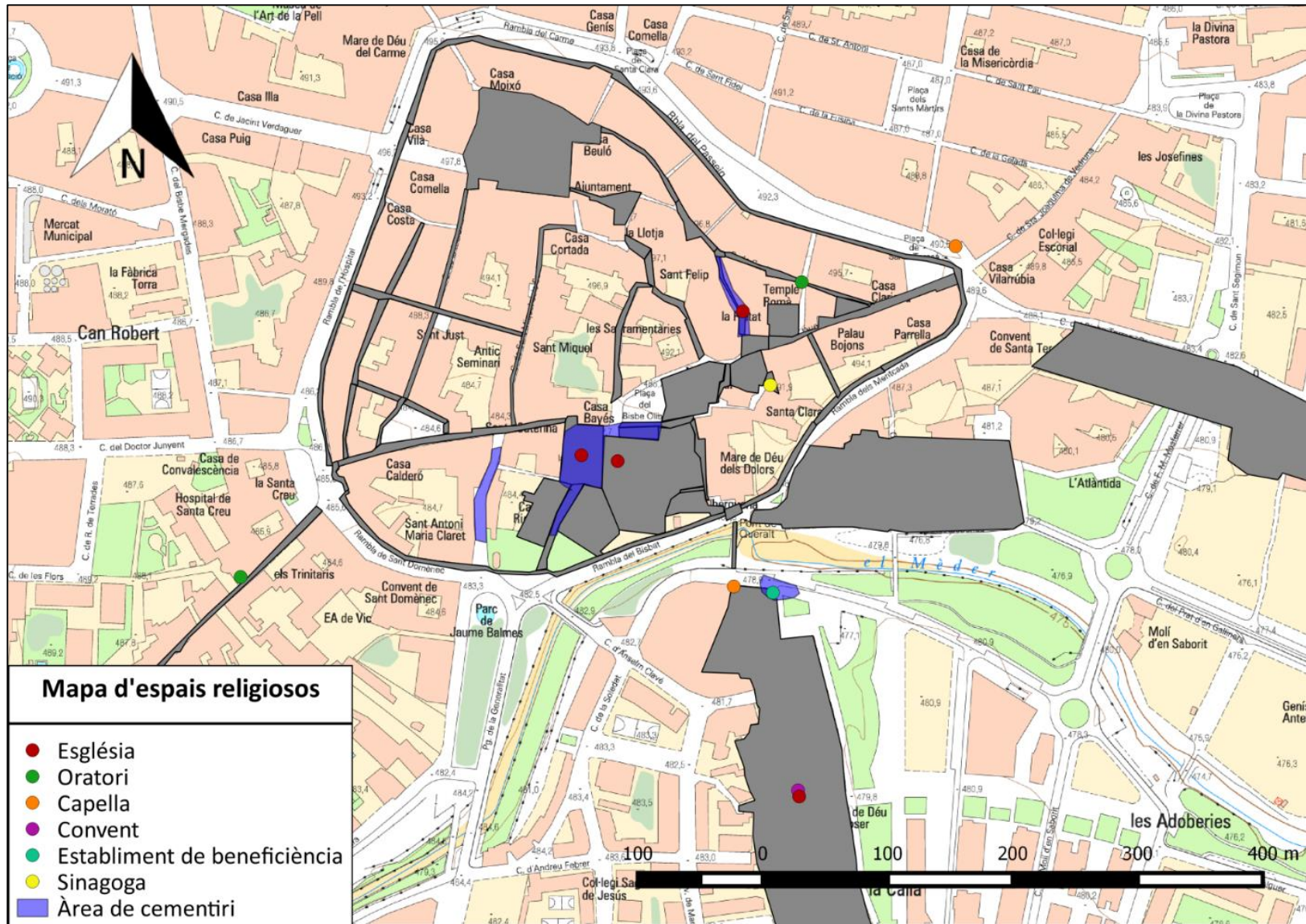
Per tal d'analitzar la vida religiosa de la ciutat ens centrarem amb el mapa dels espais religiosos (imatge 25) i amb la taula 2 que ens mostra els nous ordes i els nous espais religiosos que s'instal·laren a Vic durant els segles XII i XIII. Així doncs s'interpreten els diferents espais i s'analitza la seva situació.

Qui?	Què?	Quan?
Ordre hospitalari dels cavallers del Sant Sepulcre de Jerusalem	Oratori	1181
Bisbe	Església de Sant Bartomeu	1206
Arnau de Cloquer	Hospital d'en Cloquer	1217
Ordre hospitalari dels cavallers del Sant Sepulcre de Jerusalem	Permís per construir una església	1221
Framenors	S'estableixen	1225
Mercenaris	Oratori	1254
Ordre hospitalari dels cavallers del Sant Sepulcre de Jerusalem	Marxen	1258
Mercenaris	Convent	1264
Framenors	Convent i església	1270
Ramon de Malla	Hospital i capella dedicada a la Trinitat	1275
Jueus	Escola- sinagoga	1277
Bisbe	Església de Sant Jaume	?

Taula X: Nous espais religiosos al Vic dels segles XII i XIII

Elaboració: pròpia

Font: Solà, 2018, vol. I

Imatge 25: Mapa d'espais religiosos

Elaboració: pròpia

Font Cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

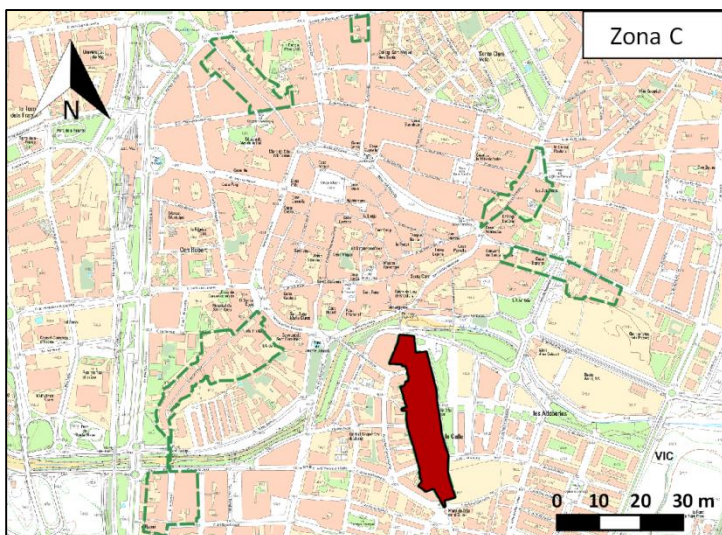
El primer aspecte a considerar és que tan hi ha espais religiosos a dins com a fora muralla, és a dir que les activitats religioses no es quedaven recollides dins la muralla, com és el cas de la majoria d'activitats econòmiques, sinó que agafaven un perímetre més ampli. Aquest fet ens porta a pensar en dues qüestions: la primera és que pels espais religiosos no els era imprescindible la protecció de la muralla i per això s'instal·laven en zones, més buides, fora d'aquestes. La segona ens ensenya que durant el segle XII i XIII noves ordes es volgueren instal·lar a la ciutat i en no tenir espais dins de les muralles, ja que la ciutat ja estava ben consolidada tant a nivell urbanístic com dels poders polític, econòmic i religiós, es van haver d'establir en espais fora muralles, és a dir en els ravals que s'estaven formant o que es començaven a consolidar.

Així doncs, els espais religiosos situats dins les muralles serien aquells que conformen el poder religiós dels segles XII i XIII o que gaudeixen d'un estatus dins la societat, aquests són l'església de Sant Pere, l'església de Santa Maria de la Rodona (annex 1, element 9, p. 65), l'església de Sant Sadurní (annex 1, element 29, p. 78) i la sinagoga (annex 1, element 17, p. 70). En canvi a fora muralla hi ha dues capelles dels framenors, juntament amb una església i un convent dedicats a Sant Francesc, l'oratori i convent de l'orde dels Mercenaris i l'hospital d'en Cloquer annexat a l'església de Sant Bartomeu, dedicats a la beneficència.

És molt interessant veure com a dins de la muralla hi havia el poder religiós, amb les tres esglésies que desenvolupaven les tasques d'aquest poder, l'escola-sinagoga, que aquí la podem entendre com un exemple del prestigi i la situació social dels jueus a Vic en el moment de la seva construcció (1277) i també l'oratori dels cavallers del Sant Sepulcre de Jerusalem, la situació d'aquests és lògica a dins de muralles ja que aquest orde comptava amb el suport de la noblesa, tal com veiem en el recolzament de Ramon Berenguer III de Barcelona o d'Alfons I d'Aragó (Sans, 2011, p.202), així doncs és natural que el 1221 fins aconseguissin el permís per construir una església.

En mirar la taula 2, es veu com va ser el progressiu establiment dels nous ordes durant el segle XII i XIII. Fonamentalment van ser dos: el de Sant Francesc i el dels mercenaris. En un primer moment l'orde de Sant Francesc construï una capella davant del portal de Santa Eulàlia, però el 1270 es traslladaren a l'actual carrer de Sant Francesc, en el qual donaren nom, en aquella zona ja hi havia l'hospital d'en Cloquer, però van ser els

framenors qui protagonitzaren la vida religiosa d'aquell raval, i, tal com hem vist en l'anàlisi religiosa, qui influenciaren a la societat, l'exemple més clar seria el propi nom del carrer. A més, l'orde de Sant Francesc construïren una església i un convent en aquesta zona.

Imatge 26: Situació del raval del carrer de Sant Francesc

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

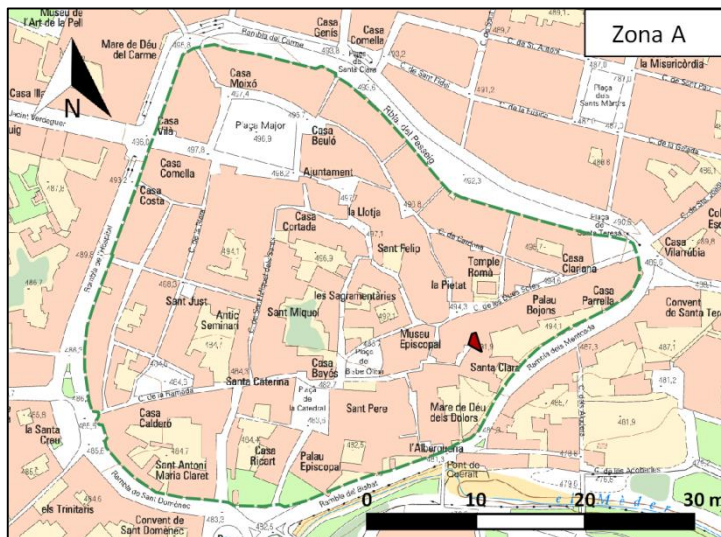
**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona C (veure imatge 4).*

L'orde dels mercenaris no tingueren tanta influència a la ciutat, malgrat això s'hi instal·laren amb un oratori al carrer de Sant Pere (1254), carrer que prengué gran importància en aquest moment ja que passà a ser la sortida per anar a Barcelona. Finalment construïren un convent del qual no se sap la situació, però de ben segur que estava fora muralla.

Per altra banda, s'ha de parlar sobre l'hospital d'en Cloquer (1271) i l'hospital de la Trinitat (1275) que són una mostra dels establiments dedicats a la beneficència, el primer relacionat amb l'església de Sant Bartomeu, la qual recollia leprosos. Aquest sorgiren en a la cronologia que estem treballant i són propis d'aquests àmbits urbans, és important relacionar aquest fenomen amb el canvi de mentalitat de les estructures religioses exposat a l'anàlisi de la vida religiosa a la ciutat de Vic (3.2)

En analitzar una mica més l'espai de la sinagoga, cal dir que estava situada en una de les parts de la ciutat amb més vitalitat comercial (plaça de Montrodon), al centre de la jurisdicció Montcada, és a dir al costat del mercat de la Quintana. Aquesta situació ja s'ha relacionat amb l'estatus dels jueus dins de la ciutat i també cal dir que aquesta zona era una de les més judaïtzades. Per altra banda, és interessant dir, que la

construcció de l'escola-sinagoga és l'únic punt de conflicte que s'ha documentat amb la convivència de la religió jueva i cristiana, ja que el bisbe s'hi oposà tot considerant-t'ho una ofensa (Ollich,1985, p.118; Ollich, 1975-79, p.257-267).

Imatge 27: Situació del plaça de Montrodon

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

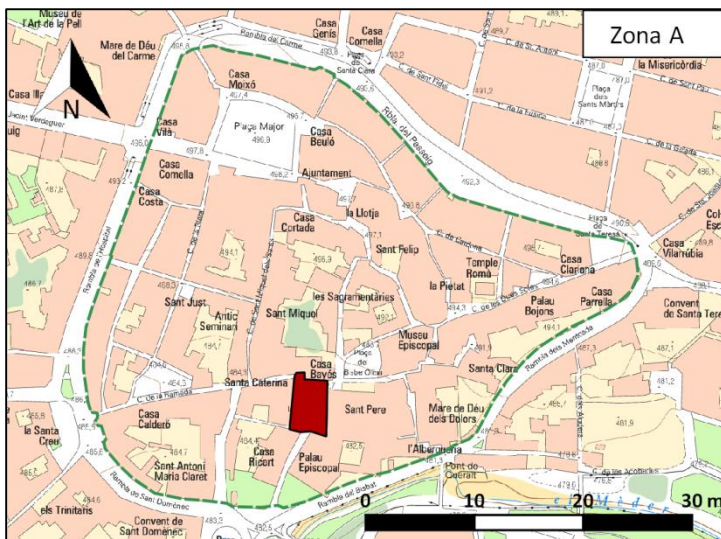
**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

Així doncs, per fer un petit recompte, veiem que a la ciutat de Vic en els segles XII i XIII hi havia 6 esglésies, de les quals en tenim 5 de ben situades i documentades, 2 oratoris, 2 capelles, 2 convents, 2 hospital (el de la Trinitat no se sap la situació exacte) i 1 sinagoga. La vida religiosa de Vic girava al voltant d'aquests elements.

Per últim, s'ha d'analitzar les àrees de cementiri. D'àrees de cementiri n'hi ha de moltes cronologies a la ciutat de Vic, malgrat això, aquí s'ha intentat recollir totes aquelles que corresponen a la cronologia que ens ocupa, tot i que en molts casos només s'han documentat un nombre reduït d'enterraments.

L'àrea de cementiri més extensa és la que envolta la Catedral i Santa Maria de la Rodona ja que és on hi ha el fossar de Santa Maria, que és l'únic cementiri de la ciutat fins el 1806, així doncs, en el fossar és on hi hauria el gruix dels enterraments. Concretament el fossar estaria situat entre Santa Maria de la Rodona i la Catedral, és a dir a la plaça de la Catedral. D'aquesta àrea de cementiri també en formarien part els enterraments documentats al carrer del Cloquer (annex 1, element 11, p. 66), tombes de llosa desaparegudes i molt destruïdes pel creixement urbà (Ollich, Vives, 1986, p.62) i el carrer de Santa Maria (annex 1, element 30, p. 79), on s'hi detectaren 6

inhumacions amb un ventall cronològic d'entre el segle VII al XII i que es relacionen amb la sagrera de Santa Maria (Subiranas, 2014, p.313).

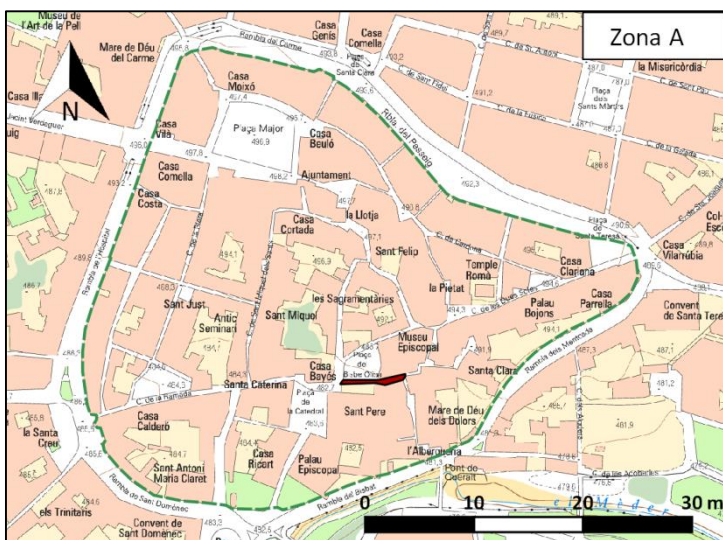

Imatge 28: Situació del plaça de la Catedral

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

Imatge 29: Situació del carrer del Cloquer

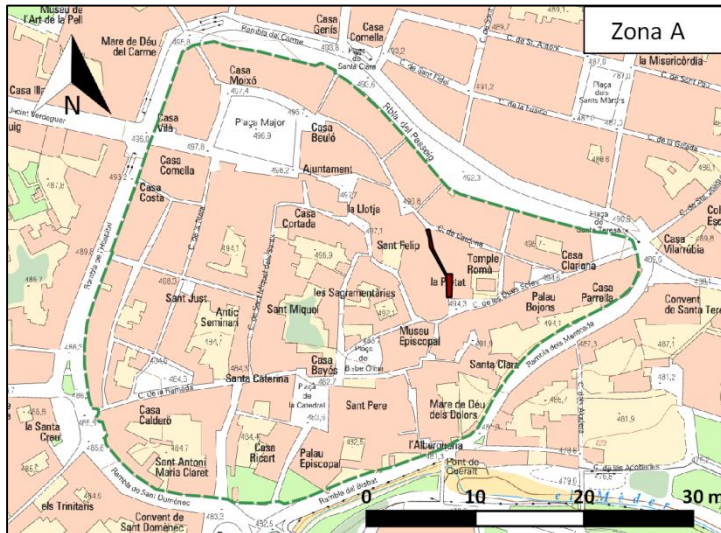
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

Per altra banda, hi ha una àrea de necròpolis al voltant de l'església de Sant Sadurní, és a dir al carrer de Sant Sadurní, en aquest s'hi ha documentat restes òssies que s'han relacionat amb la seva sagrera (Molas, Ollich, 1985, p.14). S'ha de tenir en compte que aquest carrer connecta amb la plaça Paradís (Pladevall, 1986, p. 670), plaça on hi havia una necròpolis anterior als orígens de l'església de Sant Sadurní (s. XI-XII) que podrien datar des dels segles V-VI fins el segle XI, tot i així el subsòl estava molt malmès per

obres anteriors i no es pogué documentar bé. Així doncs és una zona on tradicionalment hi havia enterraments.

Imatge 30: Situació del carrer de Sant Sadurní

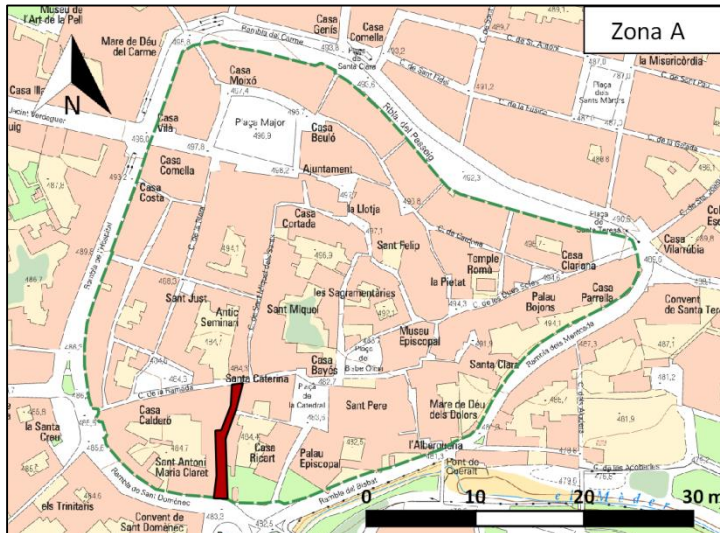
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

També cal explicar l'àrea de necròpolis al voltant de l'església de Sant Bartomeu on s'hi recollen els leprosos i que s'annexà a l'hospital d'en Cloquer, aquesta és interessant ja que s'hi establiren els gremis de pellaires, les adoberies estan molt properes a l'església, i hi tingueren sepultura, així doncs, aquesta àrea de necròpolis està relacionada amb un gremi concret que ens mostra com aquests ja s'estaven consolidant i marcant el que serien les normes, privilegis i deures gremials, ja que l'àmbit de l'ofici ja traspasa a la religió, la sepultura i l'habitatge, tal com hem vist en el nom d'alguns carrers, com el carrer dels Corretgers.

I finalment s'ha documentat l'enterrament del carrer de Sant Antoni Maria Claret que és una inhumació infantil que dataria del segle XII o lleugerament anterior, aquest podria indicar una àrea de necròpolis difícil de limitar, una hipòtesis l'estendria cap el carrer de la Ramada o la relacionaria amb el fossar de Santa Maria (Masó, 2007, p.19).

Imatge 31: Situació del carrer de Sant Antoni Maria Claret

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

Després d’haver analitzat les diferents àrees de necròpolis, primerament cal dir que en gairebé tots els casos els enterraments estan relacionats amb una església, tot i que hi ha el cas de l’enterrament del carrer de Sant Antoni Maria Claret, que seria l’excepció a la dinàmica general, tot i que també s’ha de considerar que aquest carrer és bastant proper a Santa Maria de la Rodona, separat només pel carrer Gibraltar, que a l’època ja es té documentat com carrer de Jubaltar, així doncs, es podria relacionar aquest enterraments amb Santa Maria de la Rodona, tal com ja s’ha exposat anteriorment.

També es vol remarcar que la major part de les àrees de necròpolis estan a dins de muralla, de fet totes menys la que està relacionada amb l’església de Sant Bartomeu i l’hospital d’en Cloquer, que formaria part dels nous espais religiosos que es situaven en els ravals per les circumstàncies abans exposades. Així doncs, podríem dir, les àrees de necròpolis van molt lligades amb les esglésies, i com que majoritàriament les esglésies estan dins de muralla, ja que són els edificis religiosos més consolidats, les àrees d’enterrament també les trobem generalment a l’interior de les muralles. A més, el fossar de Santa Maria, fossar que és el punt més important de cementiri fins el 1806 està dins la muralla. Així doncs, el lloc d’enterrament més important de la ciutat està en un dels punts més centrals.

6. Conclusions

En mirar els objectius plantejats a la introducció del treball he de dir que en gran mesura han estat assolits, dic en gran mesura ja que considero que en alguns aspectes s'hauria pogut concretar més, però que les dimensions del treball no ho han fet possible. L'objectiu principal, el d'analitzar l'evolució urbanística dels segles XII i XIII de la ciutat de Vic s'ha complert, tot i que òbviament es pot aprofundir molt més si es continua amb la recerca, ja que a través de l'anàlisi de les fonts, tan escrites com arqueològiques, s'ha pogut entendre com es conformava el Vic d'aquesta cronologia, com funcionaven els diferents espais, com s'interrelacionaven i com evolucionaven: hi ha elements que només apareixen al segle XIII, d'altres que són nous del segle XII i d'altres que venen d'antic. Tot i que no s'ha realitzat un apartat específicament cronològic crec que al llarg del treball i de forma transversal queda palesa l'evolució.

Per altra banda es volia analitzar el context geogràfic, econòmic, social i cultural. El context geogràfic i l'econòmic crec que queden ben exposats, si més no en el grau de profunditat que en el treball es demanaven, el context cultural s'analitza a través de la religió i el context social es mostra més a través de context econòmic i religions ja que no té un apartat propi. Crec que aquest és un dels aspectes a abordar en futurs estudis ja que seria interessant veure com condiciona l'espectre social de l'època en l'ús i la situació dels espais, malgrat això, en aquest treball no ha estat possible

En quan a l'objectiu d'entendre el funcionament urbanístic de la ciutat i el de comparar el context geogràfic, socioeconòmic i religions, crec que s'han complert, tot considerant, tal com ja s'ha dit a la resta d'objectius, que en estudis posteriors es pot aprofundir molt més, ja que s'ha pogut analitzar el perquè la ciutat de Vic està configurada tal i com està i com es desenvolupaven els diferents espais. Com els diferents condicionants afectaven a la situació dels elements i quines conseqüències tenen els diferents contextos a l'urbanisme de la ciutat.

Parlant de la metodologia, cal dir que ha estat l'encertada per tal d'assolir els objectius, és a dir que s'ha pogut utilitzar bibliografia útil per l'anàlisi, passant des d'obres que podríem dir que són els clàssics de l'estudi de la ciutat de Vic com les de Junyent o Pladevall fins a les publicacions més recents de l'arqueologia urbana que

s'està realitzant actualment, com les publicacions de les Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central, així com les memòries de les intervencions arqueològiques que són les fonts més directes per analitzar una excavació, a banda òbviament de la pròpia intervenció a l'excavació.

Per altra banda he de parlar de les fonts arqueològiques, el treball d'aquestes ha estat molt interessant. En primer lloc perquè s'ha hagut de recopilar totes les intervencions arqueològiques de la ciutat de Vic d'època medieval, i específicament dels segles XII i XIII, en un primer moment, en no saber quina quantitat d'informació es disposava es va fer un recull de totes les intervencions d'època medieval de la ciutat a través del catàleg de patrimoni del POUM 2010, en veure però que era molta la informació es reduí el ventall cronològic en els segles XII i XIII, la tria d'aquesta cronologia va ser perquè per una banda realment hi havia prou informació com per desenvolupar el treball en aquesta cronologia, i per l'altra per una qüestió personal, i és que vaig trobar fascinants els canvis que es produïen a la ciutat en aquest moment.

Com ja s'ha explicat a la introducció, a inicis del 2018 va sortir publicat el catàleg de patrimoni del POUM 2018, aquest està actualitzat respecte l'anterior, té molta més informació i avarca 10 anys més, així que es considerà necessari reelaborar el buidatge que ja s'havia fet i introduir totes les noves dades, això suposà bastantes hores extres però realment era imprescindible. La recopilació de totes les intervencions ha estat vital per aquest treball ja que és l'única manera de poder fer un anàlisi d'aquests segles a la ciutat de Vic, així doncs, em dol haver de posar la descripció dels elements, és a dir la presentació dels elements a l'annex 1.

Ja per últim, en quan la metodologia, vull dir que el programa QGIS ha estat una eina molt útil per la interpretació, ja des d'un inici es tenia pensat realitzar alguns mapes amb el programa, però no va ser fins que es començà a utilitzar que es va poder comprendre fins a quin punt era interessant i fins a quin punt podia ajudar en la interpretació i en l'elaboració d'hipòtesis. Així doncs, només puc dir que el QGIS m'ha fet descobrir noves vies d'anàlisi que en un primer moment no m'havia ni plantejat i que a nivell d'aprenentatge m'han fet millorar molt.

Entrant en el pla més acadèmic a nivell del grau, he de dir que senzillament ha estat un plaer realitzar el Treball de Final de Grau, ja que ha estat una molt bona manera d'acabar el grau en el qual crec que m'he format com a historiadora i arqueòloga i que ha condicionat profundament la manera d'analitzar la història i entendre-la.

Així doncs, el Treball de Final de Grau m'ha ensenyat a plantejar un bon treball, és a dir a imaginar el treball que més m'agradaria fer i alhora efectuar-lo és a dir passar-lo de l'àmbit ideal al material i aquesta materialització del treball és el que m'ha fet reflexionar profundament ja que en un primer moment em va ser difícil estructurar-lo, saber-ne prendre les mides i no sobrepassar-me en les dimensions, enquadrar-lo seguint un fil lògic i respectant el nombre de caràcters. Tots aquests aspectes, que m'han portat a donar voltes sobre el plantejament en sí del treball crec que han enriquit molt la meva formació ja que fins a l'elaboració d'aquest treball no m'ho havia plantejat realment. En el marc d'aquestes reflexions he de donar les gràcies a la tutorització de la Rosa Lluch ja que crec que ha estat d'allò més adient per les necessitats que tenia durant el procés d'elaboració del treball i a l'hora de guiar-me perquè pogués complir els objectius que havia plantejat.

Així doncs, ja per concloure, només dir que agraeixo a la Rosa Lluch l'ajuda que m'ha donat com a tutora, a les companyes que m'han aconsellat i han escoltat cada pas o decisió que prenia al curs del treball i a la meva família que m'ha acompanyat en els moments que l'estrès em consumia i els moments d'alegria en tirar endavant i perfilar les pàgines.

7. Bibliografia

- ABADAL, Ramon d'. *Els Primers comtes catalans*. Barcelona: Vicens- Vives, 1980.
- AJUNTAMENT DE VIC. Catàleg de béns protegits del terme municipal de Vic. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM). Vic, 2010, volum 3, p. 727- 1080.
- ALBAREDA, Joaquim; FIGUEROLA, Josep; MOLIST, Miquel; OLLICH, Imma. *Història d'Osona*. Barcelona: Editorial EUMO, 1984.
- ANGLADA, M. Sant Jaume dels Malalts. *A Catalunya Romànica*. Barcelona: Osona II, 1986, vol. III, p. 796-797.
- BALTÍERREZ MORAS, Antoni. *Guia de camp Transcatalònia 2012: Comarca d'Osona (Plana de Vic i rodalies)*. Barcelona: Institució Catalana d'Estudis Agraris i Delegació Catalana de la Sociedad Española de la Ciencia del Suelo, 2012.
- BOUSO, Mònica; CASAS, Joan; GÓMEZ Anna. *Intervenció arqueològica al carrer de les Adoberies, núm. 2-4 de Vic (Osona)*. III Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central, 2014, p.209-2014.
- CABALLÉ, Antoni. *Memòria sobre l'excavació d'urgència a la Plaça de la Pietat de Vic*. Generalitat de Catalunya, 1985.
- CARRERAS, Candi. *Notes dotzencentistes d'Ausona*. Barcelona: Butlletí de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, 1911, vol.5, p.366-371.
- COLÓN, Germà. *Vocabulari de la llengua catalana medieval de Lluís Faraudo de Saint-Germain*. Institut d'Estudis Catalans: <https://www.iec.cat/faraudo/> (Consulta: 14 de maig del 2018).
- DÍAZ-CARVAJAL, Antònia. *Rambla del Carme, núm. 8 (Vic, Osona)*. III Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central, 2014, p.293-294.
- DÍAZ-CARVAJAL, Antònia; CODINA, Dolors. *Intervenció arqueològica a la Plaça de la Pietat, 2 (Vic, Osona)*. II Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central, 2012.

DOMINGO, Javier; GARRIDO, Ana; MAR, Ricardo. El temple romà de Vic i la seva decoració arquitectònica. A *Ausa*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 2008, XXIII, p.581-607.

DUBY, George. *La economia rural y vida campesina en el occidente medieval*. Barcelona: Edicions 62, 1991.

GARCÍA, Arcadi. Tipos ausetanos de la "commanda" en el siglo XIII. A *Ausa*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1959, núm.30, p.284-293.

GARCÍA, Arcadi. Los intereses de los préstamos de los judíos de Vich durante la primera mitad del siglo XIV. A *Ausa*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1962, núm. 41, p.247-255.

GARCÍA, Arcadi. Contractes comercials vigatans de principis del segle XIII. A *Ausa*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1963, núm.43, p.321-329.

GARCÍA, Arcadi. *El comercio de la piel en Vich a mediados del siglo XIII*. Vic: Colomer Munmay s.a, 1967, p.45.

GENÍS, Ramon (1959). *El ram de la pell a Vich*. Vic: Patronat d'Estudis Ausonencs, 1959, núm. 3, p.368.

GINEBRA, R. Les muralles medievals de Vic. Les notícies referents a les portes i als ponts sobre el fossat. A *Revista de Vic*. Vic, 1990.

GÓMEZ, Anna. *Intervenció arqueològica al Palau dels Montcada i entorn del Temple Romà de Vic (Osona)*. III Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central, 2014, p.197-203.

Institut d'Estudis Catalans. *Diccionari català- valencià- balear*. Barcelona: Editorial Moll, 2000.

JUNYENT, Eduard. *La ciutat de Vic i la seva història*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes, 1976.

LLOP, Irene. Aportacions a l'estudi de l'aljama de jueus de Vic de segle XIII. A *Ausa*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 2003, p. 143-150.

LLULL, Ramon. *Llibre de les bèsties/ Llibre d'Amic e Amat*. Barcelona: Edicions 62, 1984, Història de la Literatura Catalana, 27.

MASÓ, Raquel. *Memòria d'intervenció arqueològica al carrer Sant Antoni Maria Claret 6, Vic*. Arxiu Àrea de Coneixement i Recerca, DCPG, 2007.

MESTRES, Imma; MOLAS, Ma. Dolors; ROCAFIGUERA, Montserrat de. *El Casol de Puigcastellet Folgueroles, Osona*. Barcelona: Ajuntament de Folgueroles, 1992.

MOLAS, Ma. Dolors; OLLICH, Imma. *Memòria de les excavacions arqueològiques portades a terme al Carrer de Sant Sadurní i la Plaça del Paradís*. Generalitat de Catalunya, 1986.

OLLICH, Imma. Un nou document sobre la <<Scola seu Sinagoga Judeorum>> de Vic (vers. 1278). A *Ausa*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1975-79, VIII, p. 257-267.

OLLICH, Imma; VIVES, Elisenda. Arqueologia i antropologia física. La població i ritual funerari a Osona a través de les necròpolis medievals. A *Cota Zero*. Barcelona: Cota Zero, 1986, 2, p.62-71.

OLLICH, Imma. Les entitats eclesiàstiques de Vic al s. XIII. A *Ausa VIII*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1979, p.90-101.

OLLICH, Imma; VIVES, Elisenda. *Memòria de l'excavació d'urgència de la Necròpolis del Carrer del Cloquer de Vic*. Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, 1982.

OLLICH, Imma. *Aspectes econòmics de l'activitat dels jueus de Vic, segons els <<Llibri Judeorum>> (1266-1278)*. Barcelona: CISC (Institució Milà i Fontanals. Departament d'estudis Medievals), Miscel·lània de Textos Medievals (3), 1985, p.118.

OLLICH, Imma. *Camp i ciutat a la Catalunya del segle XIII*. Vic: Eumo Editorial, 1988.

Ollich, Imma; Amblàs, Oriol; Ocaña, Maria; Rocafiguera, Montserrat de; Goula, Carme. *Desperta Ferro!. Vida quotidiana, treball, comerç i guerra a l'Esquerda*. Catàleg

dels metalls del Museu Arqueològic de l'Esquerda. Barcelona: Berikars, 1. Museu Arqueològic de l'Esquerda. Roda de Ter, 2006.

OLLICH, Imma; ROCAFIGURA, Montserrat de; PRATDESABA, Albert; PUJOL, Ma. Àngels. *La muralla de Roda Ciutat. Visigots i carolingis al jaciment de l'Esquerda (les Masies de Roda, Osona) e l'Urgell*. Tribuna d'Arqueologia 2012-2013, p. 262- 273.

ORDEIG, Ramon. *Els orígens històrics de Vic*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1981.

PLADEVALL, Antoni. L'hospital de Vic. A *Revista Vic*. Vic: 1983.

PLADEVALL, Antoni. *Una família de mercaderes de picles en Vich a finales del siglo XIV*. Vic: Colomer Munmany s.a., 1972, p.107.

PLADEVAL, Antoni; BENET, A. *Muralla Medieval. A Catalunya romànica*. Barcelona: Osona II, 1976, volum III.

PLADEVALL, Antoni. *La Plaça del Paradís. A Catalunya romànica*. Barcelona: Osona II, 1986, vol. III, p.678-679.

PUJOL, M. Àngels. *Carrer de Sant Pere, núm. 108 (Vic, Osona)*. III Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central, 2014, p.291.

SANS i TRAVÉ, Josep Maria. *Els ordres militars a Catalunya*. Barcelona: Catalan Historical Review, 2011, 4, p.201-255.

SOLÀ, Pere (dir.)(2018). *Catàleg de béns protegits del terme municipal de Vic. Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal*. Ajuntament de Vic, volum. I.

SOLÀ, Pere (dir.). *Catàleg de béns protegits del terme municipal de Vic. Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal*. Vic: Ajuntament de Vic, 2018, volum. III.

SOLÀ, Pere (dir.). *Catàleg de béns protegits del terme municipal de Vic. Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal*. Vic: Ajuntament de Vic, 2018, volum. IV.

SOLÀ, Pere(dir.). *Catàleg de béns protegits del terme municipal de Vic. Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal*. Vic: Ajuntament de Vic, 2018, volum. V.

SOLÀ, Pere(dir.). *Catàleg de béns protegits del terme municipal de Vic. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal*. Vic: Ajuntament de Vic, 2018, volum. VI.

SSTTCC. *Rambla de L'Hospital, núm. 14 (Vic, Osona)*. III Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central, 2014.

SUBIRANAS FÀBREGAS, Carme. *L'excavació arqueològica a la plaça de la catedral de Vic (Osona)*. L'església de Santa Maria la Rodona. *Tribuna d'Arqueologia*, 2005, p.313-339.

WEBSTER, Jill Rosemary. *L'art gòtic i els framenors segons alguns documents de Barcelona i Vic. A AUSA XII*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1987, p.203-208.

Fonts documentals

Arxiu de la Cúria Fumada (ACF), Manuals Anònims i Llibres de Notaris particulars (M.A.I) (1230-1233), fol.14-3, desembre 1230.

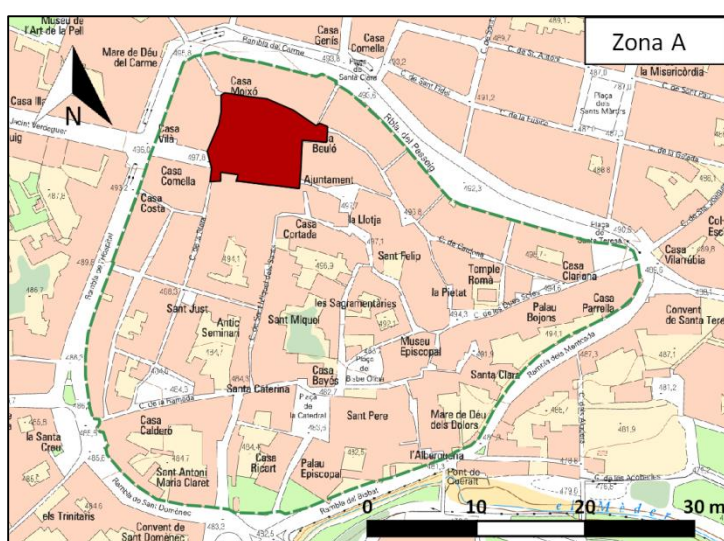
Arxiu de la Cúria Fumada (ACF), Manuals Anònims i Llibres de Notaris particulars (M.A.I) (1230-1233), fol:4 v-5, octubre 1230.

ANNEX 1: Presentació dels elements

1.Plaça Major: la plaça major està situada a dalt d'un turó al centre de la Plana de Vic. En aquest punt des de temps molt antics s'hi havia dut a terme intercanvis comercials, però a partir de la consolidació de la ciutat (segles X-XII) i sobretot per la protecció de la muralla, l'esplanada comença a tenir característiques urbanes. Així doncs, al segle X, comencem a documentar edificacions que envolten el mercat, aquestes seran de caràcter provisional i s'aniran convertint en cases artesanals porticades en parcel·les de 4 metres d'amplada i allargada. Els baixos dels edificis encara no tenien un ús mercantil, sinó que la botiga era simplement una taula que es col·locava als pòrtics els dies de mercat. La consolidació d'aquestes és en fronts, primer sorgiren les façanes del nord i de l'est.

Al segle XII es construeixen fins a 30 botigues que eren petites construccions fixes de maçoneria i fusta al mig de la plaça, envoltades de patis i corrals. Les parades feien 16 pams de llargada i 12 d'amplada. Els botiguers pagaven un cànon al bisbe per les instal·lacions i els del sector oriental de la plaça ho feien al senyor Montcada. El 1175 és la primera vegada que es parla de plaça del Mercadal.

L'any 1990 s'hi va realitzar una intervenció arqueològica en el marc de la construcció del pàrquing subterrani que ocupa tot l'espai de la plaça. La intervenció va ser dirigida per Carme Subiranas.

Imatge 32: Situació del Mercadal

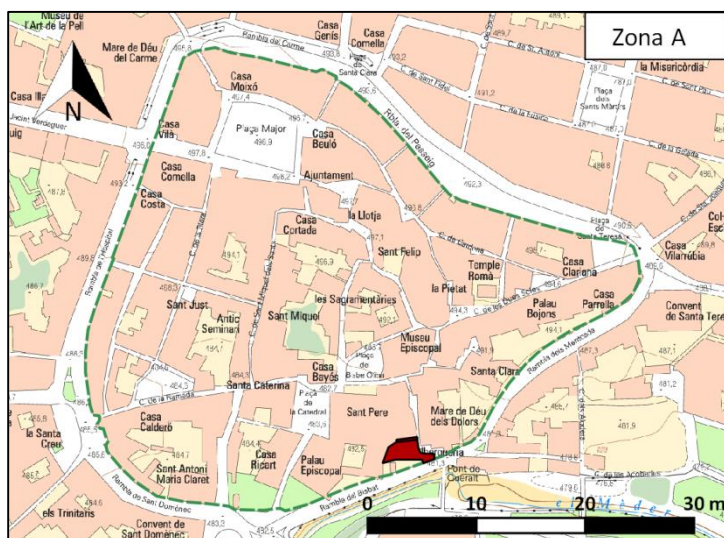
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

2.Cases del carrer de l'Albergueria: És un carrer dins la jurisdicció eclesiàstica de la ciutat, forma part del conjunt d'estructures urbanístiques que envolten la catedral. El carrer comunicava amb el claustre romànic, del qual n'era una sortida, però amb l'edificació del claustre gòtic es tancà el passatge amb una gran arcada. El nom del carrer ve donat per l'edifici de l'Albergueria, construït el s. XI. El carrer està conformat per edificis de planta baixa i dos pisos que conserven voltes, murs i obertures originals del s. XI.

A l'Albergueria el 1992 s'hi realitzà una intervenció d'urgència sota la direcció d'Imma Ollich, Ma. Dolors Molas, Antoni Caballé i Josep Pujadas, alhora que hi hagué un projecte d'investigació de la Universitat de Barcelona, del Departament d'Història Medieval a càrrec d'Imma Ollich el qual era un projecte de restauració i rehabilitació de l'edifici. Anteriorment, el 1991 ja hi havia hagut una excavació d'urgència dirigida per Josep Pujadas, Imma Mestres i Carme Subiranas.

Imatge 33: Cases del carrer de l'Albergueria

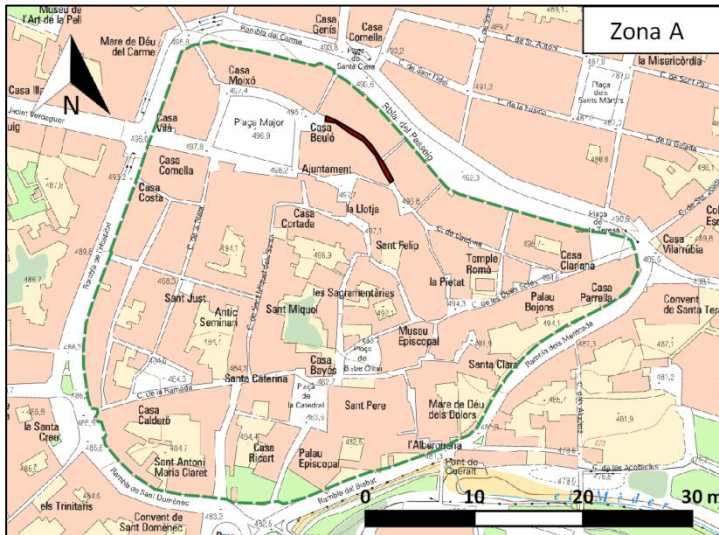
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

3.Carrer dels Argenters: carrer sorgit per enllaçar la jurisdicció dels Montcada amb el Mercadal. Hi ha conservades restes d'arcades que indicarien la presència d'edificis porticats. Fins el segle XVII va ser un focus principal d'obradors de menestrals i productors d'eines. En sorgia un carrer actualment desaparegut; el carrer Barrat que comunicava amb la plaça de la Rosa que actualment és la plaça del Pes.

A la dècada dels 80 del segle XX es va rebaixar el nivell del carrer. El 2007 es realitzà una intervenció arqueològica als números 17 i 19, aquesta va ser dirigida per Joan Casas.

Imatge 34: Situació del carrer dels Argenters

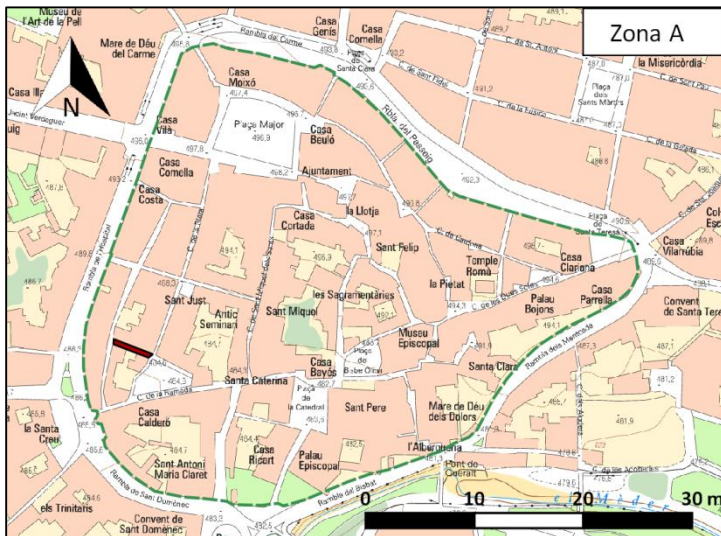
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

4.Carrer dels Arcs: és un carrer urbanitzat a partir del segle XIII, la toponímia assenyalava elements anteriors a la urbanització, abans del s. XII i XIII. Les intervencions del 2005 van documentar un carrer porxat, amb cubetes de fosa i forja que relacionen aquest emplaçament amb una zona de treball metal·lúrgic. El call Moltó, carrer que fa cantonada amb el carrer dels Arcs, hi havia estables per guardar el bestiar, tal com el seu nom ens indica.

En aquest carrer, juntament amb el carrer del Pont i el call Moltó, s'hi van realitzar intervencions del novembre fins el desembre del 2005 i d'altres més esporàdiques el 2006. Aquests treballs van ser dirigits per Imma Mestres

Imatge 35: Situació del carrer dels Arcs

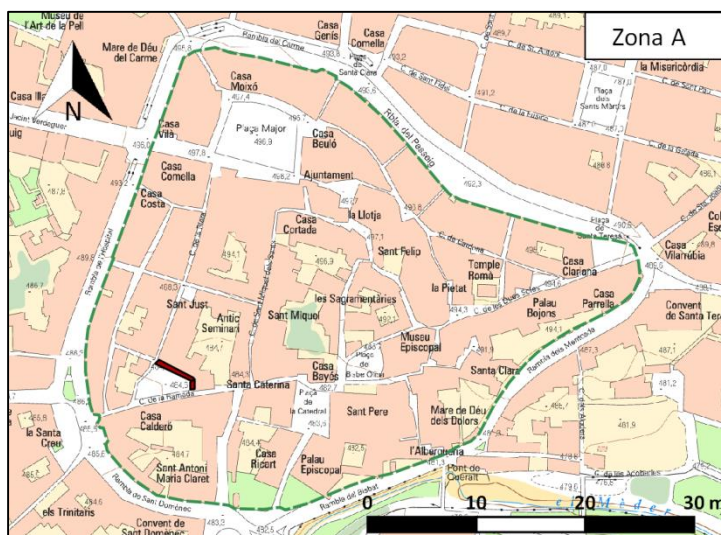
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

5. Carrer de les Basses: la toponímia d'aquest carrer ens mostra una funció concreta en l'etapa anterior a la seva urbanització, ens ensenya que era un espai amb abundància d'aigua, a més la situació geomorfològica de la zona ho reafirma: la riera (també hi ha el carrer de la Riera) recull la pluja de la part alta del turó de Vic i aquesta alimenta les basses de la part baixa de les quals en parla la documentació. En l'excavació del solar n.3 es documentaren 4 fases d'ocupació principals, a nosaltres ens interessa la segona, datada del segle XIII i XIV que té murs associats en espais domèstics, els quals s'han interpretat com a una àrea d'artesans i zona de residència a l'interior de la ciutat medieval.

A l'any 2009 s'intervingué al número 3, els treballs foren dirigits per Jordi Nogués.

Imatge 36: Situació del carrer de les Basses

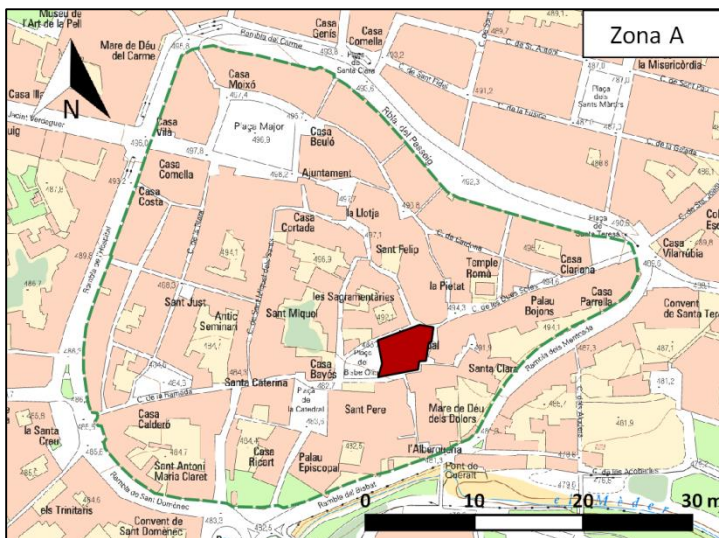
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

6.Varis Museu Episcopal: el subsòl del Museu Episcopal està parcialment destruït per retalls del segle XIX, però al sud, al costat del Cloquer, hi ha una zona que ha preservat estratigrafia arqueològica. Hi ha una fase romana i una fase medieval amb estructures de pedra seca de parament de blocs mitjans de forma quadrangular i lleugerament carejats per una cara. Aquests murs evidencien la presència d'edificis i es documenten dos carrers orientats de nord a sud.

Del 26 de gener al 6 de febrer i del 9 al 20 de febrer del 1998 s'hi realitzà una excavació d'urgència a càrrec d'Imma Mestres i Josep Pujades.

Imatge 37: Situació del Museu Episcopal

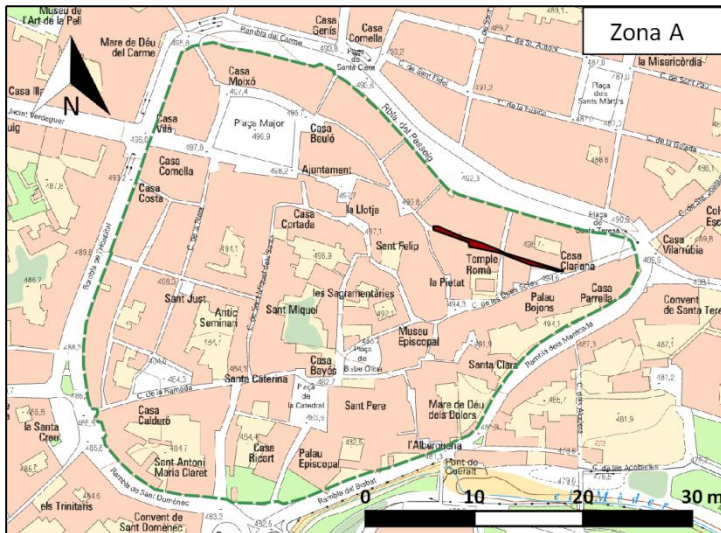
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

7.Carrer Cardona: aquest espai es va transformar progressivament en carrer a partir del segle XI fins el XIII i s'anomenà carrer de l'Hospital per la casa dels hospitalers de l'ordre de Sant Joan de Jerusalem. Es pot estudiar la cara interior de la muralla a les cases de la cara nord del carrer.

El 1983 s'hi féu l'última pavimentació i hi hagueren troballes. El 2000, del 16 al 22 de febrer, es realitzà una excavació d'urgència als números 6 i 8 del carrer, aquesta va ser dirigida per Montse Duran.

Imatge 38: Situació del carrer Cardona

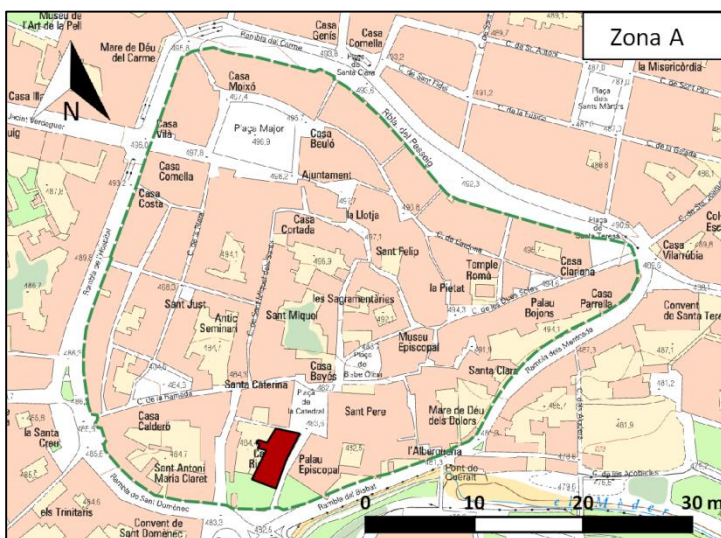
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

8.Casal Vilademany: està a la Plaça de la Catedral, num.2. Presenta un capitell del segle XII. A l'excavació del subsòl, l'any 2000, es documentà un enterrament de datació imprecisa però que es relaciona amb l'església de Santa Maria la Rodona. Els nivells dels segles IX-XII es relacionen amb estructures i paviments d'habitatges medievals.

Del 23 de febrer al 7 de març del 2000 s'excavaren tres cates per Imma Mestres, del 7 d'abril al 12 de maig es produeix l'obertura en extensió per Imma Mestres i Montse Duran. Del 3 de maig al 31 de juliol del 2004 hi hagué una excavació preventiva a càrrec de Carme Subiranas d'Arqueociència SCSL.

Imatge 39: Situació del casal Vilademany

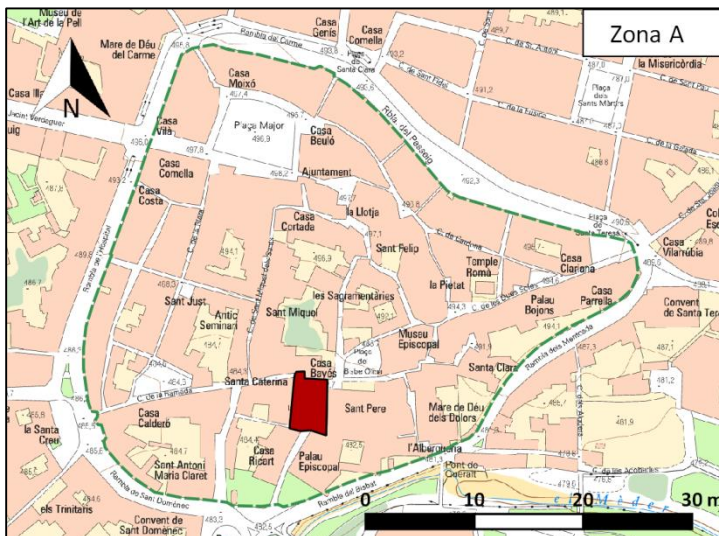
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

9. Plaça de la catedral: és un dels punts generadors de la pròpia ciutat, els edificis que l'envolten presenten restes del s. XI. Bona part de la superfície d'aquesta plaça es producte de l'enderroc de l'església de Santa Maria de la Rodona el 1787. Des del 888 en aquest espai hi havia l'església dedicada a Santa Maria i entre el 1080 es feu reformar pel bisbe Oliba, la planta circular és del s. XII (1141-1180). El seu absis donava a un carreró anomenat de Jubaltar que actualment, molt modificat, s'anomena de Gibraltar. Durant les intervencions del 2004 es pogué diferenciar i documentar molt bé l'església del segle XI, bastida pel bisbe Oliba i l'aixecada de nova planta entre el 1141 i el 1180. L'espai intermedi entre l'església de Santa Maria i la Catedral formava el fossar de Santa Maria que va ser l'únic cementiri de la ciutat fins el 1806.

Del 3 de maig al 31 de juliol del 2004 hi hagué una excavació preventiva a càrrec de Carme Subiranas d'Arqueociència SCSL. A l'església de Santa Maria de la Rodona, ja s'hi havia produït una intervenció per Carme Subiranas i Josep Pujades al marc del projecte de reforma de la plaça.

Imatge 40: Situació del plaça de la Catedral

Elaboració: pròpia

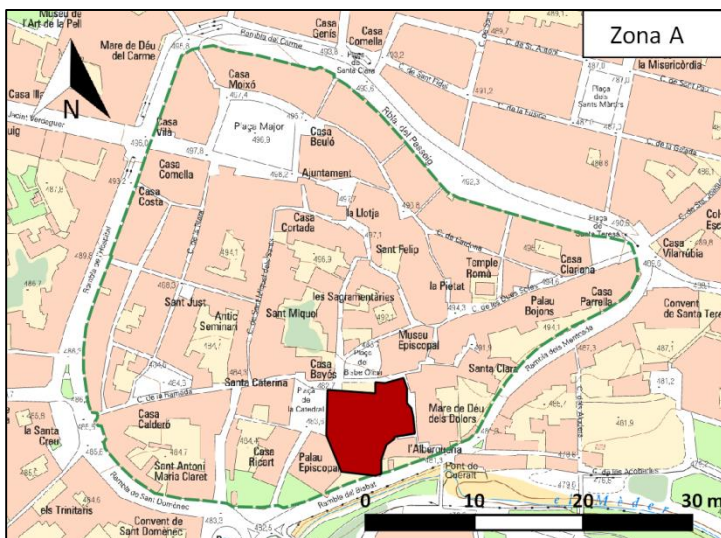
Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge4).*

10. La Catedral: a partir del 1080 s'hi produeixen reformes a causa de la restauració de la canònica de Vic. El segle XII l'església de Santa Maria de la Rodona també va ser completament renovada. La diòcesi d'Osona es documenta ja a l'any 516, amb la seu propera al temple romà, entre el 879 i el 888 s'alça una nova catedral a l'emplaçament actual. La segona catedral es féu construir el 1003 pel bisbe i abat Oliba i es consagrà el

1038, el campanar s'acabà de construir el 1064, igual que la cripta. Actualment podem veure el claustre gòtic del 1318, abans però hi havia un claustre romànic de finals del s. XI o inicis del s. XII.

Durant el 1992 s'hi realitzaren tres excavacions d'urgència; la primera fou dirigida per Josep Pujades i va ser del 13 al 28 d'octubre, la segona per Josep Pujades i Imma Mestres (del 28 d'octubre al 6 de novembre) i la tercera va ser a càrrec de Josep Pujades, Imma Mestres i Montserrat de Rocafiguera i es desenvolupà entre el 17 de novembre al 4 de desembre

Imatge 41: Situació del la catedral

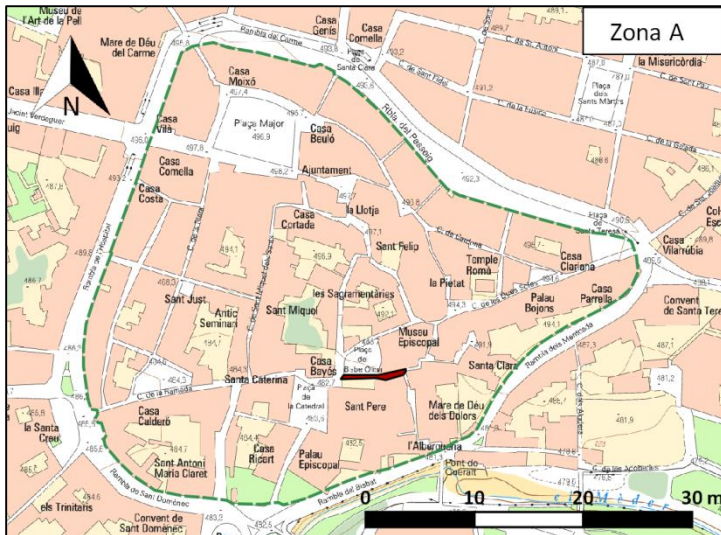
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

11.Carrer del Cloquer: aquesta via urbana transcorre just pel costat de la Catedral, durant les obres de millora d'infraestructura, sanejament i rebaix es va localitzar la necròpolis alt- medieval, entre elles les primeres tombes antropomorfes documentades a la ciutat. Aquesta necròpolis constaria de dues fases i possiblement una tercera desapareguda, hi ha les tombes antropomorfes amb cronologia del s. IX i que pertanyerien a la primera catedral consagrada pel bisbe Gotmar el 880, seguidament un grup de tombes del s. XI amb lloses de coberta com a base que serien del moment de construcció de la catedral romànica del bisbe Oliba i finalment hi ha un possible cementiri del segle XII i XIII amb tombes de llosa desapareguda i destruït pel creixement urbà.

El 1982 hi hagué una intervenció arqueològica en aquest carrer a càrrec d'Imma Ollich i Maria Dolors Molas i el 2005 se'n produí una altra dirigida per Marc Cucurella d'Arqueociència SCSL.

Imatge 42: Situació del carrer del Cloquer

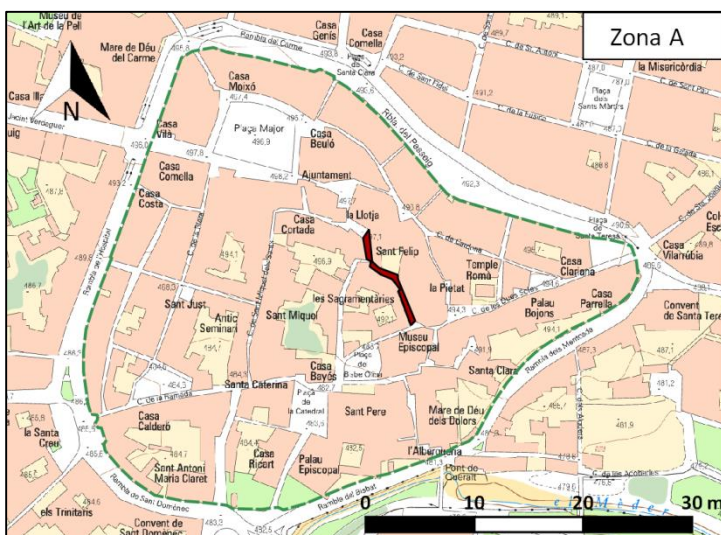
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

12.Carrer Corretgers: està situat a una de les àrees de pendís en que s'inicia la urbanització de la ciutat, entre la Catedral i el Castell dels Montcada. Al segle IX s'aixequen les primeres edificacions i al segle XIII es consoliden. El carrer era habitat sobretot per menestrals que hi feien objectes de pell, com cinters, basters i corretgers, el predomini dels últims li dona el nom.

Del 23 al 26 d'agost del 2005 es van realitzar intervencions al número 5, intervencions dirigides per Laura Suau d'Àtics S.L.

Imatge 43: Situació del carrer Corretgers

Elaboració: pròpia

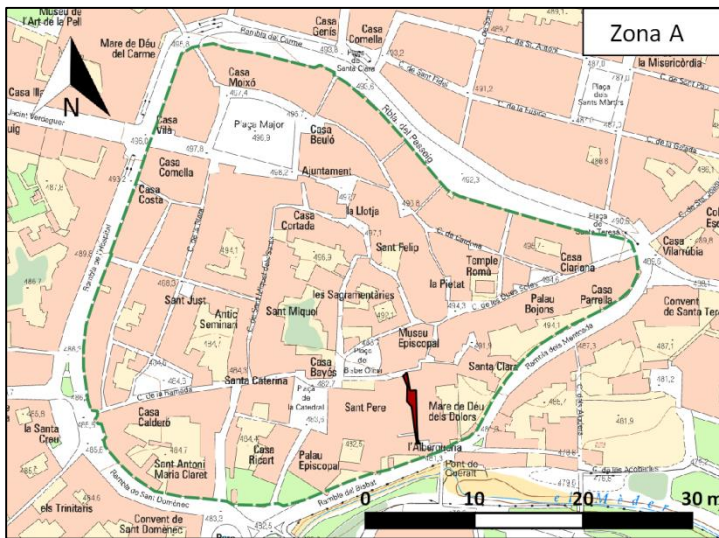
Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

13.Carrer dels Dolors: al

segle XII hi hagué un forn de pa al cap del Carrer dels Dolors.

El 1992 hi hagué una intervenció arqueològica a càrrec de Josep Pujades en el marc de la rehabilitació de l'edifici número 6 i també hi hagué una intervenció d'urgència entre l'11 i el 14 de març que fou continuada durant l'11 i el 19 de maig pel mateix arqueòleg.

Imatge 44: Situació del carrer dels Dolors

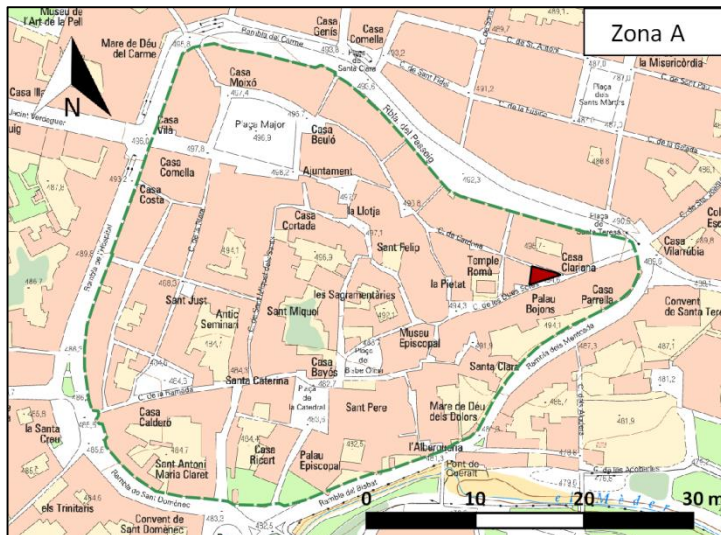
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

14. Plaça Don Miquel de Clariana: és una plaça formada per l'enderroc del 1609 sorgit per la construcció del casal de Miquel de Clariana, era una illa de cases medieval. Amb la intervenció del 1997 es documenten estructures baix-medievales. El 1982 es féu una excavació sistemàtica al núm. 4 on hi ha nivells del segle XII i XIII i s'hi documenten estructures porxadades en arc de mig punt que donaven a un possible carrer en direcció a la muralla. Per la posició d'aquest carrer s'ha associat a un tram del Carrer de les Nueses.

El 1985 s'hi realitza una intervenció a càrrec d'Imma Ollich i de Maria Dolors Molas, el 1993 hi intervé Carme Subiranas (27 d'octubre al 7 de novembre).

Imatge 45: Situació de la plaça Don Miquel de Clariana

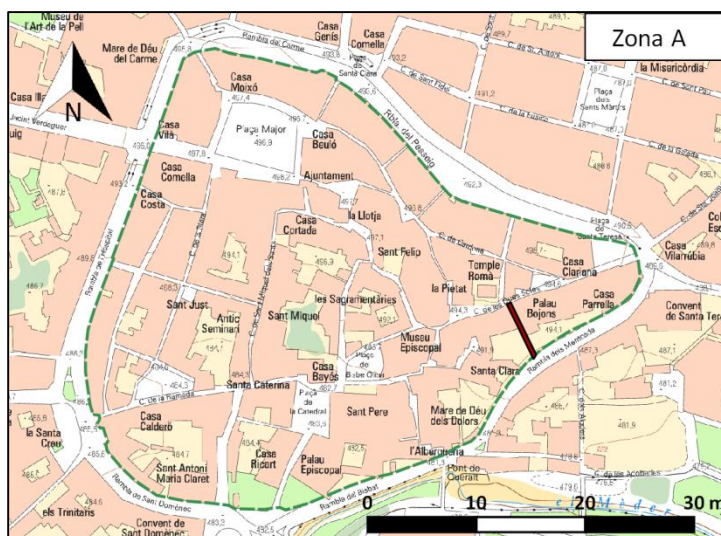
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

15.Casa Tortadès: està situada al carrer Mare de Déu dels Àngels, les construccions d'aquest són des de finals del segle XIII per la construcció de la Muralla de Pere III. Un mur de la casa marca el traçat que dirigia a una de les 7 portalades de la muralla on al final encara es conserva una de les torres. Al subsòl de la casa no s'hi ha fet intervencions però segurament donaria resultats molt interessants.

Ni a la casa Tortadès ni al carrer Mare de Déu dels Àngels s'hi ha realitzat intervencions arqueològiques, tot i això, el 1992, Josep Pujades realitzà un estudi arquitectònic a la casa Tortadès.

Imatge 46: Situació del carrer Mare de Déu dels Àngels

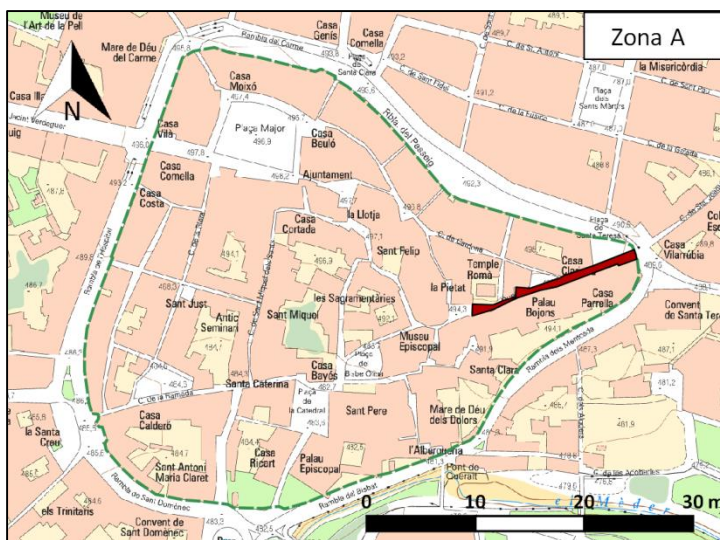
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

16.Carrer Dues Soles: en aquest carrer hi ha construccions des de finals del segle XIII per la construcció de la Muralla de Pere III. Un mur de la casa marca el traçat que dirigia a una de les 7 portalades de la muralla. La porta de Santa Eulàlia era una de les portes més importants ja que per una banda estava sobre la via *strata Francisca* i per l'altre tocant a la capella de Santa Eulàlia i travessant el Gurri, allà el camí es bifurcava cap a la vila de Tenes i la vila Llagostera de Santa Eulàlia de Berga. Amb les intervencions del 2015 a les cases Parrella i Prat Sant Julià s'ha documentat que la muralla dels segles XII-XIV estaria formada per una paret de roca local amb filades regulars i assentada sobre una base de roca mare retallada.

No s'hi ha documentat intervencions arqueològiques.

Imatge 47: Situació del carrer de Dues Soles

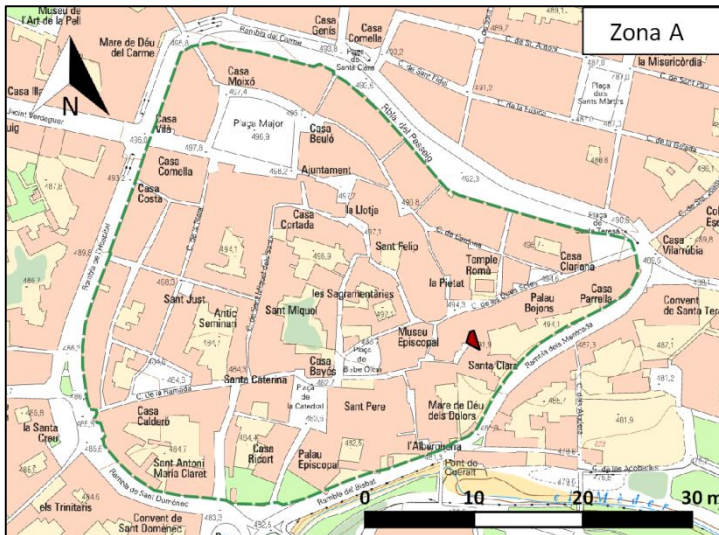
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

*La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).

17.Plaça de Montrodon: durant el segle XIII era anomenada plaça d'en Guiu, el 1280 en establir-se una comunitat de jueus amb una sinagoga es passà a dir Placa dels Jueus. Era un punt de confluència amb tres carrers i de connexió amb la Plaça de Malla.

No s'hi ha documentat intervencions arqueològiques.

Imatge 48: Situació del plaça de Montrodon

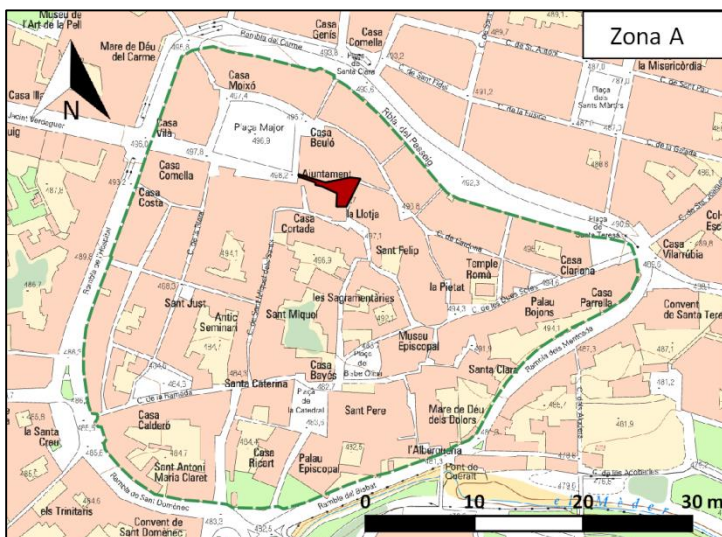
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

18. Plaça del Pes: és una plaça que ha patit moltes transformacions i que prengué molta importància el 1495 quan s’hi va instal·lar el primer edifici del Consell municipal de Vic i que dóna nom a la plaça. També hi havia un conjunt de cases que formaven una plaça situada a ponent de la del Pes, que s’anomenava plaça de la Rosa.

De l’1 al 19 de febrer del 1993 s’hi realitzà una excavació d’urgència a càrrec de Josep Pujades. El 2006, al número 7 al marc de la construcció d’un nou edifici s’hi du a terme una excavació dirigida per Miquel Gea.

Imatge 49: Situació de la plaça del Pes

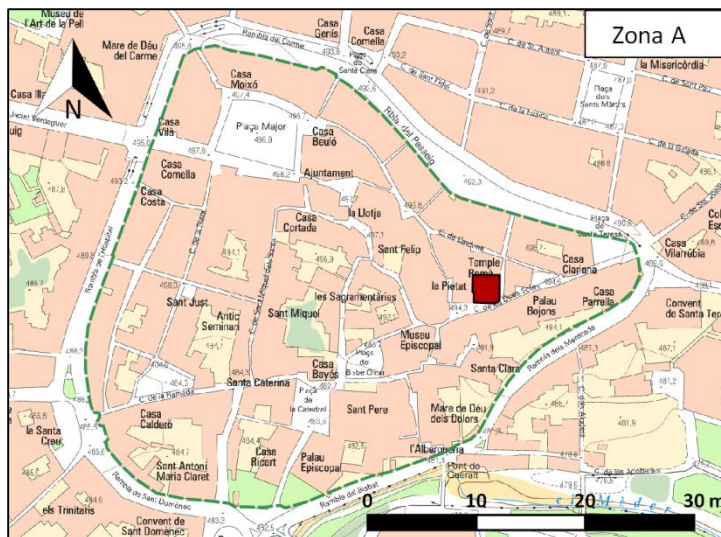
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

19.Castell dels Montcada: la Torre Comtal era el castell format pels murs del temple romà des de la repoblació del s. IX, al s. XI Guillem Ramon II de Montcada va reformar el castell fent que la cel·la del temple romà es convertís en el pati interior del castell.

El 1992, durant les obres del Temple Romà, aparegué un dels murs del castell i el 2014 s'hi realitzà una intervenció arqueològica dirigida per Anna Gómez.

Imatge 50: Situació del castell dels Montcada

Elaboració: pròpia

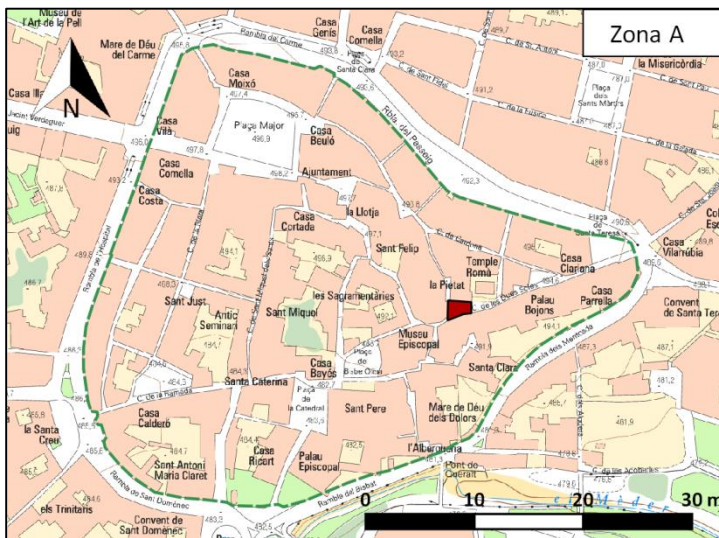
Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

20.Plaça de la Pietat: és un dels espais més importants de la ciutat. Durant l'època medieval era anomenada de la Quintana i va quedar dividida entre els drets del bisbe i els drets dels senyors de Montcada, així que sorgí la plaça Codina (a l'inici del carrer de l'Eraime) i la plaça de Montcada. Ja el segle XI hi ha documentat el mercat de la Quintana els dimarts, dijous i divendres, aquest té continuïtat fins el segle XIV, a més s'han documentat evidències arqueològiques respecte a aquest mercat com encaixos a la roca que s'utilitzaven com a bases de les taules. Un dels encaixos més grans s'ha relacionat amb la carnisseria que s'esmenta a la documentació ja que el 1224 Guillem de Montcada fa la carnisseria nova. Per altra banda, és destacable que aquesta zona era una necròpolis dels segles IX i X per la seva proximitat a l'església de Sant Sadurní, així que s'han documentat tombes antropomorfes.

El 1985 s'hi realitzà una intervenció dirigida per Imma Ollich, Maria Dolors Molas i Antoni Caballé, el 1991 hi hagué una intervenció d'urgència dirigida per Imma Mestres i Carme Subiranas i del 3 al 7 de març si feu un seguiment arqueològic d'urgència per

l'obertura d'una rasa per Gemma Caballé. Durant el 2012 Antònia Díaz- Carvajal i Dolors Codina van intervenir al número 2.

Imatge 51: Situació de la plaça de la Pietat

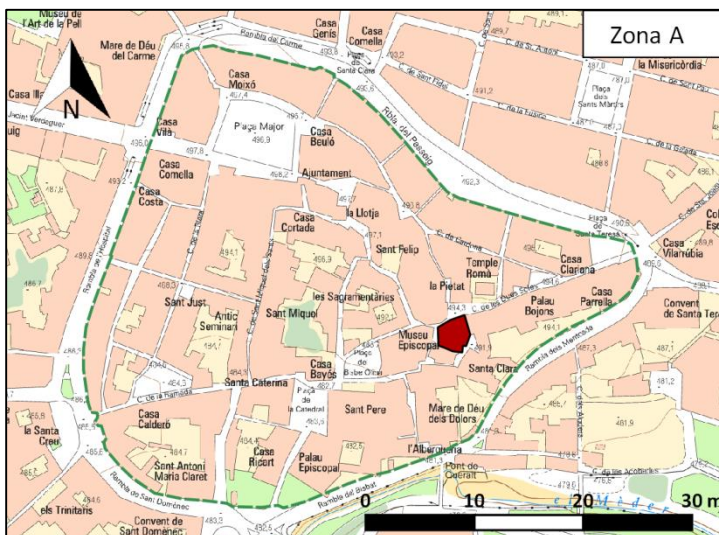
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

21.Casa Bell-Lloch: des del s. XII consta com a lloc d'ocupació prop del Castell dels Montcada i de l'església, és on es situava la comunitat jueva, propera a la sinagoga.

Es té constància d'obres anteriors el 1986 on hi hagueren troballes.

Imatge 52: Situació de la casa Bell-Lloch

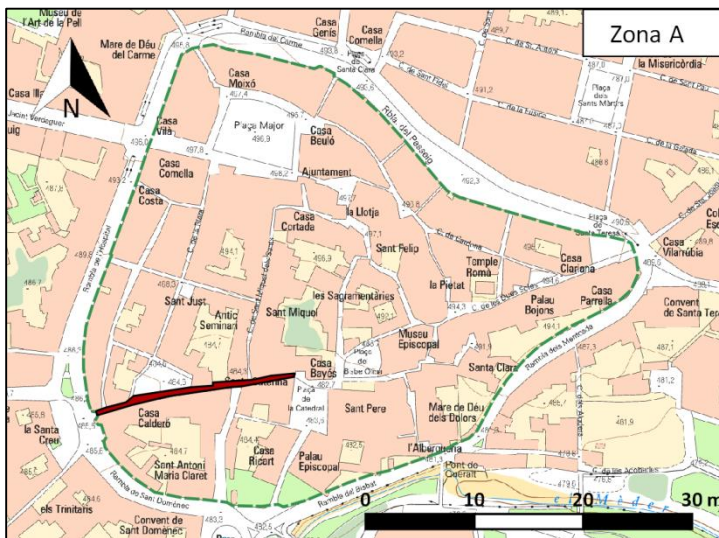
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

22.Carrer de la Ramada: és un camí ramader que ja des del 885 es convertí en un dels carrers més antics de la ciutat. Durant els segles XII i XIII va ser una de les artèries principals de la ciutat a través del portal de Malloles. La seva importància augmentà a finals del s. XIII quan es va variar el traçat del camí d'accés a la ciutat des de Barcelona.

El 1989 es realitzaren unes intervencions al número 31 dirigides per Antoni Caballé i del 16 al 22 d'agost del 1994 hi hagué una intervenció d'urgència al número 23 dirigida per Josep Pujades.

Imatge 53: Situació del carrer de la Ramada

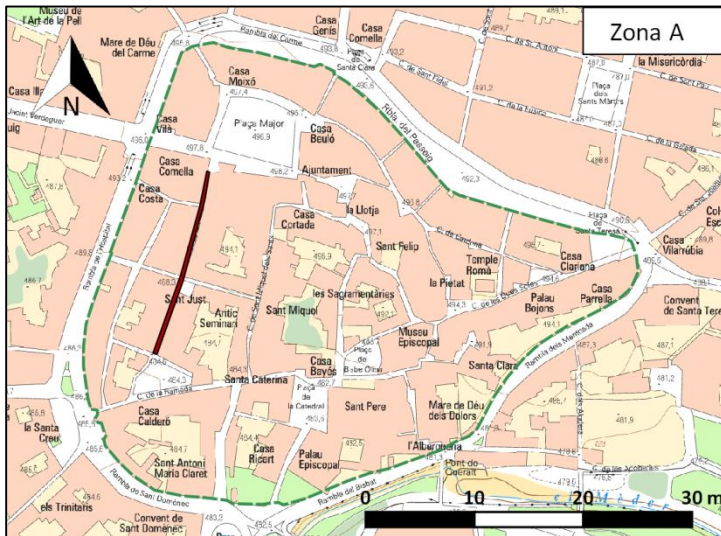
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

23.Carrer de la Riera: aquest es va formar als segles IX i X i va ser subjecte a la urbanització massiva als segles XII i XIII ja que el segle XI es consolida l'accés sud del Mercadal.

Durant les obres del 1910 es realitzaren algunes troballes. L'octubre i novembre de l'any 2002 s'intervingué al número 21 i 23 d'aquest carrer, els treballs van ser dirigits per Imma Mestres.

Imatge 54: Situació del carrer de la Riera

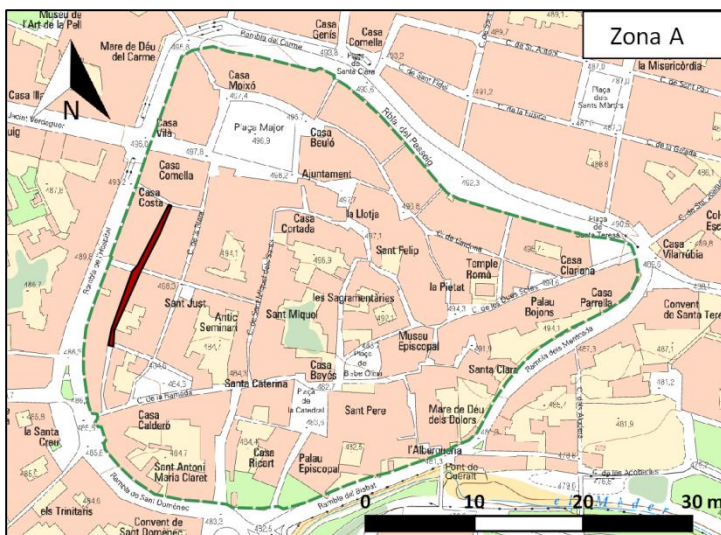
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

24.Call Nou: les primeres construccions del carrer Call Nou daten de finals del s. XIII, la consolidació és del s. XVII. “Call” designa un passadís més o menys estrat que permetia passar entre horts i cases d’una ciutat que estava en procés de creixement al s. XI, aquí ho trobem amb l’ampliació del carrer de la Riera fins al corredor de la muralla. Hi ha una teoria que explica que els mercaders que entraven pel portal de Malloles pujaven per aquest carrer fins a la plaça, així que els murs documentats en aquest edifici podrien tenir aquesta utilitat. El Call nou no es refereix en el barri jueu, ja que el Call Nous és més antic que l’establiment del barri jueu a la ciutat i està emplaçat en un altre lloc.

No s’hi ha documentat intervencions arqueològiques.

Imatge 55: Situació del call Nou

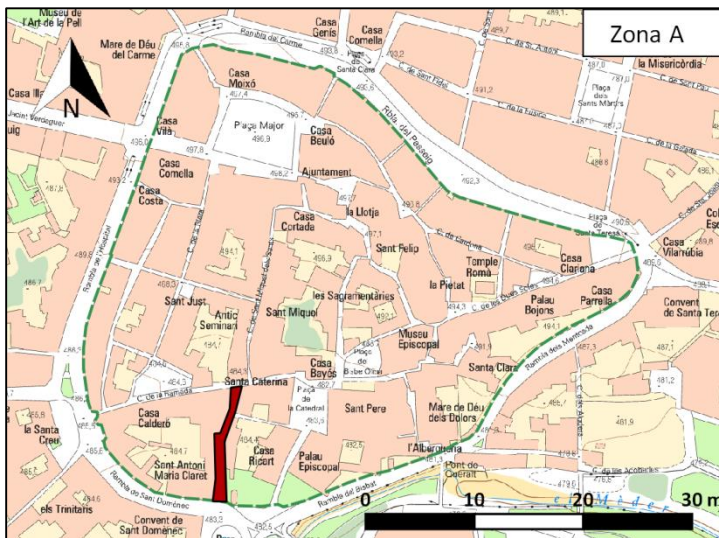
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

25.Carrer de Sant Antoni Maria Claret: les restes més antigues són del s. XII o lleugerament anteriors, és una inhumació infantil que podrien indicar una àrea de necròpolis difícil de delimitar, una hipòtesi els relaciona amb els 15 enterraments del carrer de la Ramada 8-10. També s'han documentat murs i tres sitges del segle XII- XIII que correspondrien a una zona d'emmagatzematge.

Al número 6 d'aquest carrer s'hi va intervenir en el marc de l'excavació d'un forat d'ascensor, els treballs els va dirigir Raquel Masó, al 2007. En aquest mateix any s'hi realitzà una intervenció preventiva a càrrec de la mateixa arqueòloga.

Imatge 56: Situació del carrer de Sant Antoni Maria Claret

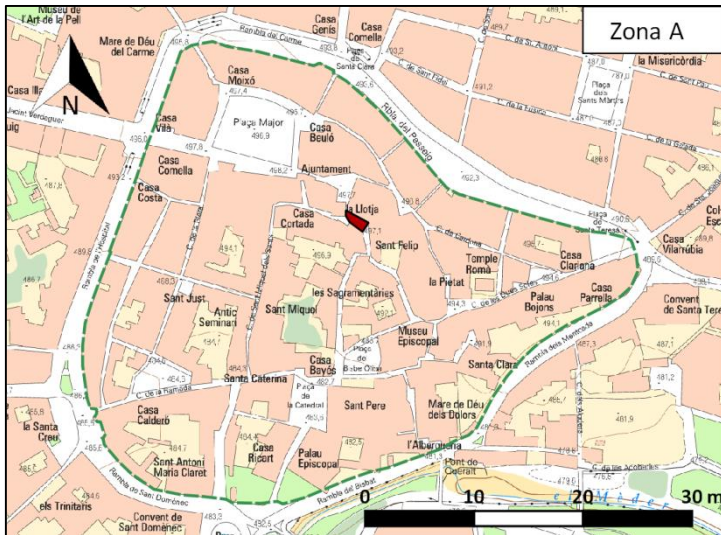
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

26.Plaça de Sant Felip: aquesta plaça és el punt d'unió entre les dues partides de la ciutat, des d'abans del s. XIII hi havia establerta la família Tornamira.

A la plaça de Sant Felip, juntament amb la plaça Nova, s'hi va realitzar una intervenció arqueològica del 19 d'abril fins el 7 de maig de l'any 1993, l'excavació d'urgència va ser dirigida per Montserrat de Rocafiguera.

Imatge 57: Situació del plaça de Sant Felip

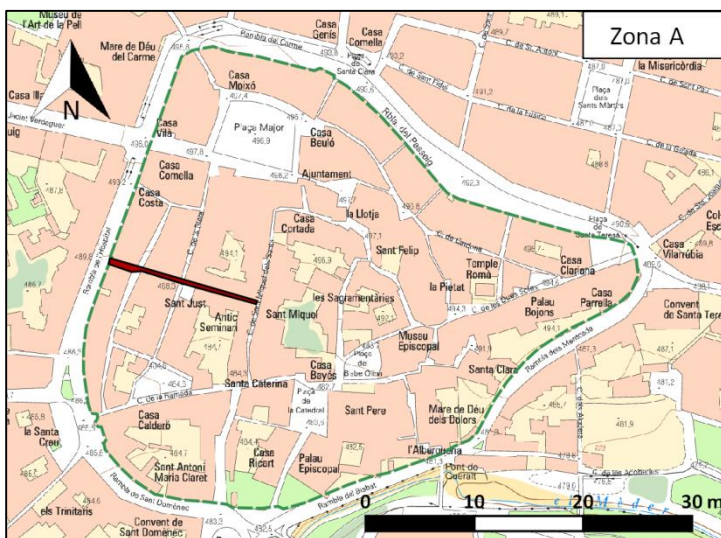
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

27.Església de Sant Just: aquesta església apareix documentada entre el 1534 i el 1538, però el carrer on està situada, el carrer de Sant Just a partir del segle XII s'hi comencen a arrencar cases i és quan sorgeix el carrer.

El desembre del 2005 i el 2006 es féu el seguiment dels rebaixos per la fonamentació de nous equipaments culturals en el casc antic, concretament del carrer Sant Just i el carrer Sant Miquel. Aquest treballs van ser dirigit per Carme Subiranas i els resultats van ser negatius.

Imatge 58: Situació del carrer de Sant Just

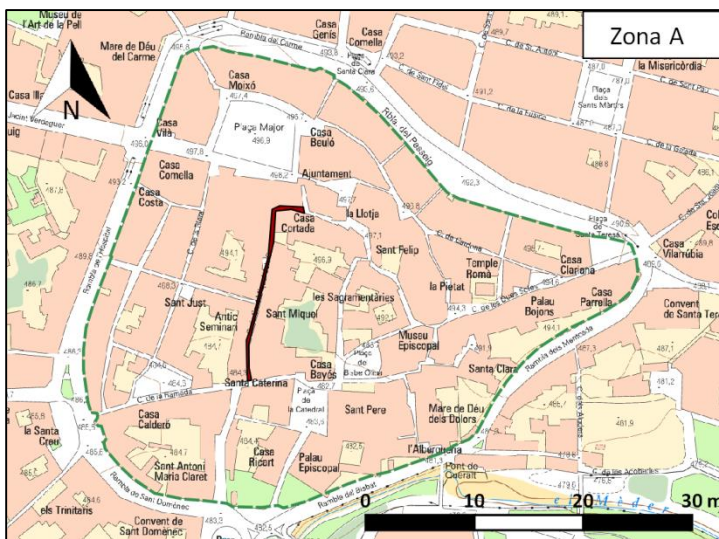
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

28.Carrer Sant Miquel dels Sants o antic carrer de Sant Hipòlit: format el segle XII. Hi ha la Casa Andreu Febrer (de cronologies posteriors) que delimita un carrer actualment desaparegut que comunicava amb el carrer de l'Escola; el carrer Degà. La primera parcel·lació de la finca podria ser del segle XIII, que correspon amb la majoria de construccions del carrer ja que aquestes apareixen el s. XIII, però no es consolida fins el segle XVII.

No s'hi ha documentat intervencions arqueològiques.

Imatge 59: Carrer Sant Miquel dels Sants

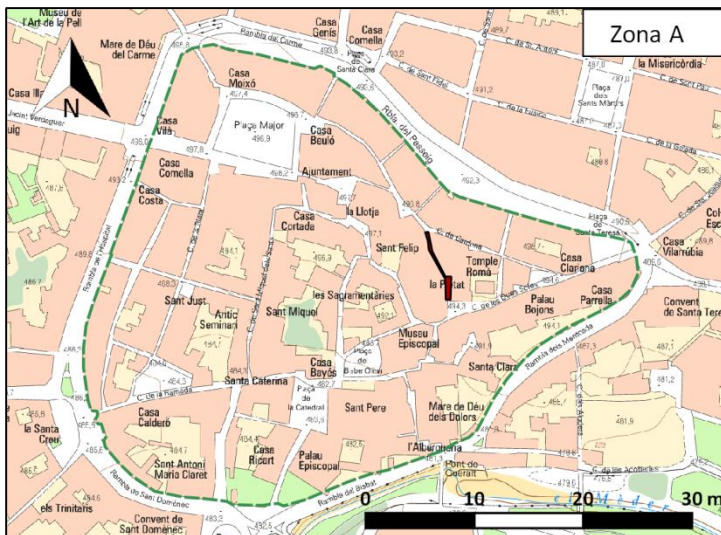
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

29.Carrer de Sant Sadurní: hi havia l'església medieval de Sant Sadurní. S'han documentat restes òssies humanes que mostren la sagrera de l'església, l'enterrament recuperat es relaciona amb les restes del carrer Cardona i la Plaça del Paradís. Aquesta zona, però, es va urbanitzar a partir del segle XI. De l'església de Sant Sadurní en conservem la portalada que es va aprofitar per l'actual església de la Pietat, les obres començaren el 1454. Aquest és un lloc de culte continuat, ja que segons la tradició el 1050 s'hi van documentar les relíquies de Sant Lluç i de Sant Marcià, així que als segles XI i XII s'hi construí l'església de Sant Sadurní.

Es tenen constatades obres el 1911 i el 1985 també hi hagueren obres alhora que una excavació arqueològica, tot i així els resultats van ser escassos segurament per la intervenció del 1911.

Imatge 60: Situació del carrer de Sant Sadurní

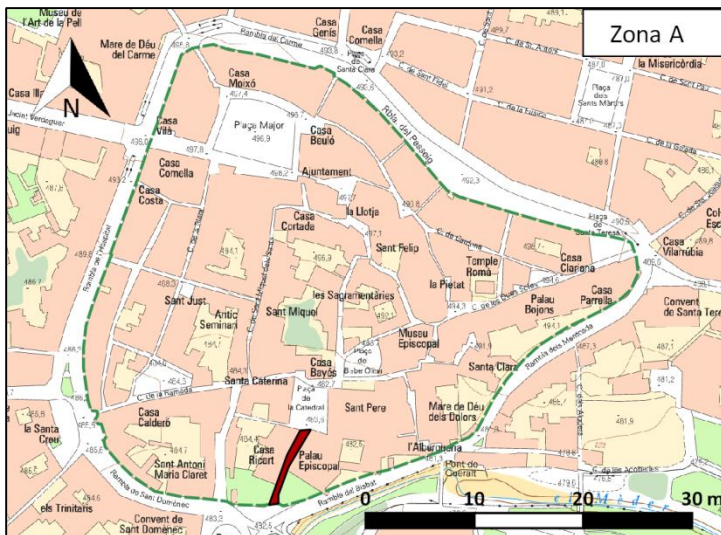
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

30. Carrer de Santa Maria: durant l'obertura del carrer de l'any 2000 per la instal·lació de serveis es van detectar 6 inhumacions que es situaven cronològicament entre els segles VIII i XII, aquestes estaven relacionades amb la sagrera de Santa Maria de la Rodona, a l'any 2004 se'n documentaren 2 més de la mateixa cronologia. Alhora, al núm. 4 d'aquest carrer s'hi documenten estructures muraries medievals construïdes en sec i un paviment de còdols, també s'hi ha documentat diners datats entre Jaume I-II i Ferran II (s. XIII-XIV).

El 1911 hi ha documentades unes obres alhora que el 1985 hi hagueren obres acompanyades per una excavació arqueològica, tot i així els resultats van ser pocs degut a la intervenció del 1911. Més recentment, hi ha la intervenció d'Imma Mestres entre el 10 i el 18 d'agost de l'any 2000, l'excavació preventiva de Carme Subiranas d'Arqueociència SCSL entre el 3 de maig i el 31 de juliol del 2004 i finalment el mateix 2004 la intervenció preventiva a càrrec d'Imma Mestres del 4 al 8 de juny. A banda d'això s'ha d'afegir la prospecció i l'excavació del núm. 4 d'aquest carrer que es realitzà del febrer al maig del 2004 per Imma Mestres.

Imatge 61: Situació del carrer Santa Maria

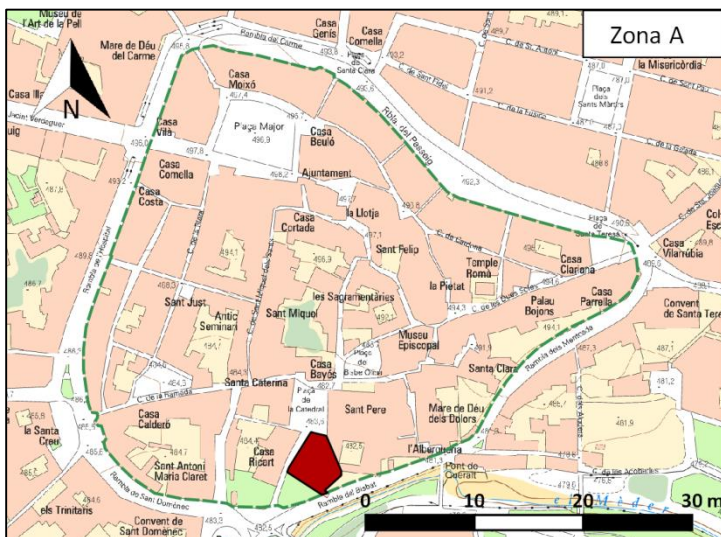
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

31.Palau Episcopal: es documenten les actuals parets de l'edifici de "La Presó" amb els seus fonaments, de segona meitat del s. XI i s. XII. També d'aquesta època és la construcció de les arcades romàniques que encara es poden observar.

Del 20 al 31 de març del 1995 s'hi realitza una intervenció d'urgència a càrrec de Carme Subiranas i Josep Pujades

Imatge 62: Situació del Palau Episcopal

Elaboració: pròpia

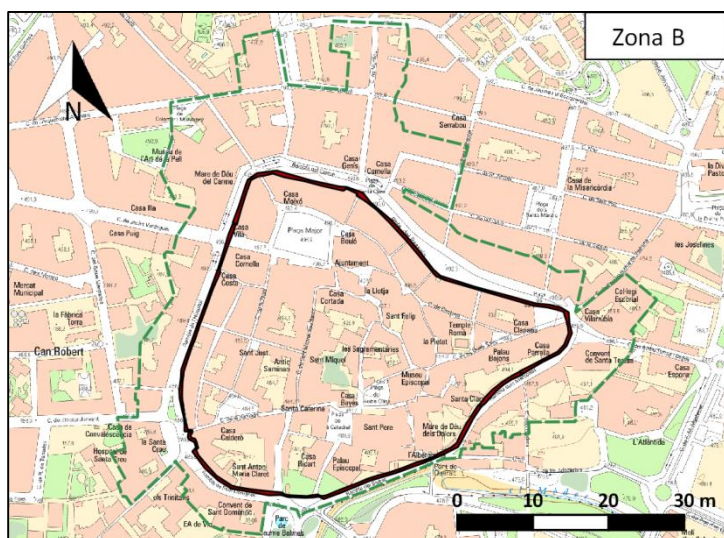
Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona A (veure imatge 4).*

32. Conjunt de les Muralles de Pere III: Les primeres notícies que es tenen de les muralles de Vic són documentals del 798, quan Lluís el Piadós fortifica la ciutat d'Ausona per estendre la Marca Hispànica (Junyent, 1976). El primer perímetre de muralla es defineix al segle XII, el voltant del 1138, aquesta engloba el recinte del Castell dels Montcada, l'entorn de la catedral i la zona del mercadal (Albareda, 1984). La majoria d'informació sobre les muralles és del s. XIV quan Pere III ordena el reforçament de la fortificació de Vic. El Portal de Malloles o Portal de Sant Josep es documenta el 1140, a la sortida del carrer de la Ramada. El Portal de Queralt és una porta ja documentada en època romana, és el punt d'entrada a la ciutat de la via romana, així que hi ha el recinte emmurallat documentat successivament a les diferents èpoques, amb aquesta mateixa successió cronològica hi ha el Portal d'en Teixidor, tot i així aquest és d'ubicació imprecisa (Junyent, 1967, 79).

Entre el 12 de setembre i el 8 de novembre del 1993 s'hi realitzà un projecte d'investigació i d'excavació dirigit per Imma Ollich, projecte que s'amplià del 17 al 29 d'octubre amb la participació d'Imma Ollich, Josep Pujadas i Maria Dolors Molas.

Ja el 1996 Marta Fàbregas hi intervingué en el marc d'una excavació d'urgència i el 2015 Carme Subiranas en féu uns treballs d'estudi.

Imatge 63: Situació del conjunt de muralles

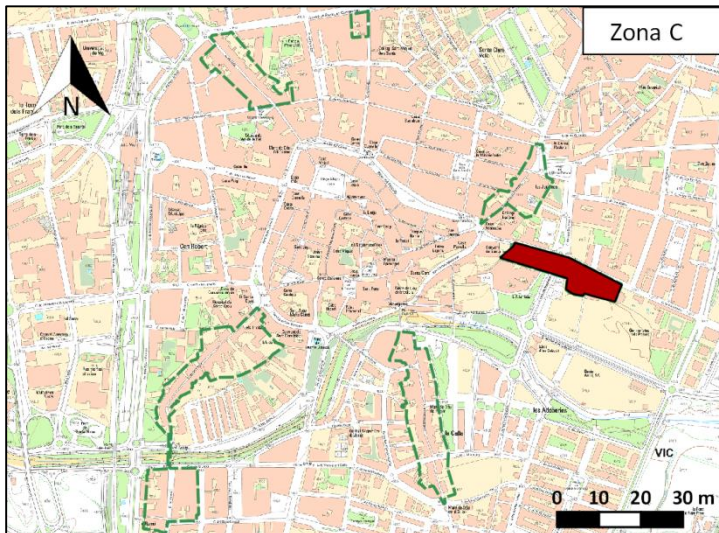
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona B (veure imatge 4).*

33.Raval del Carrer Montserrat: carrer fora muralla, sorgit arran de la sortida de la ciutat vers llevant, durant el segle XII i XIII hi ha alguns habitatges a peu de camí i altres estructures relacionades amb activitats econòmiques.

No s'hi ha documentat intervencions arqueològiques.

Imatge 64: Situació del raval del carrer Montserrat

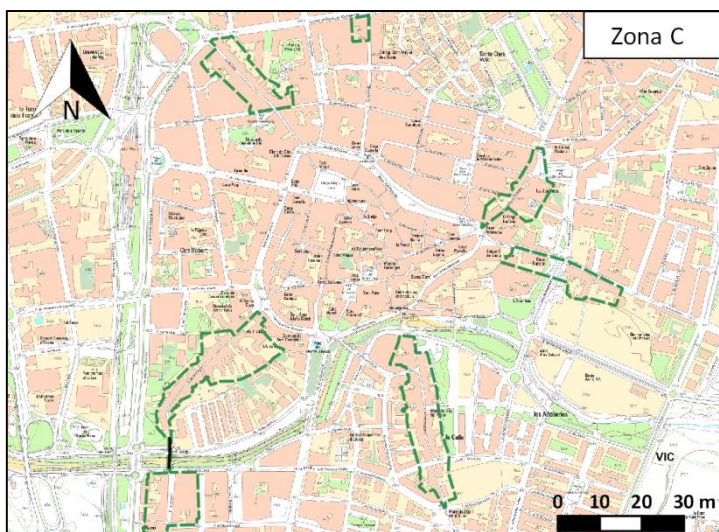
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona C (veure imatge 4).*

34.Pont del Remei: El 1274 el rei Jaume I va ordenar que es desviés l'antic camí de Barcelona i que s'entrés a la ciutat pel carrer de Sant Pere enlloc del carrer de Sant Francesc, és una antiga via romana. La nova entrada porta a la construcció del Pont Pedrís (1247), anterior a l'actual Pont del Remei (1324). Aquest desviament també provocà que creixés un carrer, el carrer del Remei.

El 2009 es realitzà una intervenció a la banda sud del pont, aquesta fou a càrrec de Jordi Nogués (Arkeolik).

Imatge 65: Situació del pont del Remei

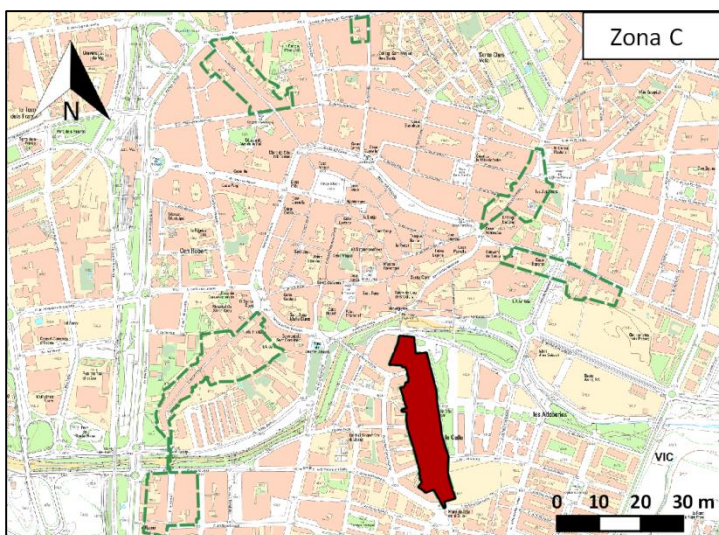
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona C (veure imatge 4).*

35.Raval del carrer de Sant Francesc: aquest carrer forma part de la xarxa bàsica de camins que estructura la formació de la ciutat. Segueix el traç de la via romana d'accés a la ciutat des de migdia, segons alguns autors, caldria relacionar-la amb la "*strata francisca*" dels documents. Al segle XIII hi ha documentat el Convent dels Framenors i del 1225 al 1570 l'ocupen els dominics. Aquest és el primer raval que es va desenvolupar al voltant del camí cap a Barcelona i es va consolidar el 1206 amb la construcció de l'església de Sant Bartomeu i el 1271 es fundà l'Hospital de Sant Bartomeu o d'en Cloquer i es consolida la capella de Sant Jaume del Malalts. El 1235 els framenors construeixen un convent al carrer de Sant Francesc i més endavant també hi fan una capella.

S'hi realitza una intervenció arqueològica el 1992 per Imma Mestres, s'han de tenir en compte les obres realitzades el 1907 i el 1909.

Imatge 66: Situació del raval del carrer de Sant Francesc

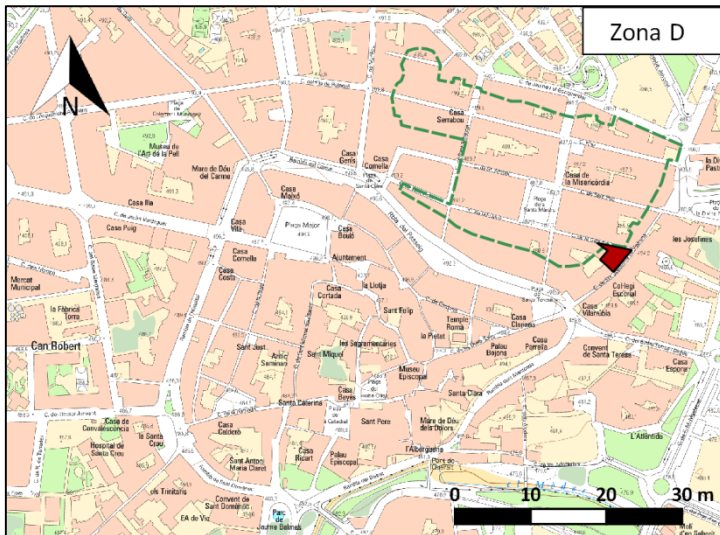
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona C (veure imatge 4).*

36.Raval de Santa Eulàlia: format a l'entorn de la Capella de Santa Eulàlia que es menciona als documents de l'any 911. Es parla d'aquesta zona com a alou comtal, es forma com a raval al segle XII.

No s'hi ha documentat intervencions arqueològiques.

Imatge 67: Situació del raval de Santa Eulàlia

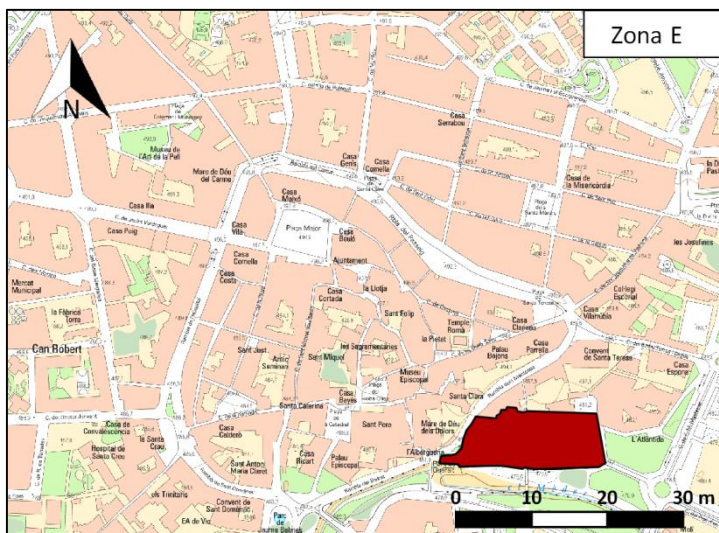
Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona D (veure imatge 4).*

37. Adoberies: en època medieval els pellaires tenien els adobadors a la part baixa de la ciutat, vora els rius Meder i Gurri, es documenta una donació del comte Ramon Berenguer IV de l'any 1147, el barri envoltaria el barri de Santa Eulàlia i s'estendria des de la zona darrere dels caputxins fins al Pont de Queralt. De l'any 1146 se'n té un document que parla, per primera vegada, d'una partida de terreny anomenada les Clotes, la qual és comprada per Guillem de Montcada. Un clot, paraula relacionada amb el treball de la pell, és un forat on es posen les pells per adobar-les, la denominació de les Clotes faria referència a aquest concepte ja que des del segle XII es té constància de l'existència de calciners en aquesta zona, sinònim d'adoberies.

El 2014 es realitzà una intervenció arqueològica els números 2 i 4 del carrer de les Adoberies, aquesta estigué a càrrec de Mònica Bousó, Joan Casas i Anna Gómez.

Imatge 68: Situació de les Adoberies

Elaboració: pròpia

Font cartogràfica: Institut Cartogràfic de Catalunya

**La línia discontinua de la imatge marca el perímetre de la zona E (veure imatge 4).*